

***ȘCOLARII – ELEMENT CHEIE ÎN PROCESUL
INSTRUCTIV - EDUCATIV***

COORDONATORI:

PROF. ÎNV. COJOCARIU MARIA MGDALENA

PROF. ÎNV. POSTOLICĂ STELUȚA

PROF. ÎNV. ATOMEI RAMONA GABRIELA

ISSN 2668-1382, ISSN-L 2668-1382

**Școala Gimnazială nr. 2
PIATRA NEAMȚ**

Ediția nr. 1 2019
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 2
SIMPOZIONUL JUDEȚEAN

Creangă - În lumea poveștilor / Tradiții și obiceiuri străvechi

EDIȚIA a-II-a

Piatra Neamț

Februarie 2019

ȘCOLARII – ELEMENT CHEIE ÎN PROCESUL

INSTRUCTIV - EDUCATIV

Comunicari. Proiecte. Programe.

ISSN 2668-1382, ISSN-L 2668-1382

COORDONATORI:

PROF. ÎNV. COJOCARIU MARIA MGDALENA

PROF. ÎNV. POSTOLICĂ STELUȚA

PROF. ÎNV. ATOMEI RAMONA GABRIELA

Școala Gimnazială nr. 2
PIATRA NEAMȚ
2019

Concursul Județean Creangă – În lumea tradițiilor /

Tradiții și obiceiuri străvechi: comunicări, programe, proiecte cuprinde o selecție a comunicărilor și referatelor metodice prezentate la cea de-a II-a ediție a

Simpozionului Județean „Școlarul”, organizat la Școala Gimnazială nr. 2 Piatra-Neamț

Coperta: prof. Maria Magdalena COJOCARIU – Școala Gimnazială nr.2 Neamț.

Machetare-tehnoredactare: profesor Steluța Postolică - Școala Gimnazială nr.2 Neamț

Echipa Simpozionului:

Coordonatori:

Prof. inv. Maria Magdalena Cojocariu

Prof. inv. Steluța Postolică

Școala Gimnazială nr.2 Neamț

Piatra Neamț, strada Mărăței, nr. 6

Tel/ Fax: 0233226894

Email: scoala_2_pn@yahoo.com

Notă: Responsabilitatea pentru originalitatea, conținutul științific și forma de prezentare a lucrărilor din acest volum aparține, în exclusivitate, autorilor materialelor

CUPRINS

Profesorul de învățământ preșcolar și primar factor activ al creșterii eficacității școlare și factor de influență asupra calității vieții școlare	6
Interactivitate și comunicare didactică ghidată și adaptată mediului școlar	9
Importanța procesului instructiv – educativ în grădiniță	12
Aplanarea situațiilor conflictuale în ciclul primar	13
Elevul – partener în procesul instructiv - educativ	16
Rolul serbărilor școlare în dezvoltarea personalității elevului	19
Cei șapte ani de acasă - oglinda educației copiilor	21
Elevul - partener în realizarea obiectivelor educaționale	23
Managementul clasei elevi	26
Principiul conducerii clasei de elevi	29
Educația centrată pe copil	32
Motivația școlara	35
Specificul creativității școlarului din învățământul primar	38
Școlarii – element cheie în procesul instructiv – educativ	42
Școală și familie – factori decizivi în evoluția armonioasă a copilului	46
Rolul comunicării în procesul de învățământ	50
Școala și slujitorii – factori care aduc ”Planet de vis” mai aproape de copii	54
Școlarii - element cheie în procesul instructiv- educativ	56
Educația prin rolul familiei și al școlii	59
Relațiile profesor – elevi, ca factor de stimulare a învățării	63
Managementul clasei de elevi	67
Școlarii – element cheie în procesul instructiv – educativ	71
Principiile didactice în educația plastică	75
Școlarii – element cheie în procesul instructiv – educativ	80

Educația timpurie – element primordial în terapia preșcolarilor cu deficiență mintală	82
Rolul elevului în procesul instructiv-educativ	87
Școlarii – element cheie în procesul instructiv–educativ	89
Rolul elevului în procesul instructiv – educativ	93
Elevul actorul principal în procesul instructiv – educativ	95
Dragostea, devotamentul și măiestria unui dascăl – premisele unor elevi de succes	97
Elevii, elementul cheie al procesului educativ	100
Autoeducația școlarului mic	102
Comunicarea – cheia succesului școlar	106
Școlarul nostru – partener, beneficiar, oglindă a carierei de dascăl	108
Stima de sine a școlarului și educația	111
Managementul clasei și rolul acestuia în creșterea eficienței procesului didactic	113
Preșcolarii – element cheie în procesul instructiv – educativ	116
Bucuria de a învăța	120
Predarea integrată eficientă în ciclul primar	122

Profesorul de învățământ preșcolar și primar factor activ al creșterii eficacității școlare și factor de influență asupra calității vieții școlare

Prof. Înv. Primar Maria Magdalena Cojocariu
Șc. Gimnazială Nr. 2 Piatra Neamț Jud. Neamț

Meseria de învățător/educator urmărește obiective deosebite: pregătirea copiilor din punct de vedere școlar dar și pregătirea lor pentru viață. Schimbările continue care apar în mediul social, particularitățile curriculumului, diferențele individuale între copii, fac ca această muncă să fie una provocatoare și solicitantă în același timp.

A face managementul clasei înseamnă a utiliza un set de instrumente de gestionare a relațiilor dintre învățători/educatori și elevi pe de o parte, și dintre elevi pe de altă parte. Acest set de instrumente este oferit învățătorilor/educatorilor pentru a le facilita munca și pentru a-i ajuta să construiască un mediu de muncă sănătos.

Utilizarea acestor instrumente la clasă urmărește două scopuri egale ca importanță:

- Un prim scop este de a asigura reducerea stresului pe care îl presupune munca în școală, prin gestionarea eficientă a problemelor de disciplină și a relației cu elevii.

- Un al doilea scop este de a proteja sănătatea emoțională a copiilor și a le asigura dezvoltarea armonioasă. Acest aspect este deosebit de important deoarece problemele emoționale determină problemele de comportament; cele mai multe dintre comportamentele violente și situațiile de indisciplină cu care ne confruntăm în mediul școlar se datorează acestor probleme emoționale.

Elevii învață cum să se comporte (în clasă dar nu numai) prin felul în care învățătorul/educatorul gestionează modul de a se comporta zi de zi al elevilor și situațiile problematice. Ceea ce face sau nu face învățătorul/educatorul transmite elevilor un mesaj de învățare (un comportament problematic care trece neobservat îi poate învăța că există posibilitatea de a încălca regulile fără a-și asuma vreo consecință, dacă învățătorul/educatorul ridică tonul pentru a fi ascultat, elevii învață că aceasta este modalitatea prin care cineva se poate face remarcant sau poate rezolva o problemă; la clasele în care învățătorul folosește un ton ridicat elevii folosesc același ton ridicat între ei și în clasă este un nivel mai ridicat de zgomot). Mesajele implicite (nonverbale sau paraverbale) pe care le transmite adultul au de multe ori un impact mai mare decât cele declarate: copilul învață mai mult din ceea ce face învățătorul decât din ceea ce spune acesta.

Ce înseamnă o clasă disciplinată? Cum ne putem asigura că dezvoltăm și menținem o clasă disciplinată.

O clasă disciplinată se caracterizează prin:

- Mediu pozitiv de învățare, bazat pe reguli clare, înțelese și acceptate de elevi și profesori despre ce trebuie să fie făcut și să nu fie făcut. Un mediu pozitiv de învățare, bazat pe relația de încredere dintre profesor și elevi, oferă contextul favorabil pentru ca metodele de management al comportamentelor elevilor să funcționeze. Este important ca elevii să se simtă în siguranță și respectați pentru ca metodele profesorului să aibă impact;

- Consecvență în aplicarea regulilor din partea profesorilor și elevilor - un mediu pozitiv și securizant de învățare este asigurat prin consistență și consecvență în activitățile de zi cu zi și în mesajele transmise;

- Tratarea oricărui comportament problematic ca o oportunitate de învățare - când avem ca obiectiv să dezvoltăm simțul răspunderii și abilități de viață independentă la copii, folosim metodele de disciplinare ca instrumente de învățare și nu ca instrumente de depistare și sancționare a greșelilor.

O clasă disciplinată nu înseamnă o clasă în care nu apar comportamente problematice. Dacă ne-am propune un astfel de obiectiv acesta ar fi nerealist și nesănătos, în sensul în care pentru atingerea lui s-ar realiza acțiuni care să aibă impact negativ asupra sănătății emoționale și sociale a copiilor.

Deși educația este una dintre cele mai complexe activități, datorită elementelor subiective și obiective antrenate, datorită specificului ca proces și ca fenomen, conducerea ei este mai mult decât utilă, de la stabilirea finalităților, până la analiza și optimizarea realizării lor - condiția de bază a realizării formării-dezvoltării personalității.

Cadrul didactic este cel care reunește toate resursele materiale și umane și le configurează într-o manieră proprie la nivelul clasei pe care o conduce. Cu alte cuvinte este managerul clasei de elevi. Oricare ar fi latura din care privim clasa de elevi, rolul învățătorului este proeminent, iar exercitarea concretă a acestui rol depinde de personalitatea lui și de situațiile educative cu care se confruntă și pe care le are de rezolvat.

Învățătorul conduce și decide, organizează, influențează, consiliază și controlează, apreciază și îndrumă, este model de conduită civică și morală, este un adevărat profesionist. El își exercită atribuțiile și calitățile asupra grupului și asupra fiecărui membru al acestuia în parte pentru obținerea succesului școlar și formarea comportamentelor dezirabile, dirijează relațiile interpersonale din grup în scopul

asigurării unui climat psihosocial favorabil dezvoltării personalității elevilor și pentru a îmbunătăți relațiile interpersonale.

Influența educativă exercitată de manager asupra clasei de elevi este determinată de modul în care acesta își îndeplinește rolurile manageriale.

În procesul de formare, cadrul didactic este figura centrală pentru elevi. Această poziție nu se primește de undeva, ci se câștigă. Conducerea unui colectiv de elevi este inseparabil legată de organizare și are ca moment hotărâtor decizia. Învățătorul/educatorul poate lua decizii cu privire la tot ceea ce se întâmplă în procesul instructiv-educativ, își exercită puterea asupra principalelor fenomene ce au loc în grup, supraveghează și îndrumă întreaga activitate a clasei/grupeii. Întreaga activitate a clasei/grupeii de elevi este organizată de învățător/educator, cu consultarea membrilor grupului și cu delegarea responsabilităților în rândul elevilor. Participarea la organizarea muncii a elevilor clasei conduce la o atitudine pozitivă a acestora față de obiectivele urmărite și îi motivează pentru îndeplinirea lor.

Un alt rol extrem de important este comunicarea. Comunicarea este esențială. Ea trebuie înțeleasă ca proces ce se desfășoară de la învățător la elev, de la elev la învățător și între elevi. Aceste relații ar trebui să fie deschise, sincere, nestresante, pentru ca mesajul să fie bine perceput și liber acceptat. Calitatea comunicării influențează climatul din interiorul grupului, care, la rândul lui, influențează procesul învățării. Climatul afectiv al clasei este rodul nu numai al comportamentului învățătorului, ci și al conlucrării lui cu elevii și se realizează cu contribuția ambelor părți. Învățătorul trebuie să sesizeze și să încurajeze orice încercare, oricât de timidă, a elevilor de a se apropia de el.

Elevului îi este frică să nu greșească și mai ales să nu fie înțeles greșit, dar el dorește din toate puterile să-și deschidă sufletul în fața învățătorului. Tonul afectiv pe care învățătorul îl imprimă relațiilor sale cu elevii și pe care îl induce în relațiile dintre elevi generează climatul afectiv, favorabil sau nefavorabil bunei desfășurări a activității. Învățătorul poate interveni conștient în crearea unei stări afective pozitive la nivelul clasei ajutându-i pe elevi să-și dozeze rațional efortul de învățare prin modul de predare, prin cerințe și prin îndrumarea studiului individual. Solicitarea prea mare, nerațională sau neînțeleasă de elevi are efecte negative în comportamentul acestora, manifestate prin chin, minciună, fraudă, anxietate, pasivitate, plictiseală, sustragere de la îndatoririle școlare. Prin tonusul pe care îl imprimă grupului, profesorul favorizează efortul elevilor și rezultatele lor sau dimpotrivă, le face munca mai grea, chiar apăsătoare.

În ceea ce privește motivarea aceasta este un alt rol al învățătorului ca manager al clasei, un rol esențial al învățătorului în societatea de astăzi. Motivarea elevilor pentru învățare ar trebui să fie o dorință care vine din interiorul fiecăruia și nu doar o obligație. Învățătorul trebuie să știe să-și motiveze elevii prin forme de întăriri pozitive sau negative.

În sistemul de învățământ, rolurile cadrului didactic se exercită direct asupra elevilor. Între cei doi actori nu se interpune altceva. De asemenea, învățătorul/educatorul trebuie să fie conștient că în educație rezultatele nu se pot recondiționa și că influența lui asupra elevilor este hotărâtoare. În sistemul social de educație și învățământ cadrele didactice trebuie să se raporteze la cei pe care îi educă, să stabilească relații de cooperare cu părinții acestora. “Rolul de educator” nu se limitează doar la catedră și în clasă, ci prin fiecare contact relațional cu elevii și părinții acestora. Activitatea cadrelor didactice se desfășoară în fața unor individualități în formare, munca având rolul de creștere și dezvoltare, conducere și direcționare. Dacă la clasele mici educatorul este privit ca un model, ca singurul adult în grupul de elevi, la clasele mari pot interveni situații de criză (indisciplină, violența, nonimplicare). Aceste situații pot genera conflicte, de aici intervine rolul unui bun manager de clasă ce trebuie să rezolve problemele imediat, găsind soluții.

Bibliografie:

Crișan. Alexandru - coordonator, *Cinci exerciții de politică educațională în România*, ED. Vanemonde, București, 2008

Cucoș C., „*Pedagogie*” Editura Polirom, București , 2002

Iosifescu Șerban, *Management educațional pentru instituțiile de învățământ*, Institutul de Științe ale Educației, București, 2001

Verboncu Ion,, *Management general*, Editura Economică, București, 2000 învățământ, Institutul de Științe ale Educației, București, 2001

Interactivitate și comunicare didactică ghidată și adaptată mediului școlar

Prof. Inv. Primar Maria Magdalena Cojocariu
Șc. Gimnazială Nr. 2 Piatra Neamț Jud. Neamț

Mediul educațional, ca principal teren de formare a tinerei generații este supus tuturor influențelor modernizatoare ale secolului XXI, iar cadrul didactic reprezentând principalul agent de

influență în modelarea personalității elevului este nevoit să manifeste flexibilitate în abordarea schimbărilor impuse de influențele menționate. În contextul stabilirii relațiilor umane la nivel socio-profesional comunicarea reprezintă modalitatea dominantă.

Comunicarea este o modalitate extrem de importantă de relaționare interumană care, dacă nu este realizată în mod eficient poate denatura relațiile interindividuale sau intergrupale stabilite între indivizi.

Comunicarea reprezintă ansamblul proceselor prin care se efectuează schimburi de informații și de semnificații între persoanele aflate într-o situație socială dată.

În varietate de comunicare, comunicarea didactică ocupă un loc aparte. Particularitatea acesteia se referă la faptul că acest tip de comunicare poate fi ghidat într-un mod pozitiv și eficient de către cadrul didactic. Latura de eficientizare și orientare pozitivă se referă la fluidizarea comunicării prin eliminarea barierelor instalate, respectiv la emiterea de informații valoroase din punct de vedere științific.

Comunicarea interactivă, în accepția psihologiei sociale (A. Tucicov-Bogdan, 1998) se referă la o relație specială a partenerilor comunicării prin viu grai (comunicare verbală) în care aceștia își exprimă opiniile, acceptă, resping sau aduc completări la opiniile și judecățile celorlalți în problemele lor de viață, în care sunt nemijlocit implicați.

Sub aspect psihologic, comunicarea intractivă este mult mai angajantă decât alte forme de comunicare și, de regulă, este focalizată pe satisfacerea unor interese ale interlocutorilor, având o puternică motivație cognitivă și afectivă.

Astfel, alături de exuberanța și dorința de a comunica domină vorbirea neîngrijită sub aspect lingvistic, cu expresii de argou, formule șocante, stereotipii verbale, formule aluzive, cu tendințe spre ironie socială. Adesea, sărăcia și nuanțarea simbolurilor verbale, frazele mai puțin coerente, cu întreruperi și preluări, uneori paralelisme și suprapuneri, din care mai greu se poate decela ideea principală, sunt relevante pentru tendința de exprimare a tinerilor.

Comunicarea didactica ghidată are rolul de a dirija și orienta atât profesorul cât și elevul, prin căi metodice de conducere planificată și sistematică pe baza programei.

Adaptarea la mediul școlar se realizează prin interactivitate nu numai cu elevul ci și cu părinții acestora. Comunicarea didactica ghidată, bazată pe interactivitate și adaptată mediului școlar va duce în esență la realizarea unei comunicări eficiente indispensabilă de altfel în procesul complex de predare-învățare.

Cu toate acestea, se poate sesiza un context implicit (T. Slama-Cazacu, 1954, 1959, 1968, 1973, 1995) comun informațiilor, ceea ce denotă existența unei experiențe de grup a tinerilor care imprimă caracteristici comune vorbirii lor.

Un rol extrem de important este comunicarea. Comunicarea este esențială. Ea trebuie înțeleasă ca proces ce se desfășoară de la profesor la elev, de la elev la profesor și între elevi. Interactivitatea dintre elev și profesor trebuie înțeleasă ca o relație ce ar trebui să fie deschisă, sinceră, nestresantă, pentru ca mesajul să fie bine perceput și liber acceptat.

Calitatea comunicării influențează climatul din interiorul grupului, care, la rândul lui, influențează procesul învățării. Climatul afectiv al clasei este rodul nu numai al comportamentului profesorului, ci și al conlucrării lui cu elevii și se realizează cu contribuția ambelor părți.

Profesorul trebuie să sesizeze și să ghideze orice încercare, oricât de timidă, a elevilor de a se apropia de el. Elevului îi este frică să nu greșească și mai ales să nu fie înțeles greșit, dar el dorește din toate puterile să-și deschidă sufletul în fața profesorului. Astfel profesorul adaptează comunicarea didactică la mediul școlar prin alegerea tonului afectiv pe care îl imprimă relațiilor sale cu elevii și pe care îl induce în relațiile dintre elevi. Acest ton va genera climatul afectiv, favorabil sau nefavorabil bunei desfășurări a activității.

Profesorul poate interveni conștient în crearea unei stări afective pozitive la nivelul clasei ajutându-i pe elevi să-și dozeze rațional efortul de învățare prin modul de predare, prin cerințe și prin îndrumarea studiului individual. Solicitarea prea mare, nerațională sau neînțeleasă de elevi are efecte negative în comportamentul acestora, manifestate prin chin, minciună, fraudă, anxietate, pasivitate, plictiseală, sustragere de la îndatoririle școlare. Prin tonusul pe care îl imprimă grupului, profesorul favorizează efortul elevilor și rezultatele lor sau dimpotrivă, le face munca mai grea, chiar apăsătoare.

Bibliografie:

1. Cucoș C., „*Pedagogie*” Editura Polirom, București, 2002
2. Iosifescu Șerban, *Management educațional pentru instituțiile de învățământ*, Institutul de Științe ale Educației, București, 2001
3. Verboncu Ion, *Management general*, Editura Economică, București, 2000 învățământ, Institutul de Științe ale Educației, București, 2001
4. Abric, J.-C. – Psihologia comunicării – teorii și metode, Ed. Polirom, Iași, 2002;
5. Miut, P., -Psihologie Generală, vol.I, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2000;

Importanța procesului instructiv – educativ în grădiniță

Prof.înv.preșc.Cătană Claudia,Grădinița cu P.N Chețani,Jud.Mureș

Invațământul preșcolar contribuie la dezvoltarea armonioasă a copiilor, la stimularea gândirii și a inteligenței, la însușirea unor cunoștințe necesare pentru școală, la educarea multilaterală, la formarea trăsăturilor de caracter și de comportare civilizată.

Educația preșcolară contribuie alături de familie, la sedimentarea primei trepte a personalității, ea fiind urmată de educația școlară și influențată în permanență de mediul social.

Grădinița, ca primă treaptă de învățământ, este implicată activ în această acțiune de formare a individului, având menire de a-l socializa, de a-l forma sub aspect psiho – intelectual, fizic și socio – afectiv, pentru integrarea școlară și socială. Ea constituie un mic laborator în care fantezia copilului și toate imboldurile sale naturale sunt stimulate și satisfăcute: imboldul de a afla, de a experimenta în mod discret, este lăsat să caute și să găsească după mintea lui modalități de acțiune. În lumea grădiniței învață să respecte unele reguli, norme de conviețuire socială civilizată, devine conștient de posibilitățile sale, de autonomia sa.

Sarcina de modelare a copiilor în grădiniță, revine educatoarei. De personalitatea, pregătirea profesională, creativitatea, experiența, intenția și tactul pedagogic ale ei depinde în mare măsură educația preșcolarilor.

Pentru o desfășurare optimă a procesului educativ, grădinița trebuie să aibă în vedere colaborarea cu: familia, administrația și comunitatea locală, cu instituțiile de cultură.

Gruparea copiilor se face în grupele: mică, mijlocie, mare și pregătitoare, după criteriul vârstei sau după nivelul de dezvoltare globală al acestora. În situații speciale, regulamentul permite înființarea de grupe combinate, curinzând copii de niveluri diferite de vârstă și dezvoltare.

Pentru cei mai mulți copii grădinița reprezintă prima experiență de viață în afara familiei, într-un spațiu lărgit. Aici copilul găsește un mediu bogat în stimuli și experiențe de învățare diverse.

Organizarea zilei petrecute în grădiniță impune stabilirea unui regim zilnic în conformitate cu principiile igienei și recomandările psihologiei dezvoltării.

În regimul zilnic al grădiniței se disting câteva etape principale: primirea copiilor, spălarea, masa, activitățile și jocurile libere, activitățile comune, plecarea. Aceasta reprezintă un factor de stabilitate, permanență, ce asigură copilului sentimentul de securitate emoțională atât de necesar.

Formele de organizare a activității sunt corelate cu tipurile de activități derulate cu preșcolarii.

La activitățile și jocurile libere sau la activitățile pe zone / sectoare / arii de stimulare predomină lucrul în grupuri mici sau individual, iar grupul mare se reunește doar pentru aprecierea produselor activității. La activitățile obligatorii, comune se lucrează de cele mai multe ori cu tot grupul, dar uneori această formă se combină cu rezolvarea unor sarcini individuale, în scris sau oral.

Prin toate metodele se urmărește eficiența în cunoaștere, participarea activă, creșterea a copilului, întreținerea curiozității.

Pentru desfășurarea optimă a activităților didactice e necesară asigurarea materialelor didactice și a mijloacelor de învățământ, adecvate programei, conținuturilor, care să permită individualizarea instruirii. Trebuie utilizate: jocuri, truse, planșe, materiale audio – video, aparate, calculatoare, precum și materiale mărunte pentru jocul de masă. În cadrul procesului instructiv – educativ, cadrele didactice trebuie să realizeze individualizarea instruirii / tratarea diferențiată a copiilor.

Dintre caracteristicile procesului educațional din grădinița de copii se pot sintetiza următoarele aspecte:

Educația preșcolară este multidimensională, ea vizând atât obiectivele instruirii, cât și finalități ale formării, modelării personalității în toate laturile sale; Programele de educație preșcolară sunt flexibile, asigurând tratarea diferențiată; Respectă cerințele vizând adaptarea școlii la nivelul educabililor.

Frecventarea grădiniței are o importanță fundamentală, deoarece ultimele studii indică faptul că intervenția educațională la vârste timpurii, determină achiziții cruciale din laturile personalității preșcolarului.

Aplanarea situațiilor conflictuale în ciclul primar

Profesor pentru învățământul primar Chindea Mihaela
Școala Gimnazială „Axente Sever”, localitatea Aiud, județul Alba

„Nu vei răzbate pân' la inimi, dacă din inimă pornirea nu-ți vine”. (Goethe)

Copiii trebuie să-și poată exercita dreptul de a-și exprima liber opiniile, în funcție de capacitatea lor în plină evoluție, să-și poată dezvolta respectul de sine, să dobândească cunoștințele și priceperile,

cum ar fi cele de a rezolva conflictele, de a lua decizii și de a comunica, pentru a face față provocărilor vieții. În orice clasă de elevi pot apărea conflicte ce constau în stări tensionale ce se pot instala la niveluri diferite: elev-elev, învățător-elevi, clasa de elevi-alte colective de elevi, elevi-părinți.

Cauzele generării conflictelor sunt variate. Aceste conflicte sunt cel mai adesea provocate de: lipsa de comunicare sau comunicarea defectuoasă care creează bariere și uneori chiar blocaje, insuficienta cunoaștere a elevilor, lipsa de atenție în raport cu dorințele și așteptările, lipsa de obiectivitate a dascălului în raport cu conduita elevului, recurgerea la argumentul autorității în rezolvarea unor probleme, pasivitatea sau indiferența, amânarea rezolvării problemelor, nediscutarea cu elevii a regulilor și a consecințelor încălcării acestora, neexersarea înțelegerii sancțiunilor și recompenselor, slaba comunicare cu părinții etc.

În planul idealului educațional, tranziția de la formularea „educație pentru toți” la „educație pentru fiecare” are implicații majore la nivelul instituțiilor școlare. Este vorba de centrarea pe posibilitățile de devenire ale fiecărei individualități, pentru a ști nu numai „ce pregătire pentru viață trebuie să dea” ci mai ales, ce se poate face din fiecare om, ce puteri creatoare și civilizatorii va dezvolta în cursul vieții. Numai pe această bază se poate proiecta întreg procesul de învățământ pentru a diminua sursele de frustrare și eșec, pentru a stimula prin succes și copilul care se afirmă tardiv, care provine dintr-un mediu educativ indiferent față de realizările lui, pentru a acorda o mai mare atenție nevoilor, trebuințelor și obiectivelor afective.

În activitatea noastră didactică, am întâlnit nenumărate cazuri de copii normal dezvoltați, dar care, din diferite motive, prezentau un comportament dificil. Având în vedere eterogenitatea colectivelor de elevi, întâlnim aproape în fiecare clasă câte un elev cu un astfel de comportament. Un astfel de caz l-a constituit elevul S.P.R. din clasa a II-a. Ce am făcut pentru a corecta și ameliora conduita acestui elev? În primul rând am realizat anamneza individului, căutând anumite cauze care au determinat un astfel de comportament sau motivațiile de natură afectiv-relațională care au stat la baza manifestărilor nepotrivite și a reacțiilor de adaptare. Toate indiciile, motivațiile sau rațiunile analizate s-au cristalizat aflând că acest copil trăia într-o familie în care aveau loc certuri, divergențe sau conflicte frecvente, el fiind mereu marginalizat, neacordându-i-se atenție și nu îi erau niciodată apreciate eforturile de a realiza ceva bun, frumos, constructiv.

În aceste circumstanțe, reacția era agresarea minoră a colegilor, verbală și fizică, fără motive reale sau esențiale și fără să conștientizeze consecințele acțiunilor lui. Ca o măsură inițială, dar fără a mă adresa direct lui, ci întregii clase de elevi, am realizat un semn al exclamării mare, roșu, vizibil, din polistiren, pe care am scris: „SUNT UN BUN COLEG”. Fără a le induce nuanța de provocare, am

analizat frontal semnificația acestui mesaj, „întâmplător” revenindu-i lui sarcina de a finaliza prin extragerea caracteristicilor specifice unui elev care poate afirma că face parte din această categorie. Elevul a manifestat interes față de această problematică, dându-și seama de propriile manifestări și simțindu-se ușor jenat raportându-se la conduitele celorlalți colegi.

Am luat apoi legătura cu familia elevului și am încercat în decursul mai multor întâlniri, să le canalizez acțiunile spre a-i da importanță copilului, spre a-l implica în mici sarcini în gospodărie și a-i recunoaște rolul în familie, bineînțeles apreciindu-i munca efectuată, efortul și dacă este posibil, chiar să-l recompenseze, uneori cu mici gesturi de tandrețe sau verbal. Simultan, am apelat și la sprijinul consilierului școlar, iar terapiile specifice au dat roade.

Învățătorul, consilierul școlar, familia – o triadă funcțională care printr-un efort comun, cu tact și dăruire poate muta munții din loc, nu numai schimbă în bine conduita, convingerile sau atitudinea unui copil de vârstă școlară mică, cu atât mai mult cu cât, prin implementarea unui plan strategic comun cu finalități convergente poate înregistra progrese uluitoare și rezultate foarte bune.

Nu există practic rețete, nici răspunsuri stereotipe față de situațiile conflictuale sau de criză, există numai reacții adecvate. În plan deontologic, aceste reacții adecvate și comportamente dezirabile sunt rodul unei cunoașteri temeinice a meseriei de dascăl și a unui comportament profesional, care trebuie să țină seama de legi (uneori chiar nescrise, dar simțite vocațional), de practicile sociale. De aici importanța unei munci de echipă, cu asumarea autentică de roluri și a reflectării în fața situațiilor dificile. Este extrem de important să ajutăm copilul la timp, pentru a putea reduce și apoi elimina aceste dificultăți. Procesul de aplanare firească a conflictului în cazul elevului nostru încă se derulează, până la momentul actual s-au înregistrat schimbări radicale în ceea ce privește relaționarea în grup, modul de manifestare sau reacție, reușindu-se eliminarea totală a expresiilor verbale vulgare sau violente și reducerea într-o mare măsură a gesturilor violente sau agresive.

Un sfat pentru un bun educator-manager: „Pe toți să-i tratezi ca oameni, luminându-i cu lumina ochilor, încălzindu-i cu căldura inimilor noastre, după cum soarele cu noi toți – fără să ne diferențieze în vreun fel”.

Bibliografie:

1. Emil Stan, *Managementul clasei*, Ed. Aramis, București, 2003
2. Emil Stan, *Profesorul între autoritate și putere*, Ed. Teora, București, 1999
3. Elena Zoița, *Managementul educațional*, Ed. Polirom, Iași, 2000
4. Romița Iucu, *Managementul și gestiunea clasei de elevi*, Ed. Polirom, Iași, 2000
5. Emil Păun, *Școala, o abordare sociopedagogică*, Ed. Polirom, Iași, 1999

ELEVUL - PARTENER ÎN PROCESUL INSTRUCTIV- EDUCATIV

**Profesor învățământ primar, Leucă Daniela Carmen
Școala Gimnazială nr. 29, "Mihai Viteazul", Constanța**

Copilul este „un mic univers” iar creșterea și devenirea lui ca adult reprezintă un drum lung și sinuos, plin de urcușuri și coborâșuri, al cărui aspect central îl reprezintă personalitatea în toate aspectele ei.

Încă de la naștere, orice ființă umană începe un amplu proces de învățare, pe care îl continuă până în momentul în care trece în neființă, proces ce reprezintă conceptul cheie în jurul căruia gravitează dezvoltarea și devenirea umană.

Celebrului aforism „a cunoaște înseamnă a putea”, civilizația actuală îi răspunde cu aspirația spre o personalitate armonios dezvoltată. Acest deziderat este posibil de îndeplinit doar prin eforturi susținute de învățare, prin preocupare și dăruire a omului spre evoluție și spre idealuri înalte.

Este evident faptul că până când copilul devine școlar, în studierea și cunoașterea personalității copilului, rolul dominant revine părinților, care la rândul lor, prezintă o extrem de mare variabilitate în ceea ce privește priceperile și disponibilitățile teoretico-informaționale și practic - aplicative. După ce copilul capătă statutul de școlar, apare la nivel social un fenomen de „delegare” de responsabilitate, în sensul că școala devine principalul răspunzător de educarea și formarea copilului.

Întrucât achizițiile copilului în plan psiho-comportamental din perioada de început școlar au o mare valoare pentru integrarea în activitatea școlară viitoare, procesul de dezvoltare și formare a copilului poate fi supus în mai mare măsură unui control științific, răspunderea revenind atât familiei, cât și factorului social, și deci putem spune că dascălii au menirea să îndrume formarea ființei umane într-o perioadă de importanță majoră pentru devenirea sa, pentru adolescentul și adultul de mâine.

Odată cu intrarea în școală, copilul trăiește în două lumi diferite: una a familiei, colorată încă de afectivitatea primei copilării, cealaltă, a școlii, încărcată de noi exigențe și de promisiunile viitorului, la fel de importante. Dacă aceste medii educaționale se completează și se susțin, ele asigură într-o mare măsură buna integrare a copilului în activitatea școlară și, pe plan mai general, în viața socială.

Cunoașterea de către cadrul didactic a copiilor încredințați spre educare, ca și a părinților acestora reprezintă fără îndoială, premisa reușitei activității instructiv-educative. Școala și familia reprezintă cei doi piloni de rezistență ai educației, iar între aceștia și mediul extrașcolar sau extrafamiliar pendulează copilul, obiect și subiect al educației.

Copilul continuă să se dezvolte fizic, înregistrează mari progrese intelectuale, i se înfiripă personalitatea, apar înclinații și aptitudini precoc (artistice, tehnice, sportive), se încadrează în normele de conduită social-morală.

Viața socială a școlarului este mai intensă. Acum este „vârsta prieteniei”, „a camaraderiei”. Se face simțită nevoia elevului de a trăi în colectiv, de a participa la activități comune. Ține de grupul clasei care reprezintă „un grup social viu”.

Odată cu integrarea în colectivitatea școlară, începe și familiarizarea cu cerințele vieții sociale. El asimilează treptat reguli de conduită individuală și colectivă, în funcție de care își reglează atitudinile și relațiile cu alte persoane.

Copiii intră în școala primară cu enorm de multe cunoștințe și deprinderi. Ei și-au format deja vorbirea și pot comunica cu ușurință. În școală, copilului i se vor organiza și dezvolta strategii de învățare, i se va conștientiza rolul atenției și repetiției, își va forma deprinderi de scris-citit și calcul. Sub conducerea cadrelor didactice, elevul își însușește un anumit stil rațional de muncă intelectuală și formarea priceperilor și deprinderilor. Ei sunt conștienți de maniere, obiceiuri sociale și unele strategii privind relațiile interpersonale. Tot la această vârstă ei devin conștienți de sine și de lume. Cauza acestei dezvoltări remarcabile este relația puternică și unică dintre părinte și copil. Concomitent cu intrarea copilului în mediul școlar, acțiunea educativă a familiei se îmbogățește și devine mai profundă. Pentru ca elevul să obțină performanțe calitative superioare, este necesară o punte de comunicare, o conexiune reală între cei doi factori: familie – școală.

Reforma în curs a sistemului nostru de învățământ prevede obiective specifice, indicând că învățământul completează educația primită în familie și urmărește cu precădere, dobândirea deprinderilor, comportamentelor de bază, care să le înlesnească adaptarea la viața școlară. Pentru realizarea acestor obiective, se impune ca o necesitate cunoașterea „materialului” de prelucrat - copilul având în vedere coloratura afectivă pe care o dobândește relația educativă.

O schimbare a suferit și actualul curriculum: se plasează familia, părintele, în rol de partener activ în educația copilului. S-a crezut multă vreme că instituțiile de învățământ poartă întreaga responsabilitate a educării copilului, familia fiind doar beneficiarul acestei acțiuni.

Familia nu poate fi separată în acest context, rolul părinților nu încetează odată cu intrarea copilului în instituția de învățământ, se schimbă doar modalitatea de abordare a copilului, în raport cu noul său statut și în deplină concordanță cu ceea ce se întâmplă în mediul educațional.

În ceea ce privește relația școală – familie se impun deschideri oferite părinților privind aspectele școlare psihopedagogice pe lângă cele medicale și juridice.

Colaborarea școală – familie se impune la construirea unor relații pozitive între școală și părinți, la o unificare a sistemului de valori care poate avea un efect benefic asupra copiilor atunci când aceștia văd învățătoarea sfătuindu-se cu părinții. Activitatea cu părinții, ca parteneri, pentru a asigura dezvoltarea copilului în programul educativ din școală, poate deveni un start bun pentru a crea părinților respect de sine, încredere în competențele lor. O bună informare a părinților, cu privire la frecvență, comportament, precum și identificarea unor căi, direcții, procedee acționale pentru ameliorarea ori dezvoltarea personalității elevilor, pot asigura succesul procesului de învățământ.

În sânul familiei copilul își începe educația și se pregătește pentru viața. Aici își formează cei șapte ani de acasă. Pe măsură ce înaintează în vârstă intervin ceilalți factori educativi care desfașoară un amplu proces instructiv – educativ și are cadre de pregătire profesională corespunzătoare. Școala va deveni a copiilor, dar și a părinților. Colaborarea cu aceasta nu trebuie să fie doar „un drept de opțiune!”, ci un sistem de obligații reciproce. Părinții sunt tratați ca parteneri în educația copilului, fiind solicitați la un dialog deschis cu școala. Această cooperare fiind în beneficiul copilului, părinții sunt responsabili egali ai educației. Dacă acești copii simt implicarea părinților în viața școlii, înțeleg mesajul că adulții au grijă de ei.

Familia este unul din factorii prin care legea nescrisă a naturii, dar și prin legea scrisă a drepturilor omului, are obligația de a oferi un climat fundamental atât afectiv cât și ocrotitor.

Pentru că vârsta timpurie este cea mai importantă perioadă pentru dezvoltarea personalității copilului, este necesar parteneriatul educațional încheiat între grădiniță, școală, familie, comunitate ori instituții care au rol în creșterea, îngrijirea și educarea copiilor.

Parteneriatele implementează un sistem de educație timpurie, un proces complex și îndelungat care cere o colaborare strânsă și continuă și o comunicare între instituții. În cadrul acestor parteneriate se pot parcurge nenumărate conținuturi: transmiterea unor informații ecologice, dobândirea unor cunoștințe, educarea unor comportamente și conduite civilizate, îmbogățirea vocabularului, cultivarea unor atitudini de investigare, cercetare. O resursă și un sprijin permanent în educarea și dezvoltarea copiilor o constituie implicarea familiei, părinților ca parteneri în educație. Părintii sunt încurajați să ia parte la planificarea și derularea programelor educative pentru copii, implicând o responsabilitate cât și o eficiență sporită.

Implicarea părinților în activitățile educative extrașcolare întăresc latura pozitivă a clasei de elevi pe plan intern și dezvoltă spiritul de cooperare, întrajutorare și prețuirea valorilor de grup având accent pe latura formativă.

Școala trebuie să colaboreze cu părinții, să fie „o școală a muncii” cu un învățământ complex. Ei sunt invitați să participe la cât mai multe activități organizate în școală, să fie activi în comunitatea educațională servind astfel la dirijarea comportamentului elevului și implicit la dezvoltarea personalității acestuia. Fiind alături de copil părintele recunoaște și apreciază imediat rezultatele, stabilindu-se o relație de respect, încredere și de încurajare.

O bună colaborare între școală și familie este posibilă numai atunci când familia înțelege rolul școlii, acela de a fi principalul izvor de cultură și factor de civilizație, iar școala vede în familie un aliat, un colaborator direct interesat de întregul proces instructiv-educativ.

Cea mai indicată colaborare este între învățător și părinte, deoarece aceștia cunosc mai bine particularitățile elevilor, condițiile lor de viață, prietenii, mediul familial și social în care trăiesc, capacitatea lor intelectuală, randamentul la învățătură și aptitudinile acestora.

Relația școală – familie – societate este una în care fiecare factor interrelaționează cu ceilalți. Societatea este instanța superioară care imprimă un anumit format atât școlii, cât și familiei, iar prin idealul educațional trasează liniile directorii pe care trebuie să le urmeze. Pe de altă parte, familia și școala sunt cele care își aduc aportul continuu la modelarea societății. În contextul actual se acordă o atenție deosebită educației pentru toți și chiar impune o colaborare strânsă.

A devenit o axiomă faptul că o educație completă de calitate se poate realiza atunci când în complexul proces educațional se implică toți factorii care pot concura în mod armonios la conturarea personalității viitorului adult, cetățean al spațiului european.

Nevoia de a forma o echipă între cadrele didactice, elevi, părinți și autoritățile comunității în vederea corelării acțiunilor educative este justificată pe de o parte de tendința de autoinvestire cu responsabilitate a părinților preocupați de viitorul copiilor, iar pe de altă parte, de cumulara de către școală a atributelor socializatoare proprii unor instituții inactive la nivel local.

Este nevoie de un schimb permanent de informații, de completare și valorificare a influențelor dirijate spre micul învățăcel.

Bibliografie:

- Șchiopu, Ursula, 1989, Psihologia generală și a copilului, EDP, București;

- Pavelcu, V., 1982, Cunoașterea de sine și cunoașterea personalității, EDP, București ;
- Zlate, Mielu, 1997, Eul și personalitatea, Ed. „Trei”, București;
- Borca, A., Cîrmu, I.Gh., 1999, Autoritate și ... autoritate.

Rolul serbărilor școlare în dezvoltarea personalității elevului

Prof. înv. primar Filimon Mariana
Șc. Gimnazială „Ax. Sever” Aiud, Alba

Dezvoltarea socio – afectivă a școlarilor cuprinde o serie de obiective educaționale fundamentale ce nu se limitează la o singură disciplină, ci pot fi realizate prin întreaga activitate din școală.

Datorită diferențelor individuale, fie ele cele constituționale, fie de mediu social și de educație, în acest sens stabilirea unui model strict conturat pentru nivelul de maturitate socio – afectivă a copilului școlar nu e posibilă. Se poate observa că acesta resimte trei necesități psihologice fundamentale a căror satisfacere permite dezvoltarea psihică normală, echilibrată și îi facilitează procesul de maturizare emoțională.

Este vorba de:

- a. – nevoia de securitate afectivă (de a iubi și a se simți iubit);
- b. – nevoia de a se simți util și de a avea conștiința propriei valori;
- c. – nevoia de a înțelege și de a intuit, incipient sensul propriei existențe, cât și sensul mediului în care trăiește.

Activitățile artistice contribuie la acumularea cunoștințelor și la lărgirea orizontului de cunoaștere a copiilor , îmbogățesc și nuanțează viața lor afectivă, le oferă prilej de a trăi emoții variate ce se vor acumula în limbajul de reprezentări și emoții. De asemenea, munca în echipă contribuie la dezvoltarea simțului de răspundere al fiecărui copil și al întregului colectiv prin dorințe comune de a obține rezultate bune, favorizează stabilirea unei discipline conștiente pe parcursul repetițiilor și în cadrul desfășurării lor.

Contactul cu un public prezent în număr mare sau mai mic la serbările din grădiniță, trezește în copii energia latentă, exigentă dorința fiecăruia de a învinge greutățile ivite, de a-și stăpâni timiditatea, le cultivă spiritul de inițiativă, de independență în acțiune, iar pregătirea din timpul

repetițiilor contribuie la stimularea interesului pentru muncă și a disciplinei muncii îndeplinite cu conștiințiozitate.

Manifestările artistice reprezintă un prilej de evaluare a activităților ce le-au pregătit. Prin poeziile recitate, rolurile interpretate, copiii dau dovadă că sunt obișnuiți să vorbească corect, nuanțat, expresiv, folosind o mimică și un ton cât mai adecvat, prin mișcările prezentate se va vedea stadiul coordonării cu ritmul muzicii, prin cântece se constată armonizarea cu ceilalți, prin scenetele prezentate se vor vedea cunoștințele și starea empatică.

Serbările reprezintă un nesecat izvor de satisfacții, creează bună dispoziție, favorizează dezvoltarea copiilor, din punct de vedere fizic, emoțional și psihic.

Importanța lor educativă rezidă în conținutul artistic prezentat precum și în atmosfera sărbătorească ce se instalează cu acest prilej. De asemenea nu trebuie uitat caracterul colectiv al acestui gen de activități care conduce la sudarea colectivului de copii, îi învață să trăiască în grup, să se încadreze într-o disciplină fermă. Prin organizarea serbărilor dezvoltăm la copii dragostea pentru artă, pentru frumos.

Cei șapte ani de acasă - oglinda educației copiilor

Prof. învă. primar Maier Ana-Maria
Șc. Gimnazială „Ax. Sever” Aiud, jud. Alba

Cei 7 ani de acasă reprezintă o oglindă a educației pe care părinții o oferă copiilor în prima parte a copilăriei. Specialiștii susțin că regulile de comportament și educație oferite în primii 7 ani de viață ai copilului sunt definitorii pentru formarea lui ca adult. Educația unui copil nu constă numai în a-l învăța să scrie, citească și a deveni un bun exemplu la școală. Educația se reflectă în toate domeniile de dezvoltare: socială, psihologică, intelectual-cognitiv. Cei 7 ani de acasă sunt adesea caracterizați prin cât de manierat este copilul în interacțiunile cu ceilalți.

A-l învăța bunele maniere este însă un proces de durată, care va prinde contur în fiecare zi, iar cele mai bune ocazii pentru a îndruma copilul în direcția corectă sunt întâmplările curente din spațiul familial. Masa alături de membrii familiei, mersul la cumpărături, vizitele la bunici sunt tot atâtea momente în care copilul este obișnuit cu bunele maniere. Între 5 și 7 ani, copilul devine tot mai independent. El merge la grădiniță, stă cu buna sau cu bunica și, pentru că nu va mai fi tot timpul alături de părinți, este necesar să îndezevoltați mai mult capacitatea de comunicare cu cei din jur – copii și adulți. Acum ar trebui să poată purta o conversație cu adulții, să își argumenteze punctul de vedere în discuțiile cu copiii de aceeași vârstă, să intervină în discuțiile din familie, să vorbească la telefon.

Încurajați-l să se exprime, lăsați-l să termine ce are de spus și nu îi faceți observații în public. Replicile de genul "taci din gură, că ești mic și nu ai dreptul să vorbești" sau prelegerile ținute în public nu fac decât să umilească și să inhibe copilul.

Interacțiunea socială din această perioadă de viață este esențială pentru dezvoltarea normală din punct de vedere biologic, psihic și social. Fără socializare, disponibilitatea omului de a folosi și crea semne și simboluri rămâne nerealizată. Capacitatea omului de a învăța este direct legată de capacitatea lui pentru limbaj. În calitate de vehicul pentru cunoștințe și atitudini, limbajul este factorul cheie în crearea societății umane. El face posibilă depășirea granițelor limitate ale biologicului pur, comunicarea ideilor, interacțiunea simbolică de care depinde societatea umană. Acest punct de vedere este puternic susținut de studii efectuate asupra copiilor lipsiți de contactul uman. Contactele umane și afecțiunea au rol deosebit în învățarea comportamentului uman. Lipsa acestora face ca un copil să nu poată învăța elementele rudimentare ale comportamentului uman. Familia este principalul agent al socializării. Ea este intermediarul între societatea globală și copil, locul în care se modelează principalele componente

ale personalitatii. Desi familiile realizeaza functii socializatoare comune, în realitate numeroase diferente în modul în care fiecare familie își socializeaza copiii. Aceste deosebiri sunt date de tipul de societate (traditionala sau moderna), de categoriile socio-profesionale ale parintilor, de rezidenta etc.

Familia este cea care ne ofera o pozitie în societate, determina atribuirea de statusuri precum rasa si etnia si influenteaza alte statusuri precum religia si clasa sociala. Calitatea educației primite în familie – acei „șapte ani de acasă”- depinde îndeosebi de nivelul educației al părinților și al celorlalți membri ai familiei ce vin în contact cu copilul, în special sub aspect moral, comportamental. Atunci când copilul aude că se înjură, va înjura și el, dacă vede că se fură, va fura și el, dacă vede că se minte, va minți și el; dacă cei din jur se poartă respectuos, tot așa va face și el. Până la trei ani copilul învață „ce este bine” și „ce este rău”, dar aceasta o face în mare parte prin imitație (reproduce comportamente ale adultului). De foarte multe ori la această vârstă pot apărea manifestări de încăpățănare și protest, adultul prin tactul lui poate influența conduita copilului. Mai târziu, în perioada preșcolară (3-6 ani), evoluția ființei umane, prin multiplicarea relațiilor ei cu adulții, necesită modelarea personalității. La această vârstă copilul este mai impulsiv, capabil de emoții și sentimente, deseori își manifestă dorința în contradicție cu posibilitățile sale și cu cerințele adulților. Nu trebuie uitat că acum copiii își pot însuși noțiunile de adevăr, dreptate, dragoste de neam, dragoste de aproape, credință, încrederea în sine, etc.

În familie învatam sa fim umani. În socializarea realizata la nivelul familiei, imitatiea are un rol important, mai ales în primii ani de viata când este dominanta.

Iată deci cateva reguli esențiale în educația și creșterea copilului până la 7 ani

1. Învață-l să se poarte frumos; bunele maniere se predau cel mai bine prin puterea exemplului!
2. Stabilește și impune reguli și limite în comportamentul copilului!
3. Comunică cât mai mult cu el - comunicarea este secretul unei relații solide între părinți și copii; limitează timpul petrecut la televizor sau calculator și concentrează-te în educația lui pe arta conversației!
4. Învață-l să iubeasca lectura și cărțile - începe încă de când e bebeluș citindu-i povești, apoi, treptat, lasă-l pe el să le exploreze până când învață să citeasca și să se bucure singur de ele!
5. Lasă-l să se bucure de copilarie - nu încerca să faci din el un geniu înainte de vreme; permite-i copilului să socializeze, să se distreze și să se relaxeze din plin
6. Nu abuza în niciun fel de copil - fizic, emoțional, verbal, evită educația cu "palma la fund" și concentrează-te pe disciplina pozitivă!

7. Învață-l să își exprime emoții și sentimente; numai așa va reuși să rezolve conflicte pe cale pașnică și să-și controleze impulsurile sau să renunțe la agresivitate.
8. Învață-l să spună mereu adevărul! Si aceasta este o lecție pe care o învață cel mai bine de la tine! Copilul imită ceea ce vede și aude în jurul lui!
9. Petrece cât mai mult timp cu micuțul tău! Fii un părinte implicat și devotat, iar cei 7 ani de acasă vor oglindi efortul și calitatea timpului petrecut cu el!
10. Iubește-l necondiționat și arată-i zilnic asta! Iubește-l indiferent de note, de cum arată, de performanțele intelectuale, fizice sau de altă natură! Nu glumi pe seama lui, nu îi pune porecle și spune-i zilnic că îl iubești. Demonstrează-i acest lucru prin gesturi tandre - sărutări pe frunte, obraji, îmbrățișări .

Bibliografie:

1. Vrăsmaș Ecaterina Adina, *Consilierea și educați părinților*, Editura Aramis, București, 2002
2. Ciofu Carmen, *Interacțiunea părinți-copii*, Editura Medicală Amaltea, 1998

Elevul - partener în realizarea obiectivelor educaționale

Tufă Nadia, Școala Gimnazială George Călinescu
Onesti jud. Bacău

1. Schimbare și inovație la nivel macro- sistem educațional

Omul este agent, dar și beneficiar al schimbării. Pentru a înțelege și a accepta schimbarea și pentru a profita de ea în sens pozitiv, este necesară și oportună educația pentru schimbare. Scopul: pregătirea omului, la diferite vârste și niveluri de instruire și educație, de a percepe și a răspunde provocării schimbărilor prin comportamente concordante sau tendințele progresului, armoniei sociale, ameliorării condiției umane, în propriul interes. Ideea de schimbare la nivel macro presupune schimbarea viziunii actului educațional: accentul cade pe latura formativă a educației, de pe informativ, centrarea curriculumului se realizează pe competențe ca structuri operaționale și nu pe structurile cognitive, fără a minimaliza rolul cogniției. Reforma, inovația induce ideea de reorganizare a

conținuturilor, astfel încât să se realizeze o diminuare a cantității în favoarea formării de priceperi și deprinderi, a capacităților, punându-se bazele competențelor (la nivelul ciclului primar).

2. Schimbare și inovație la nivel micro- schimbările și cadrul didactic

Cadrul didactic care acceptă schimbarea ca o stare de evoluție firească, va înțelege că elevul este un partener în realizarea obiectivelor pe care și le propune zilnic. Percepându-și elevul ca pe un partener, îl va trata cu respect, îi va solicita interesul, va încerca să-l implice activ în propria sa formare.

3. Modalități practice ce implică schimbare- metode interactive aplicate

Pentru concretizare, voi prezenta schița unei activități desfășurate cu elevii clasei mele, în cadrul activității comisiei metodice a învățătorilor.

ARGUMENT privind modalitatea de abordare - din perspectiva teoriei inteligențelor multiple- H. Gardner: Pentru valorizarea cât mai eficientă a potențialului creator al fiecărui copil, trebuie ca fiecare cadru didactic să identifice acel set de abilități/ talente pe care Gardner le numește “inteligente”. Toți indivizii posedă fiecare din cele opt tipuri de inteligențe (verbală/ lingvistică, logico-matematică, vizuală/spațială, ritmică/muzicală, corporală/kinestezică, interpersonală, intrapersonală, naturală) într-o anumită măsură. La nivel individual ele apar în combinații, fiecare individ fiind de fapt „o colecție de inteligente”. Și pentru că elevii au profiluri de inteligență diferite, școala trebuie să conceapă o educație care să maximalizeze potențialul intelectual al fiecăruia.

Pentru a argumenta cele afirmate, voi exemplifica o serie de sarcini didactice care stimulează dezvoltarea inteligențelor multiple ale fiecărui copil și care permit valorizarea tuturor elevilor, inclusiv a elevului cu dificultăți de exprimare, oferindu-le tuturor șansa de a avea satisfacția propriei reușite. Munca în echipă -forma de activitate predominantă- facilitează învățarea prin cooperare, elevii cu profil de inteligență asemănător fiind stimulați să interacționeze, să-și exprime păreri proprii, să colaboreze cu colegii în realizarea acestor sarcini de învățare și să se simtă parte integrantă a unui cerc care îi pune în valoare aptitudinea/talentul.

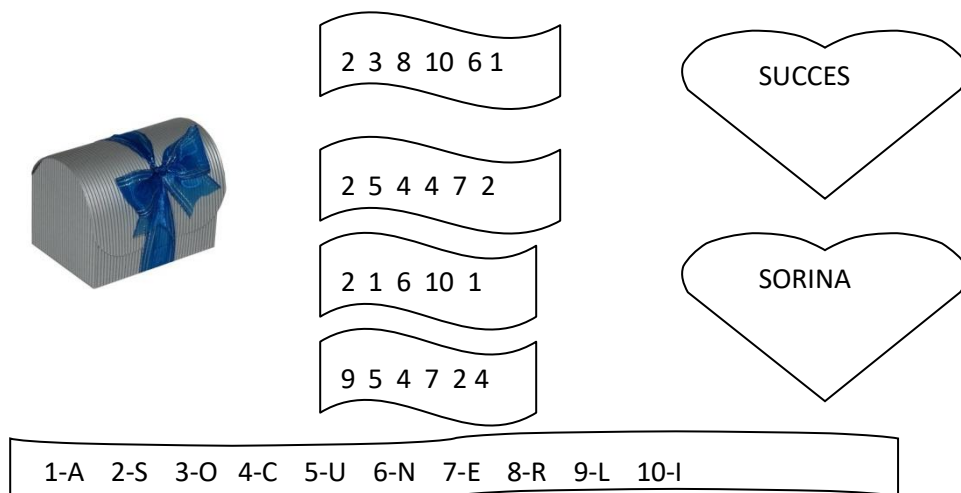
Teoria inteligențelor multiple permite aplicarea operațională a Taxonomiei lui Bloom la activitatea de învățare, iar din corelarea acestora am formulat sarcinile de lucru pentru realizarea obiectivelor.

Cadrul de predare- învățare: cadrul ERR

I Evocare

Activități cognitive de evocare, stimularea interesului pentru lectură, provocarea elevilor pentru a gândi asupra temei abordate de text.

- Citire în lanț cu ecou
- Citire selectivă
- Joc de identificare a unor cuvinte-cheie care să deschidă cutia cu o comoară, pe baza unor coduri date. Se aleg două cuvinte care ar putea fi cheile veritabile-cerc de discuții, iar prin brainstorming se stabilește conținutul comorii.

II. Realizarea sensului

Elevii sunt împărțiți în 6 grupe de câte 5, fiecare grupă primind o sarcină adecvată tipului de inteligență identificat la elevii care o reprezintă.

1. *Grupa buburuzelor (inteligența lingvistică/ verbală):* Gândiți și scrieți câte un cuvânt care să înceapă cu fiecare din literele ce intră în alcătuirea cuvintelor cheie. Atenție: cuvintele alese de voi trebuie să înceapă cu literă mare!
2. *Grupa gărgărițelor (inteligența logico-matematică):* Numărați alineatele, propozițiile și cuvintele din textul despre Sorina (din Abecedar- pagina). Stabiliți care alineat are cele mai multe propoziții, care propoziție are cel mai mare număr de cuvinte și care cuvânt are cel mai mare număr de silabe!
3. *Grupa fluturașilor (inteligența vizuală/spațială):* Compuneți cuvintele la alfabetarul mare, apoi lipiți piesele de puzzle pentru a obține propoziții cu acestea!
4. *Grupa albinuțelor (inteligența ritmică/muzicală):* Creați un cântecel, pe o melodie cunoscută de voi, utilizând și cuvintele cheie!
5. *Grupa ursuleților (inteligența corporală/kinestezică):* Creați un dialog care să includă cele două cuvinte cheie. Atenție: după ce ați decis împreună ce va spune fiecare, veți interpreta în fața celorlalți colegi-spectatori piesa voastră de teatru utilizând păpuși!

6. *Grupa furnicuțelor (inteligența intrapersonală)*: Stabiliți care sunt activitățile pe care trebuie să le realizeze Sorina pentru a avea succes la școală, printr-un desen! Când vă prezentați ideile, fiecare elev poate să înceapă astfel: *Eu sunt Sorina și sunt Pentru a avea succes la școală, eu*

III. Reflecția

Prezentarea activităților realizate în cadrul grupelor

După prezentarea fiecărei echipe, ceilalți colegi vor primi sarcini diferite, în funcție de modul de relaționare în cadrul grupului de elevi ai clasei și tipul de personalitate, în vederea modelării caracterului (inteligența interpersonală). Fiecare elev are un ecuson în piept cu rolul său în aprecierea activității colegilor:

- Eu încurajez ...
- Eu apreciez ...
- Eu și procedat astfel ...
- Eu recomand ...
- Mie mi-a plăcut ...

Bibliografia:

Dumitriu Gheorghe, Dumitriu Constanța, 2003, *Psihopedagogie*, Ed. Didactică și Pedagogică, București

Managementul clasei elevi

Prof. învă. primar Bonchiș Maria-Ioana
Școala Gim. Nr. 1 Rieni Loc. Rieni, jud. Bihor

Organizarea și îndrumarea unei clase a devenit o activitate extrem de laborioasă și de complexă care implică o multitudine de resurse individuale, de eforturi și de acțiuni din partea profesorului. De multe ori, sensurile oferite termenului management al clasei au fost și rămân diferite în funcție de o multitudine de factori. Indiferent de maniera în care fiecare cadru didactic va descrie activitatea de la clasă, există un consens în ceea ce privește recunoașterea managementului clasei de elevi.

În cadrul sistemului educațional, cadrele didactice trebuie să se raporteze continuu la cei pe care îi educă, să stabilească relații de colaborare cu părinții acestora și cu alți membri ai comunității. Activitatea profesorilor vizează individualități în formare, fapt ce impune o maximă responsabilitate.

Aceasta este perspectiva care le oferă cadrelor didactice o poziție oarecum specială, unică. Ei sunt, de obicei, singurii adulți într-un grup de copii, reprezentanți ai lumii celor maturi pentru care îi pregătesc pe elevi.

Pentru a-i evidenția complexitatea, managementul clasei de elevi a fost definit ca un "domeniu de cercetare în științele educației care studiază atât perspectivele teoretice de abordare ale clasei de elevi, cât și structurile dimensional practice ale acesteia, în scopul facilitării intervențiilor cadrelor didactice în situațiile educaționale concrete"(R.Iucu).

Managementul clasei de elevi se referă la o activitate de "orchestrare" sau de coordonare a unui întreg set de secvențe de învățare, astfel încât aceasta să fie cât mai eficientă și mai productivă. Treptat, domeniul managementului clasei de elvi, cu origini în anii '70 ai secolului trecut a fost îmbrățișat cu mult entuziasm de o mare parte dintre educatori.

Printre primele studii realizate asupra tipologiei managerilor este cel realizat în 1938 de către Lewin, Lippitt și White (1939-p.10, pp. 271-279). Acest studiu a impus trei stiluri manageriale devenite clasice; aceste stiluri pot fi traduse în cadrele educaționale după cum urmează:

- *Stilul autoritar*, caracterizat printr-un control absolut asupra mediului educațional și prin aceea că deciziile sunt luate de către manager fără consultarea partenerilor (elevilor); acest stil are avantajul adoptării rapide a deciziilor;
- *Stilul democratic*, caracterizat printr-o atmosferă participativă a întregului colectiv, atât pentru adoptarea deciziilor, cât și pentru desfășurarea activităților comune; în ciuda avantajelor evidente, acesta este un stil cronofag;
- *Stilul laissez-faire* este caracterizat printr-o atmosferă de lucru extrem de permisivă lipsită de control, deciziile lipsind cu desăvârșire; esența acestui tip managerial vizează capacitatea de autoreglare a sistemului.

În mod evident, aceste stiluri manageriale au fost preluate și în științele educației și, mult timp, s-a vorbit despre profesorul-manager autoritar sau despre cel democratic "popular" ori despre cel foarte îngăduitor. În realitate, se poate afirma, fără teama de a greși, că există mai multe stiluri de conducere a clasei de elevi.

Relațiile bune dintre profesori și elevi se construiesc în mod sistematic, de-a lungul unor perioade mai lungi. Pe această direcție pot fi enunțate câteva strategii pentru construirea și menținerea unor relații pozitive, de încredere și de cooperare între cei doi parteneri. Și nu trebuie uitat faptul că această construcție este mai facil de realizat cu unii elevi, în timp ce cu alții sunt necesare eforturi mai intense.

1. *Încercați deschiderea unor căi de comunicare nonformale*, care să sugereze faptul că fiecare elev este remarcat și valorizat ca persoană, ca individ, și nu doar ca elev cu drepturi și obligații în contextul școlii.

2. *Încercați să mențineți un raport echilibrat între aprecieri și critici*. Este în natura umană să vadă erorile ori să critice greșelile. Remrcile negative frecvente pot conduce la efecte nedorite, cum ar fi închiderea căilor de comunicare, ori chiar la crearea unei atitudini negative față de școală. De cele mai multe ori, mesajul pe care îl percep elevii din aceste critici este unul negativ care îl devalorizează.

3. *Mențineți un nivel al expectanțelor puțin mai ridicat decât nivelul capacităților*. Elevii apreciază mai bine și comunică mai ușor cu profesorii care au încredere în ei atât din punct academic, cât și social, care îi sprijină să atingă performanțe mai ridicate. De multe ori, un profesor trebuie să creeze cadrul pentru a permite elevilor cu rezultate mai slabe, obținerea unor succese.

4. *Distribuiți controlul și responsabilitățile în clasă*. De cele mai multe ori, încercarea de a menține un control total asupra elevilor și asupra ccomportamentelor acestora conduce la eșec și la reacții adverse. Controlul total nu este nicidecum eficient și nici posibil, în cadrele școlii.

5. *Negociați și încercați să oferiți alternative*. Cooperarea este mult mai eficientă decât controlul total și impunerea unor reguli de către profesor. Oferirea unor alternative trebuie să respecte câteva condiții astfel încât acestea să fie eficiente. Așadar, alternativele trebuie să fie echilibrate și reale, să fie acceptabile atât pentru profesor, cât și pentru elevi, să nu manipuleze sau să inducă anumite comportamente dorite numai de profesor.

În acest context deprinderile de comunicare și cele de ascultare activă, empatică ale profesorului sunt extrem de importante (Cucoș, pp.505-506, p.517).

Bibliografie:

Cucoș, C., 2008, *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Editura Polirom, Iași.

Iucu, B.R., 2000, *Managementul și gestiunea clasei. Fundamente teoretico-metodologice*, Editura Polirom, Iași

Lewin, K.; Lippitt, R.; White, R. K., 1939, "Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates", *Journal of Social Psychology*.

Principiul conducerii clasei de elevi

Prof. Bonchiș Daniel

Școala Gim. Nr. 1 Lunca Loc. Lunca, jud. Bihor

Poate rareori v-ați gândit la faptul că, în fiecare oră pe care o desfășurați cu elevii dumneavoastră, trebuie să acționați din postura de conducător al clasei. Desigur că profesorul trebuie să fie de cele mai multe ori manager al clasei, uneori însă el se cuvine să fie perceput ca un lider de către cursanții săi. Diferențele între manageri și lideri sunt bine descrise de către Drucker (1954) (*apud* Zlate, 2004, p.175): "Leadership-ul face ceea ce trebuie, managementul face lucrurile cum trebuie"; la rândul său, Covey (1989) face o analogie potrivită, evidențiind că dacă leadership-ul știe să așeze scara pe peretele care trebuie, managementul presupune eficiență în urcarea pe scara respectivă. Astfel, dacă un lider stimulează, un manager coordonează; dacă liderii sunt empatici și se implică emoțional, managerii sunt mai "reci", centrați pe rolul formal pe care îl dețin; dacă liderii "iau" după ei pe ceilalți pe care reușesc să-i entuziasmeze și să-i motiveze, managerii au drept instrument controlul pentru a construi drumul spre performanță.

În literatura de specialitate se disting trei tipuri fundamentale despre lideri(vezi și McKee, Boyatzis, Johnston, 2008), mituri la fel de valabile și în relație cu rolul de conducător al clasei pe care cadrul didactic trebuie să îl aibă. De altfel, putem spune fără teama de a greși că un cadru didactic modern de succes trebuie să fie mai mult decât un manager al clasei (perspectivă care a generat o disciplină pedagogică-managementul clasei) - el trebuie să devină un lider al clasei(cu toate aspectele implicate de un asemenea rol).

Primul mit ar fi acela că ar fi suficient să fii inteligent pentru a fi un bun lider. Acest lucru este departe de a fi adevărat. Astfel, în profesia didactică, la fel ca și în cazul leadership-ului, vocația este un aspect esențial. Mai mult decât atât, putem adăuga un mit didactic propriu-zis: de multe ori există credința că simpla acumulare a cunoștințelor de specialitate poate conduce la formarea și a unui bun profesor, ceea ce este de asemenea fals. Cei trei autori observă că pentru a fi un bun lider ai nevoie de mai mult decât de cunoștințe de specialitate: este necesară dezvoltarea inteligenței sociale și emoționale.

Al doilea mit spune că starea liderului nu contează. Și acesta e fals – liderul (în cazul nostru, cadrul didactic) este cel care poate crea un climat pozitiv în clasă, motivator și atractiv pentru elev. În același timp, cadrul didactic - în calitate de lider al clasei – este și cel care poate crea un climat demotivant, dezangajant și neplăcut pentru elevi. Ați observat, de exemplu, că dacă aveți o "zi proastă"

și mergeți la ore, chiar dacă vă faceți datoria la fel ca întotdeauna, starea dumneavoastră influențează implicit atmosfera din clasă? Rețineți că orice stare dispozițională pe care o aveți va influența dramatic dinamica și evoluția colectivului de cursanți la care predați.

Al treilea mit specifică faptul că liderii sunt supuși unei presiuni constante generate de stresul puterii. Cadrul didactic se află într-o poziție similară: puterea didactică pe care profesiunea de profesor i-o dă aceuia care o practică este extrem de stresantă pentru unii dascăli. Astfel, în clasă există zilnic, adesea neconștientizată, o luptă pentru putere între cadrul didactic și cursanți: de multe ori, această luptă pentru putere poate determina probleme de indisciplină școlară greu de controlat pentru dascăl.

La aceste aspecte se adaugă ceea ce autorii amintiți numesc *sindromul sacrificiului*. Sindromul sacrificiului este o rezultată a stresului generat de propria autoritate și putere, manifestându-se într-un mod negativ în sensul celor observate mai jos (adaptare după McKee, Boyatzis, Johnston, 2008):

- cadrul didactic muncește mai mult, dar are mai puține rezultate decât în trecut;
- ajunge acasă mai târziu și pleacă la serviciu mai devreme cu fiecare zi care trece;
- este obosit chiar și după ce a dormit;
- are probleme cu somnul, nu reușește să adoarmă sau se trezește în toiul nopții;
- are din ce în ce mai puțin timp pentru lucrurile care îi plac;
- toate gândurile îi sunt îndreptate spre situația școlară și se gândește frecvent cum să scape din situația care îl apasă;
- se simte copleșit de situația cu care se confruntă și este mai puțin capabil să încerce experiențe noi, provocatoare (are senzația epuizării).

Desigur că aceste aspecte nu trebuie să fie neapărat nici atât de dramatice, nici să apară toate în același timp. Totuși, profesia didactică fiind una foarte solicitantă la nivel emoțional, există riscul ca pentru profesorii tineri (fără experiență) sau pentru cei care au aplicat anumite rutine care au funcționat (dar care nu reușesc să se mai adapteze la o schimbare accelerată a condițiilor de desfășurare a activității instructiv-educative) să apară un astfel de sindrom al sacrificiului. Pentru profesia didactică, sindromul sacrificiului poate avea și alte fațete (neenunțate de către autori, care s-au referit la lideri în general), și anume că sentimentul că presiunea puternică pe care o suportă nu este suficient echilibrată de recunoașterea socială (și financiară!) de care se bucură dascălul în lumea de astăzi. Drept consecință, apare un element nou, acela de a vedea profesia îndeplinită drept un sacrificiu personal (aspect care include persoana în cauză într-un ciclu al demotivării profunde: cadrul didactic nu se mai bucură de meseria pe care o practică deoarece nu o mai resimte ca o liberă alegere, ci ca un lanț din care nu mai poate scăpa).

Principiul conducerii clasei poate conține uneori, la o primă vedere, elemente paradoxale; acest lucru se întâmplă deoarece, având omul ca obiect al acțiunii didactice, realitatea este una extrem de schimbătoare, diversă și interpretabilă.

Un prim unghi de vedere ne este oferit de către Aubrey Daniels(2007). Parafrazând cele spuse de autor, sunt sigur că ați observat că petreceți cea mai mare parte din timpul dumneavoastră cu cei doi-trei elevi –”problemă” (deoarece aceștia tulbură în mod evident și efectiv timpul dumneavoastră), mai mult decât acordați restului de douăzeci și...de elevi? O asemenea concluzie nu înseamnă altceva decât că acordați o mai mare atenție performanței slabe decât performanței bune. Și, în consecință, consolidați comportamente negative(care primesc atenția dumneavoastră), fără a face același lucru cu persoanele care au comportamente cerute de un sistem de învățământ eficient.

La polul opus perspectivei furnizate de ideea de mai sus, să zicem că aveți în clasă un elev indisciplinat. Orice ați încercat în privința lui nu a funcționat și sunteți la capătul răbdării. De cele mai multe ori l-ați pedepsit, dar lui nu pare să-i pese de sancțiunile pe care le primește tot mai des. Un coleg cu mai multă experiență vă spune că în loc să-l pedepsiți, ar trebui să-l lăudați. Pare o glumă- cum am putea face acest lucru? Schmitt(2007) îi dă dreptate colegului dumneavoastră atunci când sugerează să combinăm lucrurile (care par) incompatibile! Nu este o idee nouă, dar este una bună. Să ne gândim la problema noastră-elevul indisciplinat. Nimeni nu pare să-l poată controla. Atunci de ce să nu-i oferim lui controlul propriei discipline școlare? Îl putem face, spre exemplu, responsabil cu disciplina în clasă.

Un alt caz problemă- elevul care nu se implică în activități. Îl putem pune în echipă cu persoana cea mai implicată(entuziasmul acesteia îl va molipsi și pe cel fără motivație). Practica școlară a înțeles de mult această perspectivă. Cadrul didactic a observat că dacă îl izolează pe elevul cu un nivel scăzut la învățătură și îi cere să lucreze împreună cu un elev bun, șansa ca activitatea acestuia să crească în calitate este mai mare decât dacă elevul respectiv ar lucra cu unul asemenea lui. Similară acestei viziuni este și aceea care recomandă să nu construim clase(grupe) de nivel, deoarece eterogenitatea clasei este mult mai productivă pentru toți participanții.

Pentru a putea realiza întreaga paletă de acțiuni descrise mai devreme, profesorul trebuie, la rândul său, să devină un suport pentru dezvoltarea elevilor săi. În acest mod, parafrazând elementele importante pentru dezvoltarea sprijinului în echipă(West, 2005, pp.189-194), putem spune că un cadru didactic trebuie la rândul său să fie în măsură să ofere patru tipuri de sprijin față de elevii săi:

- *sprijin informațional*- este probabil elementul cel mai întâlnit și în practica curentă de la noi. Cadrul didactic trebuie să se constituie într-o resursă informațională pentru cursanții săi, în sensul că trebuie să ofere cele mai noi cunoștințe, să le facă accesibile;

- *sprijin instrumental*- simpla transmitere de informații este departe de a fi suficientă; cursanții trebuie învățați cum să învețe, ce să facă și cum să facă;

- *sprijin evaluativ*- cadrul didactic trebuie să ofere un feedback de substanță elevului, prin care apreciază deopotrivă calitatea și cantitatea prestației acestuia;

- *sprijin emoțional*- am întâlnit de multe ori cadre didactice care aveau o percepție clară a locului unde se oprea exercitarea profesiei lor: la ușa sălii de clasă. Cu toate acestea trebuie să luăm în calcul că relația profesor-elev este o relație umană, care presupune interacțiune, influențare și determinare reciprocă. Atunci când cadrul didactic ridică o barieră între el și elev, profesorul riscă să piardă accesul la un nivel de implicare major pe care îl poate produce nivelul afectiv, și nu cel cognitiv.

Cadrul didactic trebuie să identifice propriul mod de a conduce clasa, echilibrând elementele contradictorii ce apar în viața clasei de elevi(I.O.Pânișoară, p.189).

Bibliografie:

Daniels, A. C., 2007, *Managementul performanței. Strategii de obținere a rezultatelor maxime de la angajați*, Editura Polirom, Iași.

McKee, A., Boyatzis, R.E., Johnston, F., 2008, *Becoming a Resonant Leader*, Harvard Business School Press, Boston.

Pânișoară, I.-O., 2009, *Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică*, Editura Polirom, Iași.

Schmitt, B.H., 2007, *Big Think Strategy: How to Leverage Bold Ideas and Leave Small Thinking Behind*, Harvard Business School Press, Boston.

West, M.A., 2005, *Lucrul în echipă. Lecții practice*, Editura Polirom, Iași

Zlate, M., 2004, *Leadership și management*, Editura Polirom, Iași.

Educația centrată pe copil

Profesor Înv. Preșc. Hoancia Liliana
Școala Gimn. „Sf. Maria” Botoșani

Centrarea procesului educațional asupra copilului presupune preocuparea permanentă a educatorilor pentru cunoașterea copilului ca individualitate și adaptarea programelor de formare la profilul individual al subiectului supus educației. (A. Glava, C. Glava, 2002). Fiecare copil reprezintă o provocare pentru educatoare, de a găsi soluții, de a răspunde nevoilor afective, de cunoaștere, de acțiune și de afirmare a individualității.

Centrarea pe copil poate fi considerată o cale de abordare a procesului educațional ce are ca finalitate valorificarea optimă a acestuia ca subiect al învățării. Centrarea pe copil este o abordare complexă, ce necesită construirea în timp real a unei experiențe de învățare pozitive și semnificative, într-o relație democratică.

La modul dezirabil, o activitate educațională este centrată pe copil dacă:

- se bazează pe cunoașterea de către educator a caracteristicilor tuturor copiilor din grupă și a potențialului real al acestora;
- valorifică superior acest potențial;
- pornește de la nevoile și interesele specifice ale copilului;
- vizează dezvoltarea de competențe și asimilarea de conținuturi specifice;
- implică activ copilul în planificarea, realizarea și evaluarea activităților;
- reprezintă o experiență de învățare pozitivă;
- permite transferul la alte situații educaționale formale sau nonformale.

Strategiile de predare centrate pe copil au ca punct central facilitarea învățării, a-l ajuta pe copil să se dezvolte, să înregistreze progrese. De aceea, strategiile didactice se aleg și în funcție de caracteristicile specifice ale fiecărui copil, de stilul de învățare, profilul inteligențelor multiple, dar și de tipul de învățare adecvat.

Pentru a sprijini instruirea centrată pe copil și utilizarea metodologiilor moderne de lucru la clasă, se va pune accent pe :

- 1. Strategii de predare care să corespundă stilurilor individuale de învățare**
- 2. Diferențierea instruirii**
- 3. Metodele folosite**

Copiii învață în moduri diferite: unora le place să studieze singuri, să acționeze în grup, altora să stea liniștiți deoparte și să-i observe pe alții. Alții preferă să facă câte puțin din fiecare. Cheia pentru implicarea activă a copiilor în învățare este de a înțelege preferințele pentru învățare, stilul de învățare, cu influențe pozitive sau negative asupra performanțelor elevilor. Copiii care nu știu cum să învețe, nu vor fi capabili să devină responsabili, autonomi, cu abilități și atitudini folositoare pe tot parcursul vieții, necesare pentru reușita școlară și socială.

Stilul de învățare poate afecta rezultatele pe care elevii le obțin la școală. Cercetările demonstrează că atât copiii cu rezultate slabe cât și cei cu rezultate bune reușesc să-și îmbunătățească performanțele școlare, atitudinea față de școală, atunci când își cunosc stilul de învățare. Un rol

deosebit îl au cadrele didactice „ în meseria de a-i învăța pe copii cum să învețe” adaptată nevoilor, intereselor, calităților personale, aspirațiilor, stilului de învățare identic.

Activitățile trebuie astfel concepute încât să plece de la experiențele copiilor și să cuprindă întrebări sau acțiuni care să-i implice pe copii în activitatea de învățare, să cuprindă o combinație de activități, astfel încât să fie abordate stilurile pe care copiii le preferă în învățare (vizual, auditiv, practic / kinestezic) să țină cont de particularitățile fiecărui preșcolar și să se utilizeze metode , mijloace și resurse cât mai variate.

Elevul este realmente agent activ trăind experiențe care se petrec în întregime în viața lui interioară. Dinamismul său și resursele pe care le activează îi vor da sentimentul de autenticitate: poate da curs propriei inițiative, e capabil de autonomie, de a decide, de a se angaja activ în propria sa formare. Metodele active sunt, din această perspectivă, singurele autentice și eficiente, ele „scoțând” din adâncuri ceea ce este mai personal în fiecare, „dynamismul vital” care este unul realist, rațional, dirijat spre evoluția ființei.

Apărătorii metodelor active în științele educației consideră că intenția menționată mai sus dă naștere unor ținte educative incomparabil mai importante decât suma cunoștințelor achiziționate, programelor parcurse, performanțelor obținute la diverse examene sau la alte forme de evaluare.

Subiectul care se educă este valorizat cel mai intens prin filozofia metodelor active, metode care trebuie să dea curs nevoilor cognitive, afective sau de altă natură ale elevului. Profesorul nu poate participa decât indirect la activitate, ca mediator a demersului de învățare. Subiectul va putea face alegeri importante pentru că decizia îi aparține. Încrederea acordată va dezvolta în mod natural comportamentele exploratorii și participarea la deciziile comune.

Educația timpurie se constituie într-o abordare pedagogică ce acoperă intervalul de la naștere la 6/7ani, interval în care au loc transformări profunde și achiziții fundamentale în dezvoltarea copilului. Documentele Conferinței Mondiale de la Jomtien (1990), care a avut ca obiectiv *Educația pentru toți*, subliniază că învățarea începe de la naștere și se derulează pe tot parcursul vieții.

De asemenea, conferința a adus în prim plan necesitatea corelării domeniilor sănătății, al nutriției și igienei, al protecției sociale cu sfera educației, o educație bazată pe conceptul de dezvoltare cognitivă și emoțională a copilului prin care se urmărește valorificarea la maximum și în context optim a potențialului acestuia. Educația timpurie devine astfel prima treaptă de pregătire pentru educația formală, pregătind intrarea copilului în sistemul de învățământ obligatoriu în jurul vârstei de 6/7 ani.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghel G.C., Gheorghe F.M., „Decupăm – desenăm – modelăm - ne jucăm – Tehnici ingenioase de lucru”, Ed. Sitech, Craiova, 2007;
2. Ausubel, D., Robinson, F., - „Învățarea în școală”, E.D.P., București, 1981
3. Bejat, M., - „Talent, inteligență, creativitate”, Ed. Științifică, București, 1971
4. Bontaș I., „Pedagogie”, Ed. ALL Educațional S.A., 1998;
5. Cerghit Ioan, „Metode de învățământ”, E.D.P., București, 1976

Motivația școlara

Prof. Macoviciuc Oana - Beatrice
Școala Gimnazială Nr.1 Bălușeni

„Copilul nu se maturizează mai întâi și după aceea este educat și instruit. El se maturizează în timp ce este educat și instruit.”

De-a lungul timpului, motivația a primit diferite definiții. În DEX, este definită ca: „Totalitatea motivelor sau mobilurilor (conștiente sau nu) care determină pe cineva să efectueze o anumită acțiune sau să tindă spre anumite scopuri.”. O altă definiție concluzionează că: „prin motivație înțelegem o formă specifică de reflectare prin care se semnalează mecanismele de comandă și control ale sistemului personalității și o oscilație de la stare inițială de echilibru, un deficit energetic-informațional sau o necesitate ce trebuie satisfăcută”. O definiție mai completă este cea oferită de Al. Roșca: ”Prin motivație înțelegem totalitatea mobilurilor interne ale conduitei, fie ca sunt înnăscute sau dobândite, conștientizate sau neconștientizate, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte.

Ceea ce transformă ființa umană într-un subiect selectiv și activ este motivația. Având o structură motivațională proprie, omul are o relație dublă cu mediul ambiant: de independență- omul are capacitatea de a acționa pe cont propriu, chiar dacă lipsesc stimulii și solicitările externe, iar alta de dependență- omul își satisface stările de necesitate pe baza schimburilor din mediul ambiant.

Motivația învățării se subsumează sensului general al conceptului de motivație și face referire la totalitatea factorilor care îl mobilizează pe elev la o activitate menită să conducă la asimilarea unor cunoștințe, la formarea unor priceperi și deprinderi. Procesul de învățare este facilitat și energizat de motivație prin o intensificare a efortului și prin concentrarea atenției elevului, prin crearea unei stări de pregătire pentru o activitate de învățare. Elevii motivați sunt mai perseverenți și învață mai eficient. Una din cauzele ce duc la a învăța/ a nu învăța este motivația. Dar motivația poate fi și efectul

activității de învățare. Atunci când cunoști rezultatele învățării, mai ales dacă acestea sunt pozitive, îți poți susține eforturile ulterioare. Din satisfacția inițială de a fi învățat, elevul își va dezvolta motivația de a învăța mai mult. Așadar, relația cauzală dintre motivație și învățare este una reciprocă. Motivația energizează învățarea, iar învățarea încununată de succes intensifică motivația.

Motivația este principalul vector al personalității, care direcționează comportamentul elevului spre scopurile educaționale. Putem afirma că nu poate avea loc un proces educațional real, științific fără identificarea motivelor învățării și aria lor de acțiune. Un rol aparte îl are profesorul. El este cel care trebuie să știe să folosească forța acestor motive în educația elevilor.

Motivele învățării, ca și motivele întregii activități se formează sub influența condițiilor exterioare. Ele intră în acțiune, fiind stimulate tot de aceste condiții care se raportează în poziție de scop față de activitatea de învățare. De exemplu: elevul învață pentru că dorește să-i bucure pe părinții pe care îi respectă. Când scopurile sunt exterioare învățării (obiecte, rezultate, situații) ele pot fi produse atât de elevii înșiși, cât și de alții (profesori, părinți) și obținerea lor constituie un mijloc de satisfacere a motivelor ce susțin învățarea.

Problema motivației umane nu trebuie înțeleasă într-un mod simplu, mecanicist, ci în termenii mai complecși ai unui proces idiosincronic, de facilitare a anumitor patternuri de dorințe. Altfel spus, nu există un comutator magic al motivației, care să determine oamenii să dorească să învețe, să lucreze mai mult, să acționeze într-o manieră mai responsabilă. Facilitarea și nu controlul ar trebui să ne ghideze ideile, când încercăm să schimbăm anumite comportamente în școală. Chiar când o persoană este într-o poziție de autoritate, cum este profesorul, eforturile de-a motiva elevii într-o anumită direcție vor avea un succes mai semnificativ, dacă relația profesor – elev este considerată una de colaborare între persoane ce pot, sau nu să împărtășească aceleași sentimente, expectanțe și scopuri. Astfel intervențiile motivaționale ce nu respectă scopurile, emoțiile și convingerile unei persoane legate de o anumită situație pot produce efecte pe termen scurt, dar pe o perioadă mai mare de timp aceste intervenții pot să eșueze.

În concepția lui Rolland Viau, profesor cercetător al Universității Sherbrooke din Canada, preocupat de domeniul antropologiei și al progresului uman, identifică o serie de trăsături ale motivației școlare care, în viziunea sa, reprezintă ansamblul factorilor determinanți care „împing” elevul în a se angaja activ în procesul învățării, a adopta comportamente specifice care îl vor dirija către realizarea propriilor obiective de învățare și a persevera în față dificultăților (Viau, 1994). Motivația școlară are drept fundament expectanțele și valorile elevului- expectanțe legate de învățare și de propriile abilități și valorile care o susțin: școala, disciplinele de studiu, sarcinile de îndeplinit și scopul/scopurile lor.

Motivele care declanșează învățarea pot fi:

- de natură intrinsecă- din însuși conținutul activității
- de natură extrinsecă- factori sau elemente externe care dinamizează activitatea de învățare
- motive stimulatorii: lauda, aprecierea obiectivă, încurajarea, relații socio-afective pozitive
- motive inhibitive: teama de eșec, situații contradictorii, pedeapsa, acuza, indiferența, aprecierea subiectivă, monotonia
- motivație înaltă, medie sau scăzută, raportat la gradul de implicare în sarcină, statutul, situația de învățare în care se regăsește subiectul învățării
- motive adaptative- de semn pozitiv
- motive dezadaptative- de semn negativ

Conținuturile motivaționale ale învățării sunt complexe, nuanțate, având legătură directă (sau mai puțin directă) cu scopul învățării, cu conotație valorică temporală și orientativă variată. Dinamica lor are în vedere genul, vârsta subiecților, dar și aprecierea pe care activitatea de învățare o capătă pentru contextul lor de viață.

Învățarea școlară este condiționată de nivelul de aspirație care, la rândul său, condiționează atingerea scopului. Un nivel de aspirație scăzut generează rezultate sub așteptări și submotivare, nivelul mediu al aspirației crează o punte de echilibru între posibilă și realizări, iar un nivel ridicat de aspirație este evidențiat când subiectul are așteptări mai mari raportate la propriul potențial; în acest caz, atingerea scopului rezultat din nivelul de aspirație al subiectului reprezintă un stimul motivațional și are ca efect progresul în învățare. (Schipor, 2012, pag.104)

Motivația elevului are ca surse principale imaginea acestuia despre sine și situația sau contextul de lucru (de realizare a sarcinii). Este de dorit ca profesorul să aibă o imagine clară despre ceea ce crede elevul în ceea ce îl privește și gradul de dificultate pe care îl atribuie sarcinii. Dacă elevul se consideră competent în rezolvarea sarcinii, există posibilitatea reușitei, iar aceasta îl face să fie motivat.

Existența motivației în învățarea școlară este considerată de foarte mulți specialiști unul dintre factorii noncognitivi ai învățării de o maximă importanță în atingerea și realizarea scopului. Motivația învățării are rolul de a provoca, întreține și orienta, de a decalșa activitatea de învățare prin susținerea ei la nivel energetic.

Identificarea modalităților și strategiilor de motivare a elevilor în învățare este o condiție esențială în reușita activităților didactice. Un demers educativ eficient este rezultatul angajării în activitatea de învățare a unor elevi motivați, doritori, interesați să învețe, care au descoperit necesitatea informațiilor care le sunt prezentate.

Bibliografie:

- Cucoș, C., coord., (2009), Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, Ediția a III-a, Editura Polirom, Iași
- Cuciureanu, M., coord., (2015), Motivația elevilor și învățarea, Institutul de Științe ale Educației, București
- Schipor, D., (2012), Psihologia educației- ediția a II-a , Editura Didactica Si Pedagogica, București

Specificul creativității școlarului din învățământul primar

Prof. inv. Primar POPA RODICA GEORGIANA

Școla Gimnazială Mihail Sadoveanu, Brăila

Scopul oricărei *educații creative* este acela de a face posibilă afirmarea și dezvoltarea potențialului creativ al fiecărui copil din ciclul primar. Totuși, în întregul învățământ mai mult este apreciată gândirea reproductivă și conformistă și mi puțin cea creatoare și originală.

Creativitatea ca proces intelectual rezultă din fuziunea raționalului (aici incluzând gândirea logică, cât și volumul de cunoștințe și experiența tehnicilor de lucru) cu fantezia. Se pare însă că nu ambele verigi evoluează în același pas și nici accesiunea lor nu este liniară și necondiționată. La copiii mici procesul creativ este o unitate dinamică ce se caracterizează mai degrabă prin spontaneitate și intuiție decât printr-o serie de tehnici logice de rezolvare a problemelor.

Intrarea în școlaritate, începând cu clasa I, creează și funcției imaginative noi solicitări și condiții: descrierile, tablourile, schemele utilizate în procesul transmiterii cunoștințelor solicită participarea activă a proceselor imaginative. Este foarte mult solicitată imaginația reproductivă, copilul fiind pus adesea în situația de a reconstitui imaginea unei realități (evenimente, fapte istorice din trecut, plante, animale, personaje, figuri geometrice dispuse în spațiu), pe care nu le-a cunoscut niciodată.

Factorii care blochează creativitatea și activismul elevilor în școală

O cale de stimulare și antrenare a creativității și a participării active a elevilor o constituie înainte de toate identificarea blocajelor, a barierelor, a factorilor inhibitori ai acesteia.

Literatura de specialitate oferă o serie de clasificări a acestor factori, numindu-i fie blocaje, fie bariere în calea manifestării activismului și a dezvoltării creativității, factori ce țin de structura particulară a individului, factori culturali, de mediu, legați de grupul din care face parte etc.

Blocajele culturale

- dorința de a se conforma modelelor sociale, dorința de apartenență;
- „conformism” la idei vechi ca și la cele noi;
- tendința de a acționa conform principiului „totul sau nimic”;
- prea mare încredere în statistici și experiența trecută;
- punerea pe primul plan a factorilor practici sau economici în luarea deciziilor, ceea ce reduce timpul pentru a avea un număr suficient de idei;
- slaba capacitate de a transforma sau modifica ideile;
- sentimentul că tendința de a te îndoi sistematic este un inconvenient social;
- prea mare încredere în logica a ceea ce se numește „rațiune”;
- exaltare excesivă față de spiritul grupului, conducând la conformism.

Blocajele metodologice

Blocajele metodologice rezultă din procedeele de gândire și sunt caracterizate prin:

- rezistența la schimbare;
- rigiditatea algoritmilor anteriori – încercarea de a folosi un algoritm cunoscut în rezolvarea unei probleme, fără a căuta altceva;
- critica prematură – analiza valorii primei idei care ne vine pentru soluționarea unei probleme blochează apariția altor idei care ar putea fi potrivite.

Blocajele de tip emoțional

- teama de a nu comite o greșeală, de a nu părea extravagant;
- teama de risca să fii un „pionier”, de a fi în minoritate;
- teama sau neîncrederea față de superiori, colegi, colaboratori;
- capacitatea slabă de a se destinde, de a lăsa timp incubației să se desfășoare, să acționeze;
- dorința aproape patologică pentru aparenta securitate a „cunoscutului” și a „evidentului”;
- dependența excesivă față de opiniile altora;
- lipsa competenței de a depune efort susținut pentru a desfășura procesul de rezolvare a unei probleme de la identificarea ei până la soluționare.

Există numeroși alți factori care țin de elev, cum ar fi: zestrea sa nativă, mediul stimulativ sau nestimulat din care provine, particularitățile de personalitate, de voință și caracter, puterea de angajare în sarcină, atitudinea față de muncă, față de învățare.

Mediul școlar deține recordul în privința unor practici contraindicate pentru dezvoltarea creativității și activismului elevului în învățare, cum ar fi:

- transmiterea, în permanență a cunoștințelor „de-a gata” construite, asociată cu o formă expozitivă și impozitivă;
- lipsa de flexibilitate și de toleranță față de răspunsurile personale ale elevilor, într-o altă formă decât cea predată;
- limitarea libertății de gândire laterală a elevilor și înăbușirea tendinței de a imagina alternative fantastice;
- hipercriticismul și sarcasmul cadrului didactic;
- directivismul, dogmatismul și rigiditatea stilului de predare;
- prețuirea memoriei brute și a reproducerii contextuale;
- uniformizarea și lipsa tratării diferențiate;
- accentul pe cantitate și nu pe calitate;
- interese reduse din partea educatorului în a stimula creativitatea elevilor pentru a evita abaterea de la proiectul de lecție; evitare folosirii metodelor interactive de stimulare a creativității pentru a nu crea „dezordine” în clasă.

Aceste practici inhibitoare țin mai ales de cadrul didactic, de concepția sa asupra actului didactic, de pregătirea sa, de personalitatea, comportamentul și atitudinile sale. Cadrul didactic trebuie să cunoască și să folosească adecvat metodele și tehnicile de predare/învățare menite să stimuleze creativitatea și activismul elevilor săi.

Accentul exagerat pe competiție sau pe cooperare se poate constitui într-un factor inhibitor al libertății de exprimare creativă a elevului, fie prin necesitatea ca el să-și modeleze ideile îndrăznețe pentru a se încadra în gândirea curentă a grupului, suportând în acest sens presiunile colegilor mai puțin imaginativi, fie prin efectele competiției.

Sistemul de evaluare poate fi un factor care inhibă creativitatea, prin modul cum, cât și când este realizată. De multe ori nota este în mâna cadrului didactic un instrument de constrângere, constituindu-se și ca un substitut al motivației pentru învățare.

Profilul elevului activ și creativ

Activ și creativ este elevul care „intervine efectiv în activitatea didactică și îi modifică variabilele, parametrii caracteristici: depune eforturi de reflecție personală, de gândire, efectuează acțiuni mintale și practice de căutare, cercetare, redescoperă noi adevăruri, reelaborează noi cunoștințe, conștientizând faptul că întotdeauna influențele și mesajele externe acționează prin intermediul condițiilor interne”. Această perspectivă asupra elevului se opune celei tradiționale conform căreia el receptiv în mod pasiv informațiile oferite de către profesor, urmând ca ulterior să le reproducă.

Pregătirea pentru o învățare autonomă valorizează motivația intrinsecă a educatului, dorința de a căuta, de a exprima, de a descoperi, de a crea și de a inventa. Elevul activ-creativ „realizează demersuri critice și creative, depune eforturi proprii înscrise în schimburi sociale, în scopul accederii la noua cunoaștere”.

Elevul activ și creativ dă dovadă de multă îndrăzneală în aprecierea critică a unui produs, de independență în abordarea și analiza problemelor, de spirit de contraargumentare, de libertate în manifestarea comportamentală generală.

În clasă, elevul creativ apare adesea ca o amenințare. O amenințare pentru disciplină și pentru ordine mai întâi. Apoi o amenințare pentru cursul profesorului”. El iese din tiparele prestabilite ale activității, atunci când acestea devin plictisitoare, rutiniere. Profesorul trebuie să profite de nevoia lui de cunoaștere și de avântul său în activitate, canalizându-i eforturile în direcții constructive, prin oferirea de ocazii variate menite să-i alimenteze setea de nou și de descoperire.

Comportamentul nonconformist ce se exprimă puternic în activitatea creatoare nu trebuie interpretat de către cadrele didactice drept o atitudine indisciplinată, o dovadă de impolitețe sau o lipsă de respect. El nu trebuie frânat printr-o atitudine negativă, de respingere, de disciplinare ci, dimpotrivă, trebuie creat un climat favorabil de manifestare liberă a spiritului creator.

Elevul activ și creativ se caracterizează prin spirit de independență în muncă, o gândire care se desfășoară pe traiecte lungi, fără bariere de ordin cognitiv, manifestând o puternică și neobișnuită tendință de a explora și de a crea. Cercetătorul E. P. Torrance enumera următoarele conduite drept indicatori ai creativității individuale:

- își poate ocupa timpul fără a fi stimulat;
- preferă să se îmbrace în mod deosebit;
- merge dincolo de sarcinile trasate;
- întreabă insistent „de ce” și „cum”;
- îi place să organizeze jocuri;
- găsește utilizări neobișnuite ale jucăriilor;
- nu se teme să încerce ceva nou;
- folosește toate simțurile în observație.

Profilul elevului creativ și dinamic se referă la acele trăsături care dovedesc capacitatea de a se detașa de informații, de a se mișca liber în sfera cunoștințelor, manifestând inițiativă și spirit independent.

Bibliografie:

Bocoș, M., *Instruire interactivă*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj- Napoca, 2002, p. 66
Foulquie, P., *Dictionnaire de la langue pedagogique*, P.U.F., Paris, 1971, p. 23
Torrance, E. P., *Guiding Creative Talent*, N.J., Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1962

Școlarii – element cheie în procesul instructiv – educativ

Autor: Șomoiaș Monica-Elena

Școala Gimnazială Nr.2 „Diaconu Coresi” Localitatea: Brașov

Procesul de învățământ vizează activitatea de instruire proiectată de profesor și cea de învățare, realizată de elev. Acesta implică trei acțiuni principale: predare, învățare și evaluare.

Conform Nițulescu, 2010, p.10-11, „învățarea școlară presupune dobândirea unor competențe, deprinderi și strategii conform obiectivelor incluse în cadrul programelor școlare, transpuse de profesor la nivelul fiecărei activități didactice (...) predarea este acțiunea de comunicare pedagogică (didactică) propusă de profesor în diferite variante și forme de organizare.” Evaluarea este un mod de comunicare între profesor și elev, profesorul emite un mesaj pedagogic, care trebuie receptat și înțeles de elev. Învățarea reprezintă o acțiune realizată de către elev. Evaluarea presupune măsurarea eficienței predării și învățării, dar și relația succes-insucces școlar privită ca realizare sau nerealizare a unei sarcini. „Specificul evaluării este repetabil prin răspunsuri la întrebări ca: pentru cine se evaluează (beneficiarul), pentru ce se evaluează (decizia de luat, obiectivul urmărit), ce se evaluează (metode, tehnici), cu ce se evaluează (probe, instrumente), când se evaluează (momentul, perioada), în ce condiții (constrângeri, costuri) etc.” (Cocoradă, 2004, p. 89)

Consider că în cadrul procesului instructiv-educativ fiecare dintre cele trei acțiuni specifice are un rol esențial în cadrul educației și se află în relație de interdependență, astfel: învățarea nu se poate realiza fără predarea unui material înainte, evaluarea nu se poate realiza dacă nu a existat o predare și ulterior învățarea acesteia. Această idee a fost susținută și de Pânișoară, 2015, p. 179, care susține că predarea-învățarea-evaluarea sunt în strânsă legătură, acesta pleacă de la ideea conform căreia școala tradițională a pus accent asupra primului segment al diadei, predarea, fapt ce a dus ulterior la constatarea că accentul ar trebui pus în sens opus. În plus, acesta consideră că în calea predării-învățării

apar diverse bariere, precum: probleme emoționale; motivație insuficientă; bariera cognitivă, bariera intelectuală; bariera expresivă; bariera situațională și bariere fizice.

Conform Cucos, 2014, p. 328, procesul de predare-învățare reprezintă, în esență, un proces de cunoaștere în cadrul procesului de învățământ, în cadrul acestuia se încearcă să se formeze capacitățile cognitive, aptitudinile și atitudinile elevilor, în plus presupune fixarea și consolidarea cunoștințelor. Procesul de învățământ este forma cea mai eficientă de exercitare a influențelor educative în cadrul căruia atât profesorul, cât și elevul sunt actori care trebuie să își asume aceste roluri dezvoltând un caracter bilateral, adică ambii parteneri sunt implicați în cadrul procesului, altfel acesta nu are sens.

Conform Norel, 2014, p. 12 procesul de predare-învățare-evaluare are un rol esențial deoarece profesorul își propune să îndeplinească anumite obiective care conduc către reușita activității școlare, precum: stabilirea și menținerea unui mediu propice învățării; încadrearea tuturor elevilor în actul educațional; oferirea feed-back-ului și încurajarea elevilor în actul învățării. În concluzie, triada predare-învățare-evaluare trebuie văzută ca un întreg, un ansamblu, așa cum trebuie văzuți și profesorul și elevul care sunt la fel de importanți în cadrul procesului instructiv-educativ. Procesul de evaluare trebuie să fie realizat în conformitate cu activitatea de predare-învățare, rolul acestuia este să faciliteze activitatea profesorului, oferindu-i acestuia informații despre calitatea activității sale.

Analizând toate definițiile anterioare pot concluziona procesul de predare-învățare-evaluare ca fiind un proces cu rol semnificativ în cadrul actului educațional, acesta se realizează între cadru didactic și elev în decursul activităților didactice. Actul de predare face referire la profesor, acesta transmite un mesaj didactic elevului, iar actul de învățare reprezintă înțelegerea mesajului de către elev. Procesul de evaluare face trimitere către ambii participanți la actul educativ, profesorul oferă elevului un feedback în urma evaluării și în acest mod elevul își cunoaște nivelul și știe ce trebuie îmbunătățit pe viitor.

Relația dintre un profesor și elevul său este bună și eficientă atunci când implică:

- Deschidere sau transparență, astfel atât profesorul, cât și elevul trebuie să fie dispus să-și ofere toată onestitatea, fidelitatea sa celuilalt;
- Grijă față de celălalt, astfel fiecare știe că este important pentru celălalt;
- Interdependență față de celălalt;
- Diferențiere, fiecare să fie unic, creativ și individual;
- Satisfacți mutuală, în așa fel încât împlinirile unuia să nu îl afecteze în niciun fel pe celălalt.

Elevii în cadrul diferitelor activități didactice au comportamente tipice, care pot fi considerate de către cadru didactic ca fiind acceptabile sau inacceptabile. În următoarea schemă avem

comportamente tipice acceptabile și comportamente tipice inacceptabile, conform Thomas, Noel, 2011, p. 47.

Comportamente acceptabile

- Elevul își face tema în liniște. Elevul își ajută un coleg.
- Elevul își ajută un coleg.
- Elevul urmărește instrucțiunile.
- Elevul șterge table.

Comportamente inacceptabile

- Elevul nu returnează materialul didactic. Elevul îi întrerupe pe ceilalți.
- Elevul îi întrerupe pe ceilalți.
- Elevul face gălăgie.
- Elevul îi împinge pe ceilalți.”

Fiecare profesor are propriul mod de reacționare a unor comportamente din partea elevilor săi, de aceea unii profesori pot accepta anumite comportamente în timp ce alții le-ar sancționa. Diferența dintre comportamentele acceptabile și inacceptabile este dată de toleranța și intoleranța profesorilor. Profesorii intoleranți sunt în general cei care își fixează standarde înalte, sunt exigenți, rigizi și elevii îi evită cât mai mult.aceștia critică și judecă cu asprime, considerând că așa îi face pe elevi mai responsabili, dar în acest mod sunt tot mai reci copiii față de el, reușește să-i îndepărteze tot mai mult. Profesorul tolerant este cel care găsește mai multe comportamente acceptabile, are tendința de a judeca mai puțin, este mai flexibil. (Thomas, G. Noel, B. 2011,p.56)

În actul educațional, important este ca profesorul să observe implicarea elevilor, dorința acestora pentru cunoaștere. Strategia didactică devine în acest mod rodul unei colaborări participative desfășurate între cei doi participanți, profesorul și elevul, astfel strategiile didactice se caracterizează prin flexibilitate și prin spontaneitatea și creativitatea cadrului didactic de a se adapta situațiilor și condițiilor apărute spontan.

Pornind de la rolul important al elevului în strategiile didactice, deducem importanța acestuia și în cadrul strategiilor de evaluare, deoarece acestea constau în implicarea elevului în procesul propriei evaluări. În acest mod, elevul reflectează asupra propriei activități de învățare, conștientizează greșelile și lacunele sale și modalitățile de evaluare ale cadrului didactic, formându-se în acest mod capacitatea de autoevaluare, care este una dintre cele mai importante capacități care trebuie să i se dezvolte unui elev. Cu toate acestea este important de menționat și faptul că elevul sau principalul pilon al procesului

instructiv-educativ trebuie să participe în mod conștient la întreaga activitate deoarece doar în acest mod educatul conștientizează conținutul unui subiect și semnificația acestuia.

Această participare activă și conștientă a elevului presupune următoarele:

- conștientizarea elevului că ceea ce învață este necesar, util și interesant pentru viața de zi cu zi;
- înțelegerea sarcinilor de lucru;
- capacitatea elevului de a face corelații între ceea ce știe deja și noul conținut;
- prin participarea activă, școlarul își îmbogățește vocabularul, i se dezvoltă o viziune mult mai amplă asupra tuturor cunoștințelor;
- prin participarea activă, elevul se dezvoltă și din punct de vedere socio-afectiv, își exprimă păreri, sentimente;
- în plus, prin participarea activă a școlarului la activitate se ajunge la un moment al instruirii foarte plăcut, elevii sunt activi, își exprimă opiniile și argumentează, important este ca cei mici să se simtă apreciați și liniștiți atunci când au o discuție fie cu profesorul, fie cu ceilalți colegi.

Din toate cele scrise anterior se subînțelege faptul că școlarii/elevii reprezintă rolul esențial în cadrul procesului instructiv-educativ deoarece în jurul acestora se concentrează întreaga activitate a cadrului didactic.

BIBLIOGRAFIE:

- Cucuș, C.(2014). *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași
- Nițulescu, L.(2010). *Pedagogie, instruire și evaluare*, Editura Eftimie Murgu, Reșița
- Norel, M.(2014). *Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul primar*, Brașov
- Pânișoară, I.O.(2015). *Profesorul de succes, 59 de principii de pedagogie practică*, Editura Polirom, Iași
- Thomas, G., Noel, B.(2011). *Profesorul eficient. Programul Gordon pentru îmbunătățirea relației cu elevii*, Editura TREI, București

Școală și familie – factori decizivi în evoluția armonioasă a copilului

MIRESCU CORINA

Profesor, Școala cu clasele I-VIII, nr. 117, București

Școala este mediul social organizatoric în care universul copilului se extinde depășind constrângerea dependenței materne, educația desfășurându-se în mod unitar, pe baza unui ansamblu de principii psihopedagogice și a unei metodologii clar conturate, în care copilul și actul educațional se află situate pe primul loc. Succesul actului educativ este în strânsă corelație cu gradul de cunoaștere a fiecărui educat de către cel ce realizează educația, cu evidențierea resurselor intelectuale și psihice ale fiecărui copil în procesul educativ, cu spațiul corespunzător acordat pregătirii, cu gradul de receptare a cunoștințelor de către elev și atitudinea față de școală, față de educație în general. Școala, alături de familie influențează, prin condițiile concrete în care se desfășoară procesul de învățământ, personalitatea elevului. De o mare importanță sunt: tipul de școală, tradiția școlii, dotarea ei materială, conținutul învățământului, expectanțele profesorului.

Familia are obligația de a asigura creșterea, îngrijirea, sănătatea fizică și intelectuală a copilului și de a se ocupa de educarea, învățarea și pregătirea acestuia pentru colectivitate, pentru viață în general. Privită ca nucleu social, familia este prima care influențează dezvoltarea omului, punându-și amprenta pe întreaga sa personalitate. Cea dintâi școală este familia, ea fiind temelia pe care se zidește edificiul personalității. În cadrul familiei se armonizează trăsăturile unei institutii cu cele ale unui grup. Unitatea grupului este consolidată de fenomene interioare și fenomene exterioare lui, iar dinamica grupului este influențată de factori materiali, culturali și psihologici. Elementul esențial al dezvoltării familiei rămâne implicarea factorilor economici, materiali, educaționali; totuși familia, în ansamblu nu este o derivare a economicului, pentru că ea își găsește resurse și în alte categorii cum ar fi factorii morali. Părinții exercită direct sau indirect influențe educațional-formative asupra propriilor copii. Prin întreg sistemul său de acte comportamentale, cuplul conjugal, constituie un adevărat model social care are un cuvânt de spus în formarea concepției lor despre viață, în relațiile cu normele și valorile sociale.

Climatul educațional familial, pozitiv sau negativ, se interpune ca un filtru între influențele educaționale exercitate de părinți și achizițiile comportamentale realizate la nivelul personalității copiilor. Într-o familie în care părinții nu se înțeleg, copilul începe să se frământă, își pune tot felul de

întrebări cărora nu le găsește răspuns, își simte sufletul încărcat, își pierde încrederea în ceea ce reprezenta pentru el dragostea, securitatea, liniștea, nimic nu reușește să-i mai rețina atenția sau să-i trezească interesul. Frecvența în continuare școala, dar e absent la ce se petrece în jurul lui. La lecții nu mai este atent, nu mai învață și, firește, în aceste condiții uneori este admonestat. Din același motiv, al tensiunii familiale , fruntea copilului, senină la școală (unde recunoașterea eforturilor sale și atmosfera creată de colegi îi produc o stare de relaxare și mulțumire), se încruntă când vine vremea ca acesta să plece acasă. Incapacitatea de comunicare adecvată a părinților cu copiii sau lipsa de interes a părinților pot îndepărta copilul de aceștia. Dacă părintele nu știe să răspundă delicat și înțelept încercărilor copilului de a și-l face confident și de a-i cere sfatul în probleme mai delicate, cele mai bune intenții ale lui sunt sortite eșecului. Ploaia de exemple negative din care copilul ar trebui să tragă anumite concluzii, au exact efectul contrar celui scontat, iar conduita copilului în această situație este tipică: se retrage în sine, rămânând să-și rezolve problemele care îl frământă singur, sau cu ajutorul unor persoane din anturajul său, nu totdeauna cele mai indicate.

Interesul excesiv al părinților pentru buna pregătire a lecțiilor de către copil are ca efect o continuă stare de tensiune și oboseală, care influențează negativ munca lui școlară. Preocuparea părinților pentru o situație strălucită a copilului la învățătură, alimentată de orgoliul lor fără margini, îi determină să-l constrângă la o muncă școlară care îl depășește uneori și-i creează o continuă stare de neliniște și tensiune. În această situație, copilul face eforturi disperate pentru a-și menține poziția de fruntaș în clasă, vine la școală cu inima strânsă de teamă să nu ia o notă mai mică, nu este pregătit să înfrunte nici cel mai mic eșec. Alți părinți, din dorința de a-și pregăti cât mai bine copiii pentru viață, le solicită prematur intelectul, rezultatul efortului lor fiind contrar celui scontat.

Dacă la cunoștințele acumulate spontan se adaugă cele oferite de părinți prin meditari (matematică, limba română, informatică, desen, muzică, una sau două limbi moderne), conștiința acestor copii este suprasaturată de informații. Plictisiți, obosiți, surmenați, acești copii nu vor mai putea satisface nici cele mai modeste aspirații ale părinților și ale societății. Prin contrast, există părinți care nu acordă nicio atenție pregătirii copilului pentru școală. Unii, fiindcă minimizează dificultățile activității de studiu, alții pentru că văd în copil un simplu ajutor în gospodărie. Supraaglomerat cu treburi casnice, copilul nu mai are timp pentru pregătirea lecțiilor. De aici frica de a nu lua o notă mică, crisparea cu care se îndreaptă spre școală. Condițiile ținând de starea economică precară a familiei (părinți cu salarii insuficiente, striviți de nesiguranța zilei ce va urma, părinți care nu au continuitate în munca profesională sau nu se pot încadra într-un loc de muncă) asociate cu factori ținând de o

moralitate scăzută, conduc, de cele mai multe ori, la insucces sau chiar la abandon școlar și eșuarea în conduite antisociale.

Climatul educațional familial poate fi analizat după: modul de raportare interpersonală a părinților, sistemul de atitudini parentale în raport cu diferitele norme și valori sociale, modul în care este perceput și considerat copilul, modul de manifestare a autorității părintești, gradul de acceptare a unor comportamente variate ale copilului, dinamica apariției unor stări tensionate și conflictuale, modul de acordare a recompenselor și de aplicare a sancțiunilor, precum și gradul de deschidere și sinceritate al copilului în raport cu părinții.

Școala este mediul social organizatoric în care universul copilului se extinde depășind constrângerea dependenței materne, educația desfășurându-se în mod unitar, pe baza unui ansamblu de principii psihopedagogice și a unei metodologii clar conturate, în care copilul și actul educațional se află situate pe primul loc. Succesul actului educativ este în strânsă corelație cu gradul de cunoaștere a fiecărui educat de către cel ce realizează educația, cu evidențierea resurselor intelectuale și psihice ale fiecărui copil în procesul educativ, cu spațiul corespunzător acordat pregătirii, cu gradul de receptare a cunoștințelor de către elev și atitudinea față de școală, față de educație în general. Școala, alături de familie influențează, prin condițiile concrete în care se desfășoară procesul de învățământ, personalitatea elevului. De o mare importanță sunt: tipul de școală, tradiția școlii, dotarea ei materială, conținutul învățământului, expectanțele profesorului.

Reacția școlii, ca instituție de educație, formare și orientare la mobilitatea socială și economică, trebuie să fie de adaptare a conținutului, structurii și funcțiilor sale, de creare a unor premise favorabile pentru elevi, pentru a le permite integrarea socială rapidă, flexibilitatea, inițiativa și rezolvarea de probleme, diminuarea imprevizibilului. Școala trebuie să facă tot ce-i stă în putință pentru valorizarea maximă a fiecărui individ, prin stimularea intelectuală optimă a aptitudinilor, a atitudinilor și a trăsăturilor de personalitate ale elevilor. Acest lucru devine posibil doar în măsura în care colaborarea dintre școală și familie reprezintă o prioritate. Informațiile utile factorilor educaționali se obțin prin conlucrare permanentă, schimb de idei și depind nu numai de gradul de influențare pe care îl are școala asupra personalității elevului, ci și de reacția familiei la solicitările școlii. Colaborarea dintre școală și familie presupune nu numai o informare reciprocă cu privire la tot ceea ce ține de orientarea copilului, ci și la înarmarea părinților cu toate instrumentele pe care le comportă această acțiune. Informarea și formarea părinților în ceea ce privește școlaritatea copilului presupune, cel puțin, ca fiecare părinte să cunoască: obligațiile legale privind educația copilului; drepturile de care dispune pentru educația

copilului; importanța atitudinii lui pentru reușita școlară a copilului; metodele de colaborare cu școala. În acest scop este necesar un dialog între profesori și părinți.

Când relația profesor-elev este una negativă, apar carențe în viața școlară a copiilor. În acest caz apar pericole constând în tulburări de conduită, rămăneri în urmă la învățătură și chiar eșec școlar. Sunt situații în care unii profesori nu sunt interesați de trăirile, sentimentele, atitudinile elevilor față de obligațiile lor școlare sau extrașcolare. Lipsa de interes pentru trăirile elevului îi pune pe unii profesori în situația de a nu putea stabili adevărata cauză a unui răspuns mai puțin bun dat de acesta la lecție și reacționează sancționând cu nota mică randamentul scăzut al elevului. Acesta, pus în fața unui număr prea mare de sarcini, se vede nevoit să facă o selecție care nu este întotdeauna cea mai bună. Așa apar lacunele în pregătirea sa. În această situație, activitatea de învățare nu se mai desfășoară în condiții bune, iar copilul nu mai vine cu plăcere la școală. Autoritatea greșit înțeleasă a profesorului la lecții poate constitui un motiv de îngrijorare pentru elevi. Privirea aspră, ținuta rigidă sunt de natură să îi intimideze sau să genereze anxietate. De asemenea, neîncrederea profesorului în capacitatea elevului de a se afirma într-un anumit domeniu, pentru care acesta manifesta aptitudini, dar pe care el nu îl ia în considerare, calificându-l după rezultatele slabe obținute la disciplina pe care o predă, îl descurajază, sau îl determină să se îndoiască de realizarea propriilor proiecte.

Este necesar ca profesorii să conștientize influența negativă pe care o poate avea asupra evoluției copilului o stare prelungită de stress (creată în cadrul grupului școlar, sau din diferite motive care treneză în familie), să dovedească un interes sporit față de problemele și trăirile elevului, să îi inducă încredere în capacitățile sale, să îl încurajeze permanent, să îl solicite într-un grad adecvat capacităților sale în activități antrenante, interesante. De asemenea, părinții ar trebui să se străduiască să creeze un climat familial cât mai adecvat, să se străduiască să se autoperfecționeze sub raport psihopedagogic, pentru a reuși să asigure un fundament solid devenirii copilului, evoluției armonioase a acestuia.

Școala și familia sunt cei doi piloni de rezistență ai educației. Colaborarea școlii cu familia trebuie să se axeze în mod firesc pe calitatea educației.

Bibliografie selectivă:

1. Adina Băran-Pescaru-Familia azi. O perspectivă sociopedagogică, Ed. Aramis, 2004;
2. Adina Băran-Pescaru-Parteneriat în educație, Ed. Aramis, 2004;
3. Andrei Cosmovici și Luminița Iacob (coord.)-Psihologie școlară, Ed. Polirom 2000;

4. Curs „Consiliere psihologică - Metode și strategii de implicare a părinților în consilierea copiilor și adolescenților” (2005), Centrul Expert, UBB Cluj-Napoca, „Învățământul primar”, 14, Editura Discipol, 1997.

Rolul comunicării în procesul de învățământ

prof. Păun Cristina

Școala Gimnazială Cîndești, jud. Buzău

Schimbarea concepției comunicative promovată în școală pune în mod acut problema educării cu și mai multă sârguință a capacității comunicative deopotrivă la profesor și la elevi, concomitent cu îmbunătățirea comunicării de ansamblu din cadrul instituției școlare. Comunicarea are semnificația unei valori umane și sociale, motiv pentru care educarea comunicării constituie un scop în sine, un obiectiv major al învățământului.

Cerințele de comunicare ale școlii sunt într-o continuă creștere, motiv pentru care ea își multiplică formele de comunicare și își sporește exigențele față de actul comunicării. O astfel de evoluție obligă cadrul didactic să devină un bun profesionist al comunicării didactice, atât în planul stăpânirii tehnicii comunicării, cât și în cel al rezonării receptorului, în cel al influențării formării personalității acestuia sub multiple aspecte, competența comunicativă căpătând, în felul acesta, o valoare integrativă a aptitudinii sale pedagogice.

Comunicarea este un proces relațional în cadrul căruia doi sau mai mulți interlocutori fac schimb de informații, se înțeleg și se influențează între ei. Codurile folosite în comunicare sunt: cuvântul, gestul, imaginea, sunetul, mișcarea, stările afective.

Conform Dicționarului de pedagogie, comunicarea didactică este parte fundamentală a procesului de învățământ în care elevii, sub îndrumarea cadrului didactic, dobândesc noi cunoștințe, reguli, formule, legi. În pedagogia tradițională, comunicarea didactică era considerată numai acțiune de predare, elevul având un rol de simplu receptor.

Reconsiderând rolul elevului în cadrul procesului de învățământ, pedagogia modernă acordă o atenție deosebită metodelor activ-participative, conlucrării dintre elev și cadrul didactic, toate acestea fac din comunicarea didactică un proces complex și viu.

Comunicarea didactică reprezintă o formă particulară de comunicare specifică procesului didactic. La nivelul comunicării didactice interferează mai multe tipuri de comunicare:

- comunicare orală (dominantă) și comunicare scrisă;
- comunicare verbală, paraverbală și nonverbală;
- comunicare referențială (prin care se transmit cunoștințe teoretice) și comunicare atitudinală (se transmit sisteme de valori, criterii de apreciere a valorilor).

Învățământul este, prin excelență, un domeniu puternic comunicant la toate nivelurile. Această apreciere este cu atât mai evidentă dacă vom privi lucrurile prin prisma pedagogiei moderne a comunicării, pentru care:

- relația instructivă (educativă) este eminamente o relație de comunicare ce dă naștere unui tip specific de limbaj - limbajul didactic sau pedagogic pe care se bazează. Ceea ce nu înseamnă că învățământul este reductibil la comunicare, ci evidențiază o recunoaștere a comunicării ca parte constitutivă și vitală a procesului instructiv-educativ;

- ca parte constitutivă și vitală de învățământ, comunicarea se implică activ și creator în structurarea acestuia;

- comunicarea constituie una din condițiile fundamentale desfășurării procesului de învățământ, de unde concluzia că a organiza condițiile învățării înseamnă a organiza comunicările care se produc în clasă, a organiza și controla schimburile de semnificații ce au loc între profesor și elevi.

Extinzând lucrurile, comunicarea contribuie la formarea și cristalizarea comunității ca mediu mai larg care intervine într-o manieră favorabilă la stimularea învățării și a unei activități didactice de calitate. Este important de subliniat faptul că instituția de învățământ constituie locul unde se învață comunicarea, unde se deprinde și se perfecționează comunicarea, unde se elaborează comunicarea, unde se educă (cultivă) comunicarea. Aici, comunicarea are semnificația unei valori umane și sociale, motiv pentru care educarea comunicării constituie un scop în sine, un obiectiv major al învățământului.

Definit în termeni de comunicare, procesul de învățământ apare ca o înlănțuire teoretic infinită de situații de comunicare cu specific didactic. Profesorul trebuie să-și armonizeze acțiunea la nivelul experienței lingvistice a elevilor cu care lucrează. Mesajul didactic trebuie să fie structurat, prelucrat și prezentat în concordanță cu posibilitățile de receptare ale elevilor. Este o problemă care ține de capacitatea educatorului de a-și adapta comunicarea la nivelul maturității intelectuale a elevului. Nu întotdeauna comunicarea didactică se realizează așa cum ne-am propus deoarece pe parcursul comunicării pot apărea și blocaje. Blocajele de comunicare pot interveni atunci când cadrul didactic

are o exprimare neclară, vorbește prea încet sau prea repede, nu creează motivații, elevii nu au cunoștințele necesare pentru a înțelege comunicarea sau nu sunt bine fixate, influențând negativ cunoștințele noi. Limbajul înseamnă comunicare, dar nu se comunică nimic dacă vorbirea e lipsită de sens.

În comunicarea didactică intervin, determinând-o sau numai influențând-o, factori multipli care pot fi grupați în următoarele categorii: caracteristicile profesorului, caracteristicile elevului sau clasei, caracteristicile canalului de transmitere și ale contextului în care se desfășoară actul comunicativ. Din perspectiva cadrului didactic contează stilul didactic, strategiile de instruire abordate, competențele de exprimare clară, precisă, argumentată, accesibilă, implicarea profesională, formele de motivare utilizate, tipuri de relații pedagogice (de conducere, afective).

Deosebit de importante sunt și caracteristicile elevului: acuitatea senzorială (vizuală și auditivă), nivelul dezvoltării intelectuale, experiența cognitivă și lingvistică, motivația învățării, nivelul competențelor de comunicare, gradul de cultură, ritmul de lucru, atitudinile cognitive și sociale, trăirile emoționale, individuale și de grup (anterioare și simultane actului de comunicare).

Comunicarea poate să întrețină relații de tipuri diferite: unidireționale, bidireționale și multidireționale. Accentul tinde să se pună pe dezvoltarea comunicării multidireționale ce favorizează interacțiunea, interactivitatea, confruntarea diverselor cunoștințe.

Este recunoscut faptul că relațiile dintre cadrele didactice și elevi sunt multiple, iar modul de manifestare comportamentală e resimțit de ceilalți în maniere diferite generând două tipuri de sentimente: de respingere sau de acceptare. Acest lucru este influențat de individ, dar și de obstacole apărute în calea comunicării. De multe ori, atunci când dorim să modificăm comportamentul unui elev, încercăm să modificăm mediul sau să intervenim asupra propriului mod de manifestare. Nu reușim însă întotdeauna „să-i ascultăm pe elevi” cu tact, răbdare și atenție, lucru ce duce la instalarea unor obstacole în calea comunicării. Spre exemplu, în cazul unui elev care se plânge că întâmpină dificultăți în efectuarea unei teme, cadrul didactic poate riposta pe un ton:

- de avertizare: „Dacă vrei note mari, muncește!”;
- de comandă: „Lucrează și nu te mai plânge atât!”;
- de ridiculizare: „Vai de mine... chiar așa?”

Astfel de mesaje sunt depreciative pentru elevi și neagă importanța sentimentelor trăite de aceștia, tocmai din acest motiv, pentru că știm cu toții că educația cere nu numai pricepere, ci și afectivitate din partea educatorului, ar trebui să-i răspundem elevului într-o manieră de acceptare și stimulare a copilului cu disponibilitate pentru cooperare și comunicare. Se impune să încurajăm

copilul verbal și prin gesturi, ascultându-l activ ori să ascultăm mesajul acestuia în tăcere, încitându-l să-și destăinuie propriile trăiri. Este necesar ca noi, cei de la catedră, să reflectăm mai mult asupra forței modelatoare a limbajului. Cuvântul poate fi unealtă prețioasă sau mijloc periculos deoarece poate influența pozitiv sau negativ interlocutorul. Se știe deja că limbajul celui de la catedră, gesturile sau mimica acestuia sunt copiate de elevi, de aceea trebuie să acordăm o atenție deosebită comunicării. Atitudinea cadrului didactic în fața elevilor și a părinților poate declanșa sau atenua conflictele care apar între elevi, între elevi și părinți ori între părinți și profesor.

Referitor la optimizarea comunicării trebuie să recunoaștem că, nu de puține ori, profesorul trăiește cu impresia că vorbele sau mesajele sale ajung la destinație așa cum gândeste el, că sunt receptate de elevi păstrând aceleași înțelesuri, aceleași semnificații cu ale sale. Din păcate, lucrurile nu decurg întotdeauna așa, mesajele receptate au tendința de a se îndepărta mai mult sau mai puțin de sensurile emise sau originale, uneori să fie chiar diferite. Numai că actul comunicării didactice poate fi protejat de posibile variații și deviații, distanțări sau deteriorări nedorite prin intervenția feed-back-ului. În reglarea propriei comunicări, cadrul didactic trebuie să țină seama de mimica elevilor, de gesturile, expresiile și mișcările lor, reacții care devin simptomatice pentru ceea ce simt, înțeleg, acceptă, doresc aceștia. El poate sesiza direct și abil, din mers, „starea de spirit” a elevilor și astfel să valorifice la maximum comportamentul acestora în beneficiul optimizării comunicării. Pornind de aici, cadrul didactic poate să-și restructureze sau să amelioreze demersul didactic de moment și nu în ultimul rând să-și regleze viteza și ritmul propriei vorbiri.

Actul comunicării devine eficient atunci când favorizează o implicare activă din partea elevului, o angajare cu toate forțele sale intelectuale și afective în procesul receptării. Astfel, receptarea depășește simpla percepere a unor conținuturi audiate. A produce interlocutori activi, a-i determina pe elevi să urmărească cu interes și să manifeste o atitudine activă în cursul ascultării constituie un indicator al competențelor pedagogice a cadrului didactic.

Bibliografie:

1. Ioan Cerghit, 2002, *Sisteme de instruire alternative și complementare*, București, Editura Aramis
2. Dinu Mihai, 2004, *Fundamentele comunicării interpersonale*, București, Editura All
3. Șoitu Laurențiu, 1997, *Pedagogia comunicării*, București, Editura Didactică și Pedagogică

Școala și slujitorii – factori care aduc ”Planet de vis” mai aproape de copii

Prof. Înv.Preșc. AGAPIE ALINA

G.P.P.NR.6 BUZAU

MOTTO: „Cel mai bun tovarăș de drum nu e cel care-l știe, ci acela care-l descoperă odată cu tine”.

(Nicolae Iorga)

„Capul copilului nu este un vas pe care sa-l umpli, ci o făclie pe care s-o aprinzi astfel încat, mai târziu, să lumineze cu lumina proprie” (Plutarh)

Un mare învățat spunea, pe bună dreptate că: „Învățătura este o perlă, o comoară pe care rudele n-o pot împărți, hoții nu o pot fura și care nu se împuținează prin dăruire”.

Școala este pilonul pe umerii căreia apasă greutatea asumării responsabilității de a transmite valorile culturale, științifice, civice la nivelul exigențelor calitative cerute de standardele educaționale, adevărate pietre de hotar în progresul și integrarea societății românești în Uniunea Europeană și în lume, acolo unde ne este locul. Numai dascălii, slujitorii învățământului, știu cel mai bine ce înseamnă sacrificiul, dăruirea, făcute cu emoție și înalte trăiri, scânteii în aprinderea focului sacru al devenirii și afirmării copilului, veriga cea mai măreață a societății.

Învățământul primar funcționează ca un focar al procesului instructiv- educativ în care actorul principal, copilul, spre care sunt îndreptate toate demersurile didactice, capătă un statut aparte.

La fel ca orice altă meserie, ca să fii dascăl trebuie să ai, mai întâi de toate „har” – acea chemare fără de care totul este în zadar. Harul acesta înseamnă iubirea față de copii și dorința nestrămutată de a-i învăța de toate, dar mai presus de orice, de a-i învăța să devină oameni.

Copiii învață ceea ce trăiesc!

Dacă trăiesc în încurajare, copiii învață să fie încrezători.

Dacă trăiesc în acceptare, copiii învață să iubească.

Dacă trăiesc în aprobare, copiii învață să se placă pe sine.

Dacă trăiesc înconjurați de recunoaștere, copiii învață că este bine să ai un țel.

Dacă trăiesc împărțind cu ceilalți, copiii învață generozitatea.

Dacă trăiesc în bunăvoință și considerație, copiii învață respectul.

Dacă trăiesc în prietenie, copiii învață că e plăcut să trăiești în lume.

(Dorothy Law-Nolte)

Menirea noastră, a dascălilor este de a-i ajuta și de a-i susține în timpul anilor de școală, când ei își dezvoltă deprinderile și încrederea în sine atât de necesare pentru a sta pe propriile picioare. Dar de mare importanță este momentul în care intervii sau când te dai la o parte, de asemenea când îi lauzi sau când recurgi la o critică constructivă. Totul este o artă și nu o știință.

Marea dezbatere în jurul problemei orientării valorice, a idealului educativ, a învățământului, a marcat fenomenul dezvoltării culturii spirituale a omului, idealul umanist al educației (P. Andrei, T. Vianu), menționând că duhul omului are darul de a îndrepta omul spre înțelegerea formelor conținutului și legităților existenței lui sociale, orientată spre spiritualitate. În conformitate cu aceasta, în filozofia modernă se promovează concepția despre lume și ideea potrivit căreia sensul adevărat al existenței umane este determinat, nu atât de universul exterior, cât de cel interior al omului.

Să nu uităm că „veșnicia s-a născut la sat”, să nu ne îndepărtăm de obârșii, de balade și de doine, de frumusețea basmelor românești, de înțelepciunea pe care bătrânii satelor au păstrat-o cu trudă de-a lungul vremurilor.

Romanul renaște primăvara! El întinerește natura, căci o iubește cu dragostea unui primitiv. „Poate și de aceea multe dintre cântecele noastre populare încep cu frunză verde”. Urmărind pașii țaranului român care urca cu turma la munte cântând din fluier melodii numai de el știute, îi determinăm pe elevi să respecte acest „dar” primit de la creatorii populari „înălți ca brazii, tari ca stejarii și rumeni ca bujorii”, însușindu-și tot astfel din tradițiile românești.

„A educa înseamnă a exercita conștient și intenționat ,cu plan și cu metoda, o înrăurire asupra omului cu scopul de a forma din el un izvor statornic de fericire și pentru societate și pentru el însuși, dezvoltându-i și descoperindu-i inteligența, afectivitatea și voința prin conformarea lor funcțională la legile logice, morale și etice”.(I.Gavanescu)

Principiul fundamental al oricărui program de educație și de instrucție este acela de a stabili o dublă armonie între exigențele sociale și posibilitățile copilului, între cerința individuală și idealurile sociale. Pe parcursul anilor, de când mă aflu aproape zi de zi în mijlocul copiilor, în slujba învățământului, am urmat aceleași „trasee” didactice de procesul educațional. Mai exact, încă de la prima întâlnire cu copilul, am încercat să comunic cu el, să-l întreb ce-l interesează cel mai mult, ce-l pasionează, să mă apropiez de el cu răbdare și tandrețe, cu alte cuvinte să-l cunosc. Am încercat pe cât am putut cu talentul unui actor intrat pe scena vieții (școala), să-l fac pe copil să participe la ocupațiile și preocupările societății în care va trăi.

Călăuzită fiind de crezul că școala are menirea de a realiza, atât prin ceea ce execută, cât și prin calitățile și capacitățile pe care le dezvoltă, o inițiere în viața reală. Acolo unde este dragoste de om, este și dragoste de meserie.

E important să le arătăm elevilor că suntem o persoană care învață permanent? Da. De ce? Fiindcă probabilitatea ca elevii noștri să ne imite comportamentul, va crește, mai ales de către cei pe care îi considerăm mai slabi la învățătura. Încurajându-i și sprijinindu-le eforturile, elevii vor înțelege că nicio „tehnică” din lume nu poate înlocui un autentic dascăl, ca persoana care învață.

Nimic din ce se află între elevi și dascăl nu trebuie să-i separe, ci, dimpotrivă, să-i apropie. Unul din aceste lucruri este manualul. Regăsindu-i locul, reconsiderându-i importanța, manualul ar putea deveni mai mult decăt un instrument de lucru. Ar putea fi cartea care, pe lângă faptul că-i arată ce trebuie să învețe, i-ar da posibilitatea să învețe și ce ar vrea elevul să învețe în școală.

Dascălul de vocație nu se teme de timp. El știe că totul vine la timp pentru cel ce știe să aștepte. Nu se teme nici de muncă, fiind asemenea albinei, care e onorată nu fiindcă muncește pentru ea, ci fiindcă muncește pentru toți. Cât despre energie, dascălul asimilează, consumă și degajă la nesfârșit, fiindcă-i un om mare ce nu și-a pierdut inima sa de copil. Nu se teme de nimic, în afară de Dumnezeu fiind precum copacul – vorba lui Marin Sorescu – care nu refuză să dea umbră și răcoare nici celui care vine să-l taie.

Cu dragoste dă și primește, așa cum elevul, partenerul sau dă și primește și ceea ce este minunat, e că niciodată „nu știe cine dă și cine primește”. Nu așteaptă rasplată, dar știe că dăruind va dobândi. Iar cnd face mai mult decăt e platit în cele din urma va fi platit mai mult decăt face.

Toti dascalii stiu asta. Oricum sunt ...ultimii romantici!

Școlarii - element cheie în procesul instructiv- educativ

Macovei Ileana-Loredana

Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu” Buzău

Educatia este un proces care se desfășoară în clasă, dar și în afara ei, un proces de lungă durată, cu efecte vizibile în timp și la care participă mai mulți actori: elevi, părinți, cadre didactice. Educația trebuie să fie dirijată în sensul dezvoltării personalității și talentelor copilului, pregătindu-l pentru viața activă ca adult. Astfel, se impune și nevoia de menținere a unei școli moderne, o școală care oferă subiectului educației – elevului – condițiile necesare privind valorificarea nevoilor, intereselor, aspirațiilor sale individuale, favorizându-i devenirea, asigurându-i succesul.

În statutul elevului sunt precizate drepturile elevului, pe care nimeni și nimic în lume nu trebuie să le încalce. Bineînțeles, acesta are și obligații. Printre drepturile stipulate în statut sunt: dreptul de a nu

le fi confiscate obiectele, dreptul la protest în școală, manuale gratuite, dreptul de a alege opționale de la alte clase, dreptul de a nu fi sancționați pentru fapte din afara școlii, dreptul de a da feedback anonim profesorilor, semestrial, dreptul de a nu le fi consemnate notele în catalog fără informare prealabilă înainte de încheierea situației, dreptul de a nu fi puși absenți dacă sunt prezenți la oră, ca mijloc de coerciție, dreptul de acces în școală fără limitări, precum uniforme sau altele asemenea, dreptul de a alege și a fi ales reprezentant al elevilor, fără limitări și implicare a profesorilor/directorilor și multe altele.

Elevul trebuie să profite din plin de tot ceea ce școala îi ofera. Elevul joacă un rol foarte important în școală dar și în profesia profesorului. Rolurile elevului de inițiator, de prieten, responsabil, moderator, mediator, negociator etc., nu fac altceva decât să îl pregătescă pentru evenimentele pe care le va întâlni pe parcursul vieții. Participarea activă și responsabilă a elevilor în viața școlii este rezultatul muncii profesorului, pe de o parte și a elevilor pe de alta parte.

Funcționarea relației corecte în triada educațională elev- părinte – școală contribuie la realizarea unui învățământ de calitate. O familie bine informată despre actul educațional și de ceea ce se întâmplă cu copilul lor în școală, ajută școala în a oferi educație de calitate. Elevii doresc de la dascălii lor: competență, zâmbet și încredere. În afară de cunoștințe și informații elevii așteaptă de la noi suflet încălzit la lumina zâmbetului, care se transmite pe chipurile și în ochii lor puri și încrezători.

Începând din primii ani de viață copilul preia de la cei din jur atitudini, gesturi, limbajul, exemple de comportament (pozitive sau negative). Este o reacție de imitație. O dată cu trecerea timpului, își alege modele preferate și caută să se identifice cu ele. Ca dascăli este important să ne străduim să fim într-adevăr modele pentru elevii noștri.

Oricât de concentrați am fi asupra materiei pe care trebuie să o predăm, nu trebuie să trecem cu vederea tristetea din ochii unor copii. De regula când un copil creează probleme la școală, ceva nu este în regulă acasă. El devine agitat, absent în timpul orelor. În zadar le cunoaștem bine greșelile de scriere sau de calcul, dacă ne vor rămâne necunoscute interesele, dorințele și sentimentele lor.

Datorită particularităților de vârstă, dezvoltarea pe latură afectivă este mai puternică în raport cu dezvoltarea pe latură rațională. De aceea se impune apropierea cadrului didactic de copil cu dragoste, pentru a evita orice cuvânt, orice afirmație care ar putea jigni personalitatea.

Copilul este extrem de receptiv și sensibil, iar pentru a ajunge la sufletul lui e necesar să-i oferim posibilitatea să se exprime, să-și deschidă poarta spre lumea lui interioară.

Orice copil simte când este privit cu încredere , cu dragoste și când nu , reacția lui față de cei „mari”este diferită . Știind că are alături un prieten,,un partener în dascălul său ,copilul va căpata putere de muncă , va trece mai ușor peste problemele pe care le are.

În concluzie, raporturile dintre profesor și elev nu prezintă numai o latură intelectuală. Factorul afectiv are o importanță deosebită asupra randamentului intelectual al elevului. Crearea de bună dispoziție în clasă reprezintă o condiție necesară pentru evitarea eșecului școlar. Fiecare lecție se desfășoară într-un climat afectiv particular, dispoziția clasei variază în funcție de cea a profesorului.Faber A, Mazlish E., Relația profesor-elev este reciprocă. Fiecare transmite mesaje-semnale, fiecare le percepe diferit dar se influențează reciproc. Anumite cerințe influențează personalitatea fiecăruia putând deveni, cu timpul, constante ale personalității.

Învățarea școlară este condiționată mai ales de nivelul de aspirație al elevului, care, la rândul său, condiționează atingerea scopului. Un nivel de aspirație scăzut generează rezultate sub așteptări și submotivare, nivelul mediu al aspirației crează o punte de echilibru între posibilități și realizări, iar un nivel ridicat de aspirație este evidențiat când subiectul are așteptări mai mari raportate la propriul potențial; în acest caz, atingerea scopului rezultat din nivelul de aspirație al subiectului reprezintă un stimul motivațional și are ca efect progresul în învățare. (Schipor,2012)

Motivația elevului are ca surse principale imaginea acestuia despre sine și situația sau contextul de lucru (de realizare a sarcinii). Este de dorit ca profesorul să aibă o imagine clară despre ceea ce crede elevul în ceea ce îl privește și gradul de dificultate pe care îl atribuie sarcinii. Dacă elevul se consideră competent în rezolvarea sarcinii, există posibilitatea reușitei, iar aceasta îl face să fie motivat. Existența motivației în învățarea școlară este considerată de foarte mulți specialiști unul dintre factorii noncognitivi ai învățării de o maximă importanță în atingerea și realizarea scopului. Motivația învățării are rolul de a provoca, întreține și orienta, de a decalșa activitatea de învățare prin susținerea ei la nivel energetic.

Identificarea modalităților și strategiilor de motivare a elevilor în învățare este o condiție esențială în reușita activităților didactice. Un demers educativ eficient este rezultatul angajării în activitatea de învățare a unor elevi motivați, doritori, interesați să învețe, care au descoperit necesitatea informațiilor care le sunt prezentate.

Bibliografie:

1. „Pedagogie”, Constantin Cucoș, Editura POLIROM, Iași, 1998;
2. Moise, C. (2003) Teoria și practica evaluării, în Psihologie. Curs pentru Învățământ la Distanță, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași

3. Comunicarea eficientă cu copiii, acasă și la școală, Editura Curtea Veche, București, 2002
4. Cuciureanu, M., coord., (2015), Motivația elevilor și învățarea, Institutul de Științe ale Educației, București
5. Jinga, I., Istrate, E., coord., (2006), Manual de PEDAGOGIE, Editura ALL, Timișoara
6. Schipor, D., (2012), Psihologia educației- ediția a II-a , Editura Didactica Si Pedagogica, București

Educația prin rolul familiei și al școlii

Leucă Silvia, profesor de limba română,
Liceul cu Program Sportiv "Nicolae Rotaru", Constanța

Motto: „Pentru a pătrunde taina lucrurilor trebuie mai întâi să te dăruiești lor”(Simone de Beauvoir)

Omul adevărat este omul căruia îi pasă de ceilalți, care abandonează egoismul îmbrățișând altruismul, cel care dorește prin cunoștințele sale să îmbogățească pe alții, care se revarsă în dragoste spre semenii săi.

Procesul de formare a sentimentelor morale este o activitate mai dificilă decât cea de formare a noțiunilor morale. Sentimentele morale nu sunt înnăscute, dar nici nu se învață prin explicații, ci se formează prin relațiile dintre oameni, prin activitatea socială. Principalul mijloc pe care trebuie să-l utilizeze familia și școala spre a forma sentimente morale la copii este organizarea vieții și activităților lor, astfel încât aceasta să ofere ocazia trăirii unor sentimente superioare, îmbogățirea experienței morale a fiecăruia.

În primii ani de viață și în primii ani de școală, prin contactul cu realitatea înconjurătoare și prin vibrația afectivă deosebită a acestui contact se creează un fond de emoții și de sentimente de o imensă valoare educativă.

Dragostea și respectul față de părinți, atașamentul față de școală și de locul natal, admirația față de munca oamenilor, de cântecele, de dansurile, de datinile pe care le observă și la care participă, formează temelia trainică pe care se vor sprijini trăirile afective din perioada de vârstă următoare.

Familia și școala contribuie la formarea și dezvoltarea sentimentelor morale, dacă îl țin ocupat pe copil cu activități cu un conținut bogat, care corespund intereselor și aspirațiilor lui, dacă sunt bine organizate și adecvate posibilităților lui.

Privind la comunitate, ca spațiu social, vom descoperi că, de multe ori împlinirea unor nevoi nu poate fi obținută decât prin antrenarea unor altfel de mecanisme, altele decât cele ale statului.

De foarte multe ori, noi, dascălii, cei care suntem în contact cu educarea noilor generații observăm că foarte mulți tineri sunt apatici, indiferenți, nepăsători și lipsiți de dorința de a se implica. Dar, într-o societate în care nimeni nu mai are timp să-i asculte, să le acorde atenție, într-o societate în care adulții îi privesc pe tineri cu lipsă de încredere și indiferență este normal ca rezultatele să fie pe măsură.

Care sunt, în acest caz, nevoile tinerilor? În căutarea unui răspuns este suficient să privim la sistemul școlar. Acesta este într-o mare măsură axat pe o formare strict intelectuală și nu permite tinerilor dezvoltarea acelor calități care să-i facă capabili să-și asume răspunderi după finalizarea studiilor. Apare astfel evidenta nevoie a unui cadru în care tinerii să învețe cum să-și folosească puterea voinței, un cadru care să-i ajute în ceea ce privește orientarea corectă a modului de a gândi și de a acționa.

Pe de altă parte bazele unui comportament corect se fac în familie, care este deschisă la cerințele societății. De aceea familia, ca și școala, își propune să dezvolte copilul sub aspect intelectual, moral, fizic, estetic, afectiv.

Față de influențele educative ale școlii, educația din familie are unele trăsături specifice. Atmosfera afectivă din familie, dragoste și atașament, devotament și spirit de sacrificiu, nu poate fi creată în școală. Această atmosferă deschide adânc sufletul copilului la îndrumările date de părinți. O familie poate fi un bun mediu educativ dacă există un climat sănătos, dacă între membri ei sunt relații de înțelegere și respect.

Buna educație a copilului este asigurată, dacă părinții trăiesc în armonie, duc o viață cinstită, corectă. O familie este un colectiv sănătos, dacă acționează unitar asupra copilului. În asemenea familii îndrumările care se dau copiilor sunt luate de comun acord de către părinți. O familie este un bun mediu educativ, dacă părinții au autoritate asupra copiilor - situația economică ajutând să satisfacă strictul necesar membrilor săi.

Familia are sarcina de a contribui și ea la educarea estetică a copilului. Părinții îl pun pe copil în contact cu frumosul din natură, din viața socială, cu tradiții și credințe populare. Familia devine consumatoare de artă, audiind și vizionând aceleași emisiuni, citind aceleași cărți.

Formarea unui copil este cea mai înaltă, cea mai sfântă și cea mai fascinantă ocupație. Ea necesită mai multă putere combinată a inimii și a minții decât oricare altă ocupație - pentru că înainte de a putea forma un copil, trebuie să te formezi pe tine însuși. Ce ești tu, aceea va fi și el. Transmiți

copilului ceea ce crezi tu că este mai important. Îți dorești ca acesta să realizeze cel puțin atât cât ai reușit tu, dacă nu chiar mai mult, să te depășească. Nu vei putea să-ți ascunzi nici îndoielile, nici mânia și nici dragostea. Nu-ți vei putea ascunde nici un gând de copilul de lângă tine, care te ascultă și te urmărește. Este posibil ca el să nu se poată exprima în cuvinte, dar comunicarea să se poată realiza, deoarece acesta poate simți ceea ce încerci să transmiți dincolo de cuvinte.

Gândul despre ce ar putea deveni un copil este înălțător, însă activitatea de cioplire zilnică a caracterului său cere multă trudă, plină de răbdare, de ardoare.

Particularitățile de vârstă sunt reale, dar nu fixate în anumite cadre rigide; ele pot fi depășite tocmai prin sistemul de activitate și relații în care este implicat copilul, prin dirijarea lui în această țesătură, dirijare realizată prin învățare, instrucție și educație.

Motorul dezvoltării copilului este motivația. Acțiunile, abilitățile, capacitățile – sector specializat al psihismului – se structurează și se dezvoltă numai dacă s-au produs modificări la nivelul trebuințelor, motivațiilor care, la rândul lor sunt instigate, procedate de "acumulări" operaționale în cadrul vechii poziții și al vechiului motiv, care, devenind "neîncăpător", este nevoit să se modifice.

Convingerea fiecărui dascăl că va contribui la punerea bazei unei dezvoltări sigure și valide, pentru întreaga evoluție ulterioară a fiecărui școlar, în sensul valorificării optime a potențialului bio-psihic de care dispune fiecare, reprezintă un stimulent fără egal.

Metodele de învățământ reprezintă componenta cea mai nobilă, mai dinamică, a procesului de învățământ, prin care activitatea instructiv-educativă se realizează în procesul zilnic al vieții școlare prin inițiativa, fantezia și contribuția creatoare a cadrului didactic. Cu o activitate bogată, privindu-i pe elevi ca pe niște oameni în continuă dezvoltare, căutăm prin activitățile școlare și extrașcolare în care îi antrenăm, să le trezim curiozitatea, să le păstrăm viu interesul pentru cunoaștere, să-i provocăm în a căuta și a descoperi lucruri noi.

Inovația devine o componentă a universului educativ. De aceea, dascălii au menirea de a le permite să arunce priviri multiple și critice pe ansamblul fenomenului creativ.

Este deci inevitabilă necesitatea depistării, actualizării, valorificării și stimulării capacităților creatoare de care dispune fiecare individ. Aceste etape trebuie realizate încă de la cea mai fragedă vârstă – cea a copilăriei. Este știut faptul că interesul, dorința, curiozitatea mai ales, tendința de a descoperi și construi noul sunt atitudini specific umane, care-l caracterizează pe copil prin natura sa. Copilul dispune de o serie de mecanisme care favorizează o activitate de tip creativ. Dacă amintim numai absența controlului rațional, este poate nu îndeajuns, dar semnificativă ținând cont că aceasta are o funcție inhibitoare. Tocmai de aceea, aceste disponibilități, capacități creatoare pe care le deține

copilul și pe care teoreticienii creativității încearcă să le reinvie la vârsta adultă se cer a fi stimulate încă de la grădiniță. Climatul de creativitate este mult mai dificil de realizat, decât climatul obișnuit de studiu sau transmiterea informației din învățământul tradițional, ceea ce presupune prevederea de situații apte să stimuleze curiozitatea, spiritului de investigație și de căutare a unor soluții originale.

Școlarul, când este pus în fața unei probleme care constituie o sarcină școlară sau o sarcină de viață – adoptă o atitudine creatoare prin însuși faptul că descoperă calea de rezolvare în mod personal.

În învățământ, cunoașterea se realizează prin interacția dintre predare și învățare a profesorilor și elevilor. Asimilarea de noi cunoștințe se realizează prin procesul de cunoaștere ale elevilor, din diferite surse de informare, sau din experiența practică.

Oricărei informări realizate în procesul de predare- învățare îi corespunde și o parte de formare care depinde de calitatea informației și modul în care este structurată și transmisă. Se poate afirma că nu există o informare sau formare pură, ele se realizează simultan. Ponderea și relația dintre ele depind de organizarea activității școlare, de interacțiunea dintre informație și elev, de intensitatea participării elevului în procesul de asimilare de informații.

Profesorul devine organizatorul unor experiențe de învățare relevante, creând un mediu educațional care încurajează motivația intrinsecă, angajarea elevilor și interacțiunea pozitivă. Profesorul stimulează, organizează și îndrumă experiențele de învățare ale elevilor, încurajați să aibă inițiative și curaj de a acționa. Se realizează trecerea de la învățarea perceptivă, relativ pasivă, la învățarea activă, al cărei randament este de necontestat.

Astăzi, învățarea tinde, din ce în ce mai mult, să devină anticipativă, căutând soluții de a rezista pe termen lung în vremuri de discontinuitate, de schimbări rapide și esențiale. În acest context, sensul învățării trece de la „ce învățăm?” la „cum învățăm?”, la asigurarea acelor instrumente și mecanisme care să-l ajute pe elev „să învețe cum să învețe”.

Așadar, a educa un om înseamnă a-i spune ce trebuie să facă, în timp ce a-l forma înseamnă să te asiguri că face sau aplică ceea ce îi spui. A forma înseamnă a proceda astfel încât educația să ajungă până în adâncul sufletului său. Atât familia, cât și școala au un rol decisiv în formarea copilului de astăzi și a adultului de mâine. Corelate, eforturile din ambele părți vor da rezultate în timp, atunci când fostul copil sau școlar va deveni conștient de propria personalitate, de capacitatea de a face alegerile cele mai bune pentru el și pentru societatea căreia îi aparține.

Bibliografie selectivă:

1. Brăduță, V., 2002, Valențele formative ale educației, Ed. Conphys, Râmnicu Vâlcea.

2. Chircev, A., 1973, Metode de studiere a motivelor intrinsece ale învățării în “Viața școlii”, Cluj, Casa Corpului Didactic.
3. Galu, P., 1985, Învățare și dezvoltare, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
4. Jinga, I. și Vlăsceanu, L., 1989, Structuri, strategii și performanțe în învățământ, Editura Academiei, R.S.R, București.

Relațiile profesor – elevi, ca factor de stimulare a învățării

Prof. Înv. Primar Bălan Nicoleta-Mariana
Școala Gimnazială Vulcana Pandele, loc. Vulcana Pandele, jud. Dâmbovița

Umanizarea copilului și personalitatea sa sunt hotărâte de condițiile de mediu socio-cultural, iar din cadrul acestuia *educația are rolul determinant*.

Copilul devine om social numai prin *educație*, cu ajutorul căreia își însușește limbajul social, cultura generală și comportamentul moral-cetățenesc, își formează concepția despre lume, își dezvoltă potențialul creator și se pregătește pentru integrarea socio-profesională.

Scopul educației este „de a înălța pe culmi mai nobile de viață omul, comunitatea etnică și umanitatea, prin cultivarea valorilor spiritului” (Gentile, G. „The Reform of Education”).

Actul instruirii se realizează, încă din primele zile de școală, în contextul unei relații complexe și foarte dinamice de atitudini și relații reciproce între profesor și elevi, între elev și elevi, între elevi și clasa de elevi (individ – grup social). Acestea sunt relații multidimensionale, cu o pronunțată încărcătură psihologică, sociologică și pedagogică.

Privite din perspectiva pedagogică, asemenea interacțiuni determină constituirea unui anumit climat psiho-social în cadrul lecțiilor, care poate favoriza optimizarea predării și învățării, care poate contribui la maximalizarea rezultatelor instructiv-educative sau dimpotrivă. În esență, această ambianță constituie expresia sintetică a manifestării atitudinilor emoționale față de învățare, a angajărilor subiective, a stărilor de satisfacție, a disponibilităților relaționale ale elevilor și profesorului, a unei atmosfere de conlucrare bună sau mai puțin bună între membrii clasei respective etc. De aceea, ansamblul tuturor acestor manifestări relaționale constituie fondul pe care se va insera evoluția intelectuală și morală a copilului. Atmosfera generală ce predomină în colectivul unei clase sau alteleia condiționează modul de organizare și conducere a activității acelei clase, adaptarea elevilor și

comportamentele acestora, optimizarea strategiilor didactice, rezultatele învățării, formarea concomitentă, a unor însușiri morale și trăsături de caracter.

Așa, de exemplu, dacă vom supune observației noastre interacțiunea dintre profesori și elevi, vom putea constata faptul că nu de puține ori profesorii își orientează atenția și explicațiile spre unii elevi și îi ignoră pe alții; că ei acordă o întărire pozitivă și o încurajare unor elevi și nu altora; că înlesnesc participarea activă a unor elevi și o descurajează pe a altora; că acordă o mai mare atenție elevilor buni, în timp ce elevii mai slabi sunt mai puțin luați în seamă și încurajați. Or, asemenea diferențe în interacțiune, oferă unor elevi posibilități mai mari de afirmare, în detrimentul altor elevi, în cadrul aceleiași clase; oferă condiții mai favorabile unor elevi decât altora.

Tot așa, tactul pedagogic poate să devină un factor ce stimulează geneza unei motivații pentru învățatură. De exemplu, relațiile de simpatie dintre elevi și profesor pot să încurajeze interesul celor dintâi pentru conținutul predării, în timp ce existența unei antipatii poate, dimpotrivă, frâna simțitor dezvoltarea unor interese. În general, bunele relații dintre profesor și elevi dau acestora din urmă un sentiment de siguranță sau de ocrotire în mediul în care ei își desfășoară activitatea (în microgrupul sau mediul fizic de schimbare) ori de apărare, în unele situații, în fața „familiei deslănțuite” pentru anumite eșecuri la învățatură.

Pornind de la aceste considerații, se poate afirma că eficiența întregii activități didactice este determinată, în mod substanțial, de relațiile pedagogice existente. Multe dificultăți de învățare, lipsuri în pregătirea și educarea elevilor, în constituirea colectivului clasei etc., rezultă din relațiile deficitare sau încordate dintre profesor și elevi.

Datorită faptului că aceste raporturi au un efect pedagogic multilateral, ele nu pot fi ignorate; dimpotrivă, în didactica modernă sunt privite cu cea mai mare atenție; sunt interpretate ca fiind una din condițiile fundamentale ale organizării și funcționării procesului de învățământ. Ele sunt considerate ca parte integrantă din structura de ansamblu a procesului de predare-învățare; ca un element fundamental al vieții școlare. Se estimează că dacă aceste relații nu satisfac nevoile afective ale copiilor, devine iluzorie îmbunătățirea programelor și a materialelor de instruire. În calitatea lor de fenomene psihosociale, cu caracter subiectiv, aceste relații pot să devină un factor dintre cele mai puternice de întărire a caracterului educativ al procesului de învățământ.

De aici, preocuparea actuală a școlii de a cultiva și folosi, în mod conștient, aceste relații, ca un factor educativ, ca un instrument de creștere a eficienței învățământului. Așa se explică de ce numeroase cercetări, recente, din domeniul psihosociologiei și pedagogiei, de la noi și din alte părți, sunt consacrate acestei problematici. Conservatorismul metodic menține încă destule practici învechite

și prejudecăți în ceea ce privește caracterul relațiilor profesor-elevi și utilizarea intensificării acestora. Astăzi este însă necesar să se producă serioase modificări în tratamentul pedagogic, să se instituie în școli un stil nou de relații umane, să sporească potențialul de interacțiune a profesorului cu elevii săi.

În concepția modernă proiectarea curriculară, metodologia și tehnologia educațională sunt centrate pe formarea și dezvoltarea continuă a capacităților intelectuale ale elevului, a intereselor și a aptitudinilor sale. În acest scop, metodologia interactivă angajează elevul în propria sa formare pe bază de autocunoaștere. Ca urmare, relațiile profesor-elev trebuie să fie de cooperare, de stimulare și de condiționare, în sensul că, de comportamentul didactic al profesorului, de stilul său educațional, depinde în mare măsură comportamentul elevilor.

În concepția pedagogică contemporană, care plasează elevul în centrul preocupărilor pentru formarea unei personalități creative, accentul cade pe dezvoltarea aptitudinilor, a atitudinilor și a cunoștințelor fundamentale cu valoare operațională. Programele de învățământ și metodologia folosită pun accent pe latura formativă, pe dezvoltarea la elevi a capacităților intelectuale superioare: gândirea critică și creativă, capacitatea de a rezolva probleme, de invenție și inovație etc. Dar, aceste capacități, aptitudinile și atitudinile elevilor se dezvoltă prin însușirea creativă a sistemului de cunoștințe, prevăzut în conținuturile disciplinelor de învățământ ale ariilor curriculare. La rândul lor, capacitățile intelectuale dezvoltate asigură însușirea mai rapidă și eficientă a volumului de cunoștințe.

Prin metodele de verificare și evaluare a cunoștințelor și a capacităților intelectuale, profesorul obține informații asupra eficienței procesului său de predare-învățare. În raport de rezultatele obținute, raportate la competențe, el poate să ia microdecizii în scopul optimizării acestui proces, perfecționându-și metodologia și tehnologia procesului de instruire și de educație.

Caracteristici ale relațiilor profesor-elevi

Deoarece relațiile profesor-elevi se stabilesc în cadrul procesului de învățământ, în condițiile unei munci comune și unitare (de predare și învățare), ele primesc anumite particularități care le caracterizează și anume:

- ✓ sunt relații dintre generațiile mai vârstnice și cele foarte tinere, respectiv dintre adulți (profesori) și elevi (copii), dintre oameni formați și copii în formare;
- ✓ sunt asimetrice, în sensul că este vorba de profesori, adică de persoane care prin statutul, pregătirea, competența și experiența lor se situează într-o postură superioară, față de elevi, persoane cu puțină experiență, care au nevoie de orientare, de îndrumare, de instruire și de educare;

- ✓ se stabilesc în școală, instituție de educație publică, oficială și controlată de stat, în care profesorul și elevul își au drepturile și obligațiile lor; sunt, așadar, raporturi oficiale, instituționale (formale);
- ✓ conținutul respectivelor relații este influențat de felul în care profesorul își îndeplinește îndatoririle față de elevi și invers. Dacă sunt îndeplinite în mod cuvenit, atunci raporturile capătă un caracter adecvat, care la rândul lui influențează pozitiv atât activitatea profesorului, cât și a elevilor. Dacă obligațiile, atât dintr-o parte cât și din cealaltă, nu sunt îndeplinite corect, raporturile capătă un caracter necorespunzător și de nedorit, care se reflectă în mod nefavorabil în restul activității desfășurate în comun de profesor cu elevii. În acest mod se stabilește un echilibru relațional al exigențelor și îngăduințelor reciproce, al cerințelor și ofertelor, de asemenea reciproce, al responsabilităților comune bazate pe solitudine, respect și considerație, pe acțiunea reciprocă totală;
- ✓ sunt influențate de trăsăturile de personalitate ale profesorului, dragostea, solitudinea, respectul, încrederea, simțul de dreptate, simțul măsurii, exigența, grija și interesul față de elevi; de autoritatea de care se bucură în fața elevilor; de tactul pedagogic; de priceperea de a organiza munca individuală și în colectiv a elevilor; de cunoașterea aprofundată – sub multiple aspecte – a elevilor și de tratarea individuală a acestora;
- ✓ sunt condiționate de particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor, ca și de sistemul relațiilor proprii ale clasei de elevi.

Relațiile amintite nu sunt statice, ci dinamice, ele se îmbogățesc și se adâncesc permanent, se diversifică și se nuanțează în raport cu înaintarea copilului în vârstă, dezvoltarea personalității sale, situațiile concrete în care se desfășoară acțiunile instructiv-educative, climatul psiho-social de ansamblu în care se desfășoară procesul de învățământ.

Într-adevăr, relațiile dintre profesor și elevi evoluează pe fondul relațiilor stabilite între elevii înșiși, între fiecare elev și grupul complet al clasei din care face parte. Relațiile interpersonale și cele dintre individ și colectivul clasei îmbogățesc conținutul întregii ambianțe școlare. De aceea, relațiile cadru didactic-elevi nu pot fi separate de restul interrelațiilor, atâta timp cât elevul acționează, trăiește și se dezvoltă în cadrul unui colectiv școlar și în raport cu un colectiv școlar, în esență, clasa de elevi.

Situațiile de instruire se diferențiază foarte mult sub aspectul gradului și intensității contactelor între elevi și profesor și a celor dintre elevi.

Desigur, raporturile oficiale (formale) au întotdeauna prioritate față de raporturile pur personale. Dar este necesar să creăm și astfel de raporturi neoficiale, de la om la om, personale. Acolo unde

realizarea raporturilor oficiale este asigurată, își pot face loc și simpatia personală, prietenia, sentimentul părintesc. Întotdeauna însă raporturile profesor-elevi trebuie să fie apropiate, principiale și corecte, și atunci ele vor influența în mod corespunzător evoluția elevilor.

Bibliografie:

1. Cerghit I., Radu I.T., Popescu E., Vlăsceanu L., 1998, „Didactica”, Editura Didactică și Pedagogică.
2. Stoica Marin, 2002, „Pedagogie și psihologie”, Editura Gheorghe Alexandru.

Managementul clasei de elevi

Prof. Toader Izabela

Școala Gimnazială Vulcana Pandele, loc. Vulcana Pandele, jud. Dâmbovița

Organizarea și îndrumarea unei clase de elevi a devenit o activitate extrem de laborioasă și de complexă care implică o multitudine de resurse individuale, de eforturi și acțiuni din partea profesorului. De multe ori, sensurile oferite termenului *management al clasei* au fost și rămân diferite în funcție de o multitudine de factori. Indiferent de maniera în care fiecare cadru didactic va descrie activitatea de la clasă, există un consens în ceea ce privește recunoașterea importanței managementului clasei de elevi.

În cadrul sistemului educațional, cadrele didactice trebuie să se raporteze continuu la cei pe care îi educă, să stabilească relații de colaborare cu părinții acestora și cu alți membri ai comunității. Activitatea profesorilor vizează individualități în formare, fapt ce impune o maximă responsabilitate. Aceasta este perspectiva care le conferă cadrelor didactice o poziție oarecum specială, unică. Ei sunt, de obicei, singurii adulți într-un grup de copii, reprezentanți ai lumii celor maturi pentru care îi pregătesc pe elevi.

Pentru a-i evidenția complexitatea, managementul clasei de elevi a fost definit ca un „domeniu de cercetare în științele educației care studiază atât perspectivele teoretice de abordare ale clasei de elevi, cât și structurile dimensional-practice ale acesteia, în scopul facilitării intervențiilor cadrelor didactice în situațiile educaționale concrete” (R. Iucu).

Managementul clasei de elevi se referă la o activitate de „orchestrare” sau de coordonare a unui întreg set de secvențe de învățare, astfel încât aceasta să fie cât mai eficientă și mai productivă. De multe ori, educatorii descriu un bun management al clasei ca o acțiune de creare a unui mediu pozitiv de învățare, nu doar în sensul spațiului fizic, ci, prin extensie, și la ceea ce numim „sintalitatea” colectivului de elevi.

Managementul clasei de elevi este un domeniu teoretico-aplicativ care încearcă să adapteze la realitatea educațională un set de principii și de reguli manageriale ce-și au originea în cadrele economice ale activității umane. Astfel, raționalitatea, rigoarea, generalitatea principiilor izvorâte din practica economică s-au suprapus cu o serie de caracteristici ale practicii educaționale: contextualitate, improvizație creatoare, individualizare. S-a născut astfel o nouă orientare în cadrul larg al științelor educației, ale cărei origini se regăsesc în anii '70 ai secolului trecut. Managementul clasei de elevi a devenit astfel o expresie practică a încercărilor de eficientizare a actului educațional, nu atât sub aspect instrucțional, cât mai ales din perspectiva creării cadrului și condițiilor pentru o activitate cât mai productivă. Treptat, managementul clasei de elevi, mai ales ca domeniu aplicativ, a fost îmbrățișat cu mult entuziasm de o mare parte dintre educatori.

Managementul situațiilor de criză educațională. Probleme disciplinare

Un management eficient al clasei presupune în principal *prevenire*, respectiv adoptarea tuturor măsurilor pentru a evita situațiile de criză educațională. Multe dintre situațiile de criză educațională se referă la probleme disciplinare. Intervențiile disciplinare au drept scop modificări comportamentale pentru acei elevi care manifestă comportamente nedorite ori amenință echilibrul sistemului grupal.

Strategiile manageriale privind evitarea și limitarea cazurilor de criză educațională și abateri disciplinare constituie un întreg, o ierarhie de prevenire sau, după caz, de intervenție. Această ierarhie se prezintă astfel:

- a. Prevenirea
 - întărirea pozitivă;
 - întărirea negativă (nonverbală, verbală);
 - contracararea comportamentelor nedorite.
- b. Intervenția propriu-zisă
 - interpelarea (imperativă);
 - asumarea consecințelor;
 - planul individual de intervenție.

Intervenția în situația de criză educațională sau când elevul are probleme de disciplină trebuie să plece de la câteva principii importante:

- elevului trebuie să i se ofere posibilitatea de a-și îndrepta și controla comportamentul;
- intervenția trebuie să aibă exact finalitatea și efectele propuse, să fie direcționată strict către cei care se găsesc în impas și nu să afecteze și alți elevi;
- trebuie minimalizate sau eliminate complet ocaziile când pot avea loc confruntări deschise, dispute verbale;
- o intervenție disciplinară reușită trebuie să modifice comportamentul indezirabil, să formeze și să întărească un nou comportament, dar și să protejeze integritatea și confortul psihic al elevului, al clasei și al cadrului didactic.

Cu certitudine, intervenția disciplinară nu este o modalitate de lucru dorită de nici una dintre părțile implicate în actul educațional. Aceasta este însă o realitate mai mult sau mai puțin prezentă și, de aceea, se impune o trecere în revistă a strategiilor de intervenție.

Interpelarea imperativă se referă la adresarea de către profesor a unei cerințe ferme pentru modificarea unor comportamente nedorite ale elevului. O astfel de interpelare este mai eficientă dacă i se spune exact elevului *ce să facă*, nu *ce să nu facă*. Cerința trebuie adresată de către profesor în mod direct, individual, în absența celorlalți colegi. În acest tip de comunicare se impune respectarea unor reguli: discuția trebuie să fie directă, pe un ton serios, fără foarte multe cuvinte și explicații.

Asumarea consecințelor se referă la responsabilitatea asumată în urma unor comportamente nedorite. Consecințele sunt diferite de *pedeapsă*; din această perspectivă, pedeapsa încearcă să înlăture comportamentul nedorit, în timp ce asumarea consecințelor se referă la însușirea comportamentelor corespunzătoare, de regulă opuse celor nedorite. Din acest punct de vedere, *asumarea consecințelor comportamentului nedorit* are o valoare educațională mai mare decât pedeapsa. Unii autori (Marzano, 2003) descriu patru categorii de consecințe:

- *restituirea* (lucrurilor, obiectelor, timpului, care au fost luate, pierdute sau distruse);
- *restaurarea* (revenirea la un comportament normal);
- *restricționarea* (a unor drepturi sau privilegii);
- *reflecția* (asupra comportamentului perturbator și găsirea unor soluții pentru rezolvarea situației).

Planul individual de intervenție reprezintă o încercare de soluționare a unor comportamente care nu au răspuns nici la prevenție și nici la celelalte forme ale intervenției. Acest plan individual de

intervenție se referă la cerințele și la problemele specifice ale unui anumit elev. Finalitățile sunt aceleași ca și în cazul celorlalte strategii de intervenție: dezvoltarea responsabilității și autocontrolului.

Este vorba de un plan ce are în vedere o modelare comportamentală, care nu încearcă să controleze comportamentele nedorite, ci se concentrează asupra comportamentului dezirabil. Cu certitudine, nu există un plan de intervenție – „tip”, prefabricat, care să fie utilizabil în toate situațiile.

Aceste planuri de intervenție sunt strict personalizate; ele trebuie concepute în echipă, împreună cu psihologul școlar și cu alte cadre didactice.

Modalitățile de intervenție descrise mai sus pot fi utilizate de cadrul didactic în forme diverse. Nu se poate spune că există „formule magice, universale” pentru rezolvarea situațiilor de criză educațională; fiecare situație, fiecare problemă trebuie tratată în manieră independentă, fără influențe anterioare, ținându-se cont de specificul situației și de personalitatea celor implicați. Aceste modalități de intervenție se pot transforma, după unii autori (Kessel, după Iucu, 2006) într-o serie de strategii de intervenție; dintre cele mai reprezentative sunt:

- strategia de dominare și coerciție;
- negocierea;
- fraternizarea;
- strategia bazată pe ritual și rutină;
- terapia ocupațională;
- strategia de susținere morală.

Toate aceste strategii de intervenție în caz de criză pot opera, cu mai mult sau mai puțin succes. Cert este că se impune o adecvare a metodelor utilizate de către managerul-profesor, în funcție de context, în funcție de caracteristicile situației de intervenție, în funcție de profilul psihologic al elevului (elevilor). Și, chiar dacă fiecare cadru didactic prezintă o dominantă din punctul de vedere al stilului managerial, este indicată utilizarea cu precădere a strategiilor de intervenție care nu afectează dezvoltarea personalității elevului.

Bibliografie:

Cucoș Constantin (coordonator), 2009, „Psihopedagogie”, Editura Polirom.

Școlarii – element cheie în procesul instructiv – educativ

Prof. Vinătoru Gheorghe –Laurențiu

Școala Gimnazială Nr. 1 Moțăței, jud. Dolj

Societatea românească a avut propriul specific și structură de-a lungul timpului și în special după realizarea României Mari din 1918 până în zilele noastre când putem să discutăm de o formă organizatorică națională cu obiective și aspirații suficient de bine stabilite. Afectată de schimbările economice, politice, militare etc. ale epocii, societatea românească a căutat să-și identifice propriile modele și idealuri, să se sprijine și să susțină instituțiile românești create cu atâta jertfă. Este bine cunoscut respectul și creditul oferit de români armatei și învățământului românesc în special. Chiar dacă politicul a reușit până în zilele noastre să dicteze sau să monopolizeze în privința devenirii și intereselor naționale după caz, impunând uneori într-un mod imperativ sistemului de învățământ direcțiile principale în privința educației naționale, cadrele didactice indiferent de pregătirea lor au încercat de fiecare dată să-și prezinte propria viziune și să țină la distanță, atât cât se putea, totala implicare sau direcțiune a factorilor politici în cadrul complexului proces de învățământ. În perioada interbelică învățământului românesc i s-a reproșat un evident imobilism, tradiționalism care aveau la bază învățământul centrat pe propria personalitate și pregătire a cadrului didactic. Rigurozitatea acestuia și seriozitatea elevilor, viitori reprezentanți și personalități ai acestuia a oferit un succes deosebit acestui tip de învățământ, dar cu toții fie și numai în parte nu susținem total și nici nu indicăm într-un mod deosebit acest tip de învățământ.

Perioada comunistă cu toate neajunsurile morale și îngrădirile personale și de grup impuse, a realizat sub aspect material, tehnologic sau profesional un important progres în privința învățământului românesc. Bineînțeles criticile pot continua la infinit, deasemenea evoluțiile pozitive cu care contrastează, dar debutul Revoluției Române din 1989 ne-a aruncat într-o mult dorită epocă nouă în care fiecare român și-a pus toate speranțele, aspirațiile, visele, dorința de progres și de libertate, erupte în plan imediat atunci și urmate de iluzia posibilei lor realizări peste noapte. În cadrul acestor evenimente și învățământul românesc a fost pus în fața unor situații și cerințe inedite, unele pe care nu dorea să le discute sau să le dea curs. Noua realitate postdecembristă, incomplet analizată sau descifrată, coroborată cu evoluția tehnologică și un flux de informații fără precedent, dublat de o ofertă de neimaginat până atunci în planul mass-media, a prins învățământul românesc într-un moment de schimbare și în mare măsură pe nepregătite. Într-o perioadă scurtă de timp întregul sistem de învățământ trebuia pliat noilor cerințe și eficientizat pentru realizarea unei bune pregătiri a elevilor și studenților.

Acest fapt a condus într-un mod regretabil la imposibilitatea adaptării la noile cerințe a unui segment sau procent a cadrelor didactice lucru care ar fi produs, zic eu, o importantă schimbare comportamentală și de personalitate din partea acestora având la bază noile tipuri de profit și productivitate economică. Dincolo de gravele probleme ale societății românești, învățământul a rămas constant în aprecierile pozitive ale populației și

beneficiarilor și un reper deosebit în cadrul valorilor perene naționale. În același timp indiferent de guvernare cu toții și-au exprimat dorința reformării și eficientizării acestuia, a îmbunătățirii metodelor și mijloacelor didactice.

Din păcate toate aceste lucruri au avut loc la nivel declarativ, în plan financiar învățământul românesc nu a constituit în această perioadă o prioritate, retribuirea cadrului didactic deficitară, dezastruoasă chiar, iar față de perioada anterioară când Școala Românească rivaliza cu marile școli de vârf europene (aș enumera numai Cehia, Franța etc.) sau mondiale (SUA, India, China), în zilele noastre cu tot suportul tehnologic, metodologic, logistic, etc. școala românească este apreciată ca făcând parte din a doua jumătate a clasamentului european. Pregătirea elevilor și profesioniștilor români a fost apreciată și cel puțin în parte mai este la nivel mondial la superlativ.

Această situație a trezit din interior și unele suspiciuni întemeiate și o autoevaluare din mers realizată din păcate de fiecare dată destul de superficial. Semnalele de alarmă și criticile au venit din toate domeniile, alături de propria autoanaliză a înalților reprezentanți ai învățământului românesc, consolidând grijile și incertitudinile în privința dezvoltării tineretului românesc și a consecințelor pe care o poate avea aceasta. S-a scris foarte mult în această privință fiecare propunând, avansând propriile opinii și viziune în ceea ce ar trebui să se realizeze sau să devină societatea românească. Nu mi-am propus o dezvoltare a problemelor învățământului românesc și nici o expunere a propriului punct de vedere în acest sens, deși pot să spun că am unul. Dată fiind complexitatea acestui subiect mi-ar trebui un demers și o expunere mult mai vastă imposibil de realizat acum, dar mărturisesc că am rămas impresionat de o scurtă analiză a situației învățământului românesc de pe blogul Școala Românească realizat încă din noiembrie, 2007 la care subscriu și pe care m-am hotărât să-l expun alăturat:

„Sistemul românesc de învățământ este în perpetuă “reformă” de 18 ani de zile. Pe de altă parte, școala postdecembristă a coborât pe ultimele locuri între sistemele europene de educație. Această realitate se datorează în primul rând faptului că școala continuă să nu fie centrată pe interesul elevului. Cei care dețin decizia par să trăiască într-o realitate proprie, diferită de cea în care există copiii, părinții, profesorii. Sunt elaborate programe, manuale, reglementări pentru oricine altcineva decât pentru elevii care ar trebui să beneficieze de ele.

Modele de urmat există în țările Europei din care oficial facem parte – ceea ce lipsește este voința de a le urma! Nimeni nu a dovedit, încă, voința **reală** de a reforma, astfel încât “reforma” a devenit, în timp, un cuvânt lipsit de conținut. Semnalele (unele disperate) dinspre copii, părinți, profesori, rămân fără ecou acolo sus, în turnul de fildeș în care s-au izolat, comod, diriguitorii învățământului românesc.

Școala trebuie să se întoarcă spre elev. Este rațiunea ei de a fi! Această Școală este finanțată de contribuabilul român și are ca scop declarat educarea copiilor României. Cu toate acestea, copiii României nu primesc educația egală la care au dreptul prin Constituție, fiind supuși unui mecanism care le afectează sănătatea, echilibrul afectiv, chiar viitorul. Copiii și părinții, dar și profesorii care au rămas fideli misiunii nobile de a fi dascăli, își doresc ca școala să fie locul în care elevii devin mai buni, mai dreapți, mai pregătiți pentru viață.

Ca părinți, avem obligația să veghem ca sistemul de învățământ, pe care îl finanțăm, căruia ne încredințăm copiii pentru a-i instrui și educa, să le ofere tot ceea ce le datorează: educație, informație, afecțiune, respect! Numai astfel ei vor aprecia, respecta și iubi școala, la rândul lor!”¹.

Regăsim aici expuse încă de atunci „permanenta” reformă a învățământului românesc, ignoranța celor care dețin decizia, programele, manualele, modelele europene, semnalele disperate ale părinților și necesitatea centrării acestui învățământ pe elev și pe competențele finale ale acestuia.

Îmbunătățirea permanentă a materialului didactic, a evoluției tehnologice, a dezvoltării metodelor și mijloacelor didactice având ca scop final calitatea și progresul procesului instructiv-educativ, informativ-formativ îndreptat către pregătirea elevilor nu a coincis întotdeauna cu interesul deosebit al educabililor din cauza mai multor factori perturbatori, nu neaparat malefici ale epocii contemporane traduși într-o ofertă frapantă în toate domeniile care fascinează și răpește din timpul tinerilor provocând de cele mai multe ori cheltuieli și prea puține efecte aducătoare de profit.

Urmărind un alt moment introspectiv, radiografic de mai târziu pe același blog am observat dezbătute sistematic câteva trăsături ale învățământului românesc care se doresc reformate. Articolul este din martie 2009 și surprinde preocuparea societății și cadrelor didactice românești în această direcție printr-un titlu deosebit de sugestiv: „Cele X maladii ale școlii românești”. Sunt enumerate și detaliate numeroasele neajunsuri ale reformelor parțiale sau eșuate care au fost inițiate. Mi-aș permite să redau modul în care s-a concluzionat de către autori atunci: „ **Considerăm esențială reformarea reală a programei, în sensul reducerii gradului de dificultate și a cantității de informație; de asemenea, diferențierea programei începând cu clasa a V-a, în funcție de abilitățile și înclinațiile copiilor, identificate prin teste psihologice și evaluare continuă pe parcursul claselor I-IV.** Acest lucru se întâmplă în sistemele educaționale performante din Europa, în care deja din clasa a V-a copilul urmează un profil conform cu înzestrarea de la natură.

În acest moment, **gradul de dificultate a programei școlare nu este adecvat vârstei copiilor și dezvoltării lor individuale.** De asemenea, **programa nu este diferențiată în funcție de abilitățile și interesele lor, ceea ce îi supraîncarcă inutil.**

Manualele alternative au devenit o cauză de dezechilibru și o sursă de stress pentru copii! Este inadmisibil să se spună că “manualul nu este decât un auxiliar, de care profesorul poate nici să nu țină seama – importantă este programa”. Elevul nu învață după programă! Copiii nu pot învăța singuri câtă vreme nu e o legătură clară și precisă între programă, manual, metode de predare și capacitatea elevului de a se sprijini în manual atunci când învață acasă. Manualele alternative nu sunt acordate cu programa, și nici disciplinele nu sunt acordate între ele! (Un exemplu: în clasa a VII-a, în semestrul I la fizică programa cere rezolvarea unor probleme ce presupun cunoștințe de sinus, cosinus – aceste cunoștințe, însă, sunt predate la matematică de abia

1 Școalaromânească.wordpress.com, *Școala cum este și cum ar trebui să fie*

în semestrul al II-lea! De câțiva ani profesorii și părinții sesizează Ministerul Educației cu privire la această necorelare, dar nu se schimbă nimic!)

Un alt exemplu care arată gradul înalt de dificultate a programei școlare: în clasa a VII-a, la începutul studiului chimiei, după o lună de zile elevii trebuie să rezolve probleme complicate cu diluții și concentrații, iar după doar două luni de zile programa de chimie îi duce în studiul chimiei atomului, în loc să le ofere bucuria experiențelor din laborator și cunoștințe de bază. **Este inversată, astfel, ordinea firească a procesului de învățare: întâi trebuie însușite și consolidate elementele de bază, abia apoi elevului i se poate solicita asimilarea de informație cu grad mai ridicat de dificultate!**

Procesul de învățământ se desfășoară în sistemul: predat – tocit – ascultat – uitat. Atât programele școlare, cât și conținutul manualelor nu permit profesorului libertatea de a-și construi orele așa cum ar dori. **Sistemul românesc de învățământ se bazează pe acumulare cantitativă, nu pe dezvoltarea de competențe, nu stimulează în nici un fel creativitatea, abilitățile și curiozitatea copiilor.** Materii precum biologia, chimia, fizica se predau și se învață la tablă – în școală nu se mai fac experimente. Astfel încât, indiferent despre ce materie e vorba, elevul știe că primește o cantitate uriașă de informație, de multe ori stufoasă, aridă, greoaie, și se vede redus la un robot care trebuie să memoreze cât mai mult. Atât programa cât și metodele de predare nu permit școlii să fie un loc în care copilul să vină cu bucurie, ci unul în care e supus presiunii continue și cerințelor neadecvate, necorelate cu vârsta și dezvoltarea individuală.

În sistemele europene de învățământ copiii nu se simt constrânși să vină la școală, au cu profesorii o relație firească, liberă, există între ei și profesori comunicare, elevii nu sunt stresați, nu merg la școală îngroziți de cantitatea de materie pe care o au de tocit ori de frica pe care le-o inspiră un profesor atunci când le dă 2 sau 3 dacă n-au știut să răspundă la o întrebare. În multe țări europene profesorii intră la ore fără catalog, procesul de învățământ se desfășoară sub forma unor discuții libere cu elevii, aceștia nu sunt examinați prin ‘scoatere la tablă și notare’, **ci printr-o evaluare continuă a profesorului, cu metode proprii** (de exemplu elevii care au o contribuție constantă la discuții primesc un număr mai mare de puncte). Există și în România profesori dedicați, care au redus mult distanța dintre catedră și banca elevului, dar nu există o strategie generală clară pentru schimbare în această direcție. **Schimbarea trebuie să înceapă prin regândirea radicală a felului în care este elaborată programa școlară, a felului în care sunt concepute manualele și testele de evaluare, și mai ales din corelarea gradului de dificultate a programei, manualelor și testelor cu nivelul real de dezvoltare a copilului pe fiecare treaptă școlară. Apoi, schimbarea ar trebui să continue cu o regândire a relației profesor-elev, pe coordonatele unui nou tip de relație, comunicare și înțelegere, nu frică și presiune emoțională** (ajungând până la abuz emoțional, psihologic și chiar fizic). Elevii trebuie încurajați să vorbească liber, să spună ce gândesc, să intre într-un dialog în care primesc de la profesor cunoștințe și își mobilizează resursele intelectuale și emoționale pentru a-și însuși acele cunoștințe. Într-o astfel de relație profesor – elev va exista în mod fundamental respect și afecțiune de ambele părți.

SCHIMBARE REALĂ înseamnă:

- Programă diferențiată din clasa a V-a
- Ghidarea elevului în funcție de abilitățile și înclinațiile sale (doar astfel ‘evaluarea continuă’ are sens!)
- Număr de copii în clasă: maxim 20

Programă școlară și conținut de manuale acordate cu vârsta și nivelul de dezvoltare”².

Susținând și subscriind aproape în totalitate acestor dificultăți și probleme ale învățământului românesc, concluzionând, pot să spun că față de școala tradițională caracterizată de rigorism și unilateralism, școala modernă românească a făcut reale progrese în planul tehnologic, al metodelor și mijloacelor educaționale ținând cont de toate evoluțiile în domeniu și de cerințele societății moderne românești și europene. Noua lege a învățământului însă nu a corespuns așteptărilor și dilemele, dialogul frânt câteodată sau dezinteresul general conduc la o tergiversare și o subfinanțare în domeniu. Să sperăm că în cele din urmă problemele vor fi depășite înspre folosul tuturor, că vom reuși să depășim și să învățăm și din experiențele negative chiar dacă un ușor scepticism trenează chiar și în cercurile cele mai inovative.

Principiile didactice în educația plastică

Prof. Ispas Elena

Școala Gimnazială nr. 2 Piatra Neamț

Educația plastică este o disciplină a culorii și formei. Această disciplină se predă după o anumită gramatică și anume, gramatica artelor plastice. Artele plastice folosesc un limbaj ca și limba și literatura română. Acest limbaj se numește limbaj literar în literatură, iar în artele plastice este denumit limbaj plastic.

1.a. Principiul integrării teoriei cu practica

Exemple:

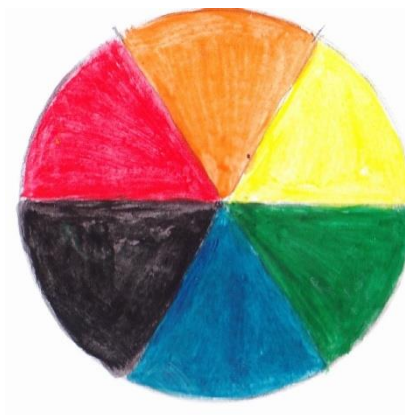
Clasa a V-a lecția **Cercul cromatic**

Cercul lui Goethe

Exemplu de activitate:

Desenați și colorați cercul lui Goethe.

2 Idem, *Cele X maladii ale școlii românești*

Clasa a V-a **Culori primare, secundare și terțiare**

Culorile primare sunt roșu (R), galben (G) și albastru (A). Aceste culori nu se pot obține din amestecul chimic al altor culori. Din această cauză se numesc culori de bază sau culori fundamentale.

Clasa a V-a **Culori calde și culori reci**

Voi indica principalele culori calde: R, O, G. Voi indica principalele culori reci: JV, A, W.

Voi așeza planșă cu cercul lui Goethe.

Le spun elevilor să privească cu atenție modul de așezare al culorilor în cerc. Le cer să-mi spună în ce parte a cercului sunt așezate culorile calde. Apoi solicit elevilor să-mi spună în ce parte a cercului sunt așezate culorile reci.

Culorile calde sunt așezate în partea superioară a cercului, iar culorile reci sunt plasate în partea de jos a cercului.

Prima activitate

Construiți două dreptunghiuri pe foaia de caiet. Pictați un dreptunghi folosind o culoare caldă, iar al doilea dreptunghi folosind o culoare rece.

A doua activitate

Desenați frunze în cele două casete/ dreptunghiuri, după un șablon. Pictați frunzele din cele două casete folosind culori calde și reci.

1.b. Principiul luării în considerație a particularităților de vârstă și individuale.

Acest principiu ne lasă să reflectăm asupra potențialului elevilor. Elevii nu vor fi forțați să lucreze. Conținuturile învățării vor fi adaptate după posibilitățile elevilor. Uneori, nu se va evalua imaginea rezultată. Se va ține seama de efortul făcut pentru a realiza tema dată. Educația elevilor se face conform cu natura, adică prin respectarea particularităților de vârstă și individuale. Se va preda informația raportat la psihicul elevilor. Se va realiza permanent corelația între vârsta de școlarizare ale elevilor și ciclurile curriculare. Astăzi, educația are rolul de a evidenția la elevi anumite procese psihice cum ar fi: inteligența, memoria, limbajul, gândirea, percepția, emotivitatea. Educația nu urmărește o uniformizare a bagajului informațional, ci dimpotrivă caută ca acest bagaj să fie utilizat în situații cât mai diverse, cu mijloace cât mai variate.

Elevilor li se va explica că, de exemplu, folosind un anumit proces psihic, cum ar fi emotivitatea, se pot compune compoziții literare și plastice cu un grad de originalitate ridicat.

Exemplu:

Clasa a V-a Lecția *Punctul*

Punctul este cel mai simplu element de limbaj plastic. Punctul se poate obține prin pulverizare, stropire, colaj, folosind șablonul și amprentarea.

Activitate

Desenați patru fructe. Apoi colorați cele patru fructe ținând seama de valoare (efecte de lumină și umbră). Se va utiliza o metodă din cele cinci învățate.

Elevii, cu resurse materiale reduse, vor folosi creioane colorate sau carioci. Dar la notare, se va lua în considerare respectarea cerințelor date (lumină și umbră).

Planșă didactică

2.b. Principiul sistematizării și continuității în învățare.

Sistematizarea cunoștințelor se referă la realizarea unor conexiuni între informațiile primite în cadrul orelor. Profesor va utiliza planșe, scheme, planuri de sistematizare a cunoștințelor. Se pot folosi idei comune mai multor discipline.

În predare, prin continuitate se înțelege o trecere cât mai firească de la cunoștințe anterioare la cunoștințe recente. Continuitatea în activitatea de învățare-formare presupune și dezvoltarea unor deprinderi de muncă metodică, eficientă și coerentă.

La orele de la clasa a VI-a am solicitat elevilor să realizeze modele de compoziții plastice utilizând ca metodă de lucru suprapunerea grafică. Am schițat pe tablă câteva exemple.

Am reluat cunoștințele despre tratare decorativă și tratare picturală. Am arătat că pata plată este caracteristică tratării decorative, iar pata picturală este specifică tratării picturale. Am arătat principalele modalități de obținere a petei picturale: modelarea și nuanțarea culorilor, tușe de culoare și suprapunere grafică.

Apoi am arătat modalitățile de suprapunere grafică: șablonul, ștampila, colajul, hârtia mototolită și diverse texturi textile.³

³ Victor Dima, Educație plastică, manual pentru clasa a VI-a, Editura Teora, București, 1996

Am dat câteva exemple: un păun și am arătat modul prin care plata decorativă devine pată picturală.

O mare parte din elevi au rezolvat ușor tema, fiindu-le caracteristic spiritul de disciplină în munca desfășurată.

Câteva modele de lucrări:

Suprapunere de formă

Alte exemple:

Școlarii – element cheie în procesul instructiv – educativ

Prof. Irimia Mioara, Prof. Gabor Raluca

Școala Gimnazială Dimitrie Sturdza

Oricărui copil, la orice stadiu de dezvoltare i se poate predă cu succes, într-o formă intelectuală adecvată, orice temă, dacă se folosesc metode și procedee adecvate stadiului respectiv de dezvoltare, dacă materia este prezentată într-o formă accesibilă vârstei. Educația curriculară realizată prin procesul de învățământ, nu epuizează sfera influențelor formative exercitate asupra copilului de către celelalte contexte: informale și nonformale. Rămâne cadrul larg al timpului liber al copilului, în care viața capătă alte aspecte decât cele din procesul de învățare școlară. În acest cadru, informal, numeroși alți factori acționează, pozitiv sau nu, asupra dezvoltării elevilor.

Educația extracurriculară realizată dincolo de procesul de învățământ își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității copiilor noștri. Educația prin activitățile extracurriculare, urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură.

Trebuința de se juca, de a fi mereu în mișcare, este tocmai ceea ce ne permite să împăcăm școala cu viața. Dacă avem grijă ca obiectivele instructiv – educative să primeze, dar să fie prezentate în mod echilibrat și momentele recreative, de relaxare, atunci rezultatele vor fi întotdeauna deosebite. În cadrul acestor activități elevii se deprind să folosească surse informaționale diverse, să întocmească colecții, să sistematizeze date, învață să învețe. Prin faptul că în asemenea activități se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități, copiii se autodisciplinează. Cadrul didactic are, prin acest tip de activități, posibilitatea să-și cunoască elevii, să le influențeze dezvoltarea, să realizeze mai ușor obiectivul principal al școlii – pregătirea copilului pentru viață.

O temă foarte importantă este timpul liber și elevul trebuie să aibă alternative atractive care îi dezvoltă competențele însușite în școală. Activitățile extrașcolare sunt acele uși care se deschid pe ambele părți, scopul lor fiind același, dezvoltarea personalității, stimularea încrederii în sine. Este de dorit ca elevul să învețe prin joc, să asimileze noi cunoștințe și într-un cadru nonformal. Datoria

noastră de dascăli este de a-i crea elevului conjunctura care să îl ajute să dea frâu liber imaginației, să își valorifice înclinațiile, dezvoltându-le până va ajunge la performanță.

Activitățile turistice, de exemplu, sunt activități extracurriculare cu o deosebită valoare formativă, indiferent de forma în care sunt realizate: plimbări, excursii sau tabere. Serbarea școlară este o manifestare festivă, cu program complex, prilejuită de sărbătorirea diverselor evenimente de însemnătate națională sau internațională, de tradițiile și obiceiurile statornicite în școală. Carnavalul este o manifestare veselă, antrenantă, plină de mișcare și surprize, capabilă să ofere elevului ocazia de a lua singur decizii, de a-i stimula încrederea în sine într-o atmosferă de comunicare liberă.

Concursurile sunt forme competiționale de activitate extrașcolară organizate pe diferite teme. Vizionarea spectacolelor, a filmelor sunt forme de activități prin care elevul nu doar dobândește informații, ci este stimulat spre activități de pictură, dans etc. determinând astfel și dezvoltarea creativității. Am dat doar câteva exemple de activități la îndemâna oricărui cadru didactic și la care elevii participă cu siguranță cu drag.

Psihologii apreciază că , în funcție de vârstă, elevii pot aprecia diverse activități, se pot implica în ele sau pot refuza să participe deoarece li se pare că nu este pe placul lor sau este prea greu. Este important deci să ținem seama de vârsta copilului și de preferințele acestuia. Un eșec ar atrage după sine refuzul de a participa la activitate sau chiar formarea unei imagini negative despre sine. Important este să alegem acele activități care permit elevilor să aleagă, să-și exprime opinia, să-și folosească resursele și creativitatea într-un scop precis.

Părinții au nevoie să știe că impunerea obținerii unor performanțe în aceste activități extrașcolare conduce la crearea unei presiuni, a unei tensiuni și poate avea drept rezultat refuzul copilului, retragerea, dispariția oricărui interes și, pe termen mai lung, apariția unui complex de inferioritate.

Pe de altă parte, aceste activități pot contribui la creșterea încrederii în sine, la creșterea spontaneității și creativității, la dezvoltarea unor opinii și a unor inițiative. Copilul are capacitatea de a ne transmite în ce se poate implica, ce poate păstra, ce nu îi este de folos sau ce nu este atractiv pentru el. A experimenta și a cunoaște liber îi poate permite apoi să simtă ceea ce este potrivit pentru el.

Educația timpurie – element primordial în terapia preșcolarilor cu deficiență mintală

Educator învă. special: Mîndru Mariana
Școala Gimnazială Specială „Constantin Pufan” Galați

Copilăria reprezintă perioada cea mai sensibilă din viața omului, când, prin educație putem modela, putem dezvolta predispozițiile latente, astfel încât să determinăm formarea unor trăsături pozitive în comportamentul copiilor. Primele influențe educative apar în familie, apoi intervine educația dirijată în grădiniță, pentru ca mai apoi, școala, prin sistemul său structurat și sistematizat, bazat pe principii pedagogice, să modeleze personalitatea copilului, să adauge elemente menite să desăvârșască formarea și dezvoltarea caracterului uman.

Educația timpurie pornește de la ideea că vârstele mici constituie baza dezvoltării personalității. Educația preșcolară trebuie să fie înțeleasă și trebuie să fie realizată în așa fel încât să țină cont de dezvoltarea copilului în sensul devenirii și construcției sale armonioase, iar obiectivul central este formarea nucleului de personalitate în și prin activitățile pe care le oferă grădinița și relațiile sociale dezvoltate aici. În perioada antepreșcolară copilul trăiește o multitudine de experiențe noi și parcurge numeroase transformări. De aici, preocuparea, nu întâmplătoare, a numeroșilor specialiști care subliniază rolul și oportunitatea intervenției timpurii prin care se oferă multiple posibilități și șanse reale de recuperare, ameliorare, compensare a unor disfuncții sau tulburări ce determină mai apoi manifestarea unor dizabilități.

Cu privire la locul și rolul instituției de învățământ preșcolar, se poate reliefa faptul că grădinița este mediul care oferă copilului, în sensul dezvoltării, ocaziile și alternativele jocului. Cea care face trecerea între formele educației, de la informal la formal, este grădinița. Preșcolaritatea are menirea de a forma copiii sub aspect psihointelectual, fizic și socio-afectiv, pentru o cât mai ușoară adaptare, trecere, la activitatea de tip școlar și pentru integrarea școlară și socială. Caracteristic învățământului preșcolar este acea libertate mai mare oferită copilului, capacităților sale de expresie, o eliberare a copilului, dar și a cadrului didactic lipsit de formalism.

Includerea cât mai timpurie a copilului în sistemul de educație instituționalizat este justificată prin faptul că vârsta preșcolară reprezintă o perioadă fundamentală pentru dezvoltarea ulterioară a copilului. Obiectivele principale ale învățământului preșcolar vizează aspectele formative; se pune

accentul pe formarea capacităților intelectuale, pe formarea capacităților de cunoaștere și de exprimare, pe formarea unor deprinderi elementare de muncă și de comportare civilizată.

Frecventarea grădiniței la o vârstă cât mai mică, în cazul copiilor cu deficiență mintală, capătă o conotație deosebită. Procesul de recuperare-compensare și apoi de inserție socială devine optim atunci când acțiunea educațională demarează cât mai devreme. Astfel, părinții trebuie să urmărească dezvoltarea fizică și psihică a copilului și atunci când constată unele manifestări anormale la copii lor, să solicite sprijin de specialitate. În cazul copiilor cu deficiență mintală, ei sunt îndrumați spre grădinița specială, unde beneficiază de servicii educaționale asigurate de o echipă formată din educatori, logoped, kinetoterapeut, psiholog.

Intervenția precoce acționează atât în cazul copiilor, dar și asupra părinților. În cazul familiei, aceasta permițând restaurarea unor relații pozitive între părinți, între părinți și copil. De multe ori părinții au o percepție greșită asupra adevăratei dimensiuni ale deficienței, și fie aduc copilul pentru că așa au fost îndrumați, dar sunt convinși că acesta „nu are nimic“, fie trăiesc o adevărată traumă și pășesc pragul grădiniței speciale convinși „că nu se mai poate face nimic“. Rolul educatorului, al echipei, este acela de a-i asigura că nu sunt singuri în demersurile lor educative cu copilul deficient. Astfel, părinții își pot însuși o serie de tehnici speciale, de abilități de educație a copilului deficient, continuând acasă exercițiile realizate în grădinița specială. Se dezvoltă astfel o legătură strânsă, se formează un adevărat parteneriat, familia obișnuindu-se să trăiască optim cu copilul deficient. În activitatea de consiliere a părinților, educatorul/psihologul, prezintă acestora diagnosticul și consecințele acestuia asupra copilului, ținând seama de evoluția previzibilă a deficienței și de punerea în aplicare a mijloacelor de compensare. Aceștia sunt informați în ceea ce privește potențialitățile reale ale copilului și mijloacele susceptibile să îi favorizeze dezvoltarea. Se urmărește de asemenea eliminarea reacțiilor tipice ale părinților care apar – furia, culpabilitatea, depresia, sentimentul de în Justiție, autocompătimirea, anxietatea – cu efecte asupra copilului, fie de respingere a acestuia, fie de supraprotecție (ceea ce împiedică formarea abilităților de autonomie personală ale copilului cu nevoi speciale). (Cucuș C., 2014, p.193)

În grădinița specială echipa formată din educatori, profesor psihopedagog, kinetoterapeut, realizează proiectul psihopedagogic concretizat în planul de servicii personalizat și detaliat în planul de intervenție personalizat. Bazat pe o evaluare predictivă și o evaluare formativă a acțiunilor educative și corectiv- compensatorii, se estimează ceea ce este posibil realizabil în raport cu natura, gradul și dinamica previzibilă a deficienței, încercând să se răspundă trebuințelor părinților. Se determină astfel domeniile de intervenție, se specifică tipul de abordare educativă și corectiv-terapeutică, tratamentul

comportamental direct, modificările cognitiv-compensatorii, fixându-se prioritățile de acțiune și de intervenție. Astfel, actul educațional este valorificat în scopul amplificării efectului terapeutic.

Pe baza studierii aspectelor specifice ale procesului dezvoltării la copiii cu deficiențe mintale, se elaborează și se aplică programe de intervenție corectiv-formativă și terapeutic-recuperatorii implicate, nemijlocit, în activitățile de instruire și educare a acestei categorii de copii cu nevoi speciale. Aceste programe și metode au ca scop stimularea dezvoltării psihointelectuale, și sunt dictate de:

- ❖ necesitatea abordării, cât mai de timpuriu posibil, și a cuprinderii într-un proces stimulator-corectiv a fiecărui copil cu fenomene de întârziere evidentă în dezvoltarea psihointelectuală;
- ❖ fundamentarea programelor de intervenție corectiv-formativă pe activități complexe și sistematice, având în centru activitatea de învățare formativă, mediată de specialiști competenți;
- ❖ implicarea masivă a familiei fiecărui copil în aplicarea sistematică și de lungă durată a programelor de intervenție corectiv-formativă.

Învățarea umană reprezintă o activitate psihică foarte complexă, deosebit de importantă pentru adaptare, constând în învățarea de cunoștințe, de operații mintale, de deprinderi în domeniul vorbirii orale, al citirii și scrierii, dar și de sentimente, de comportamente și deprinderi manuale, etc. Se învață deci, nu numai cunoștințe, ci și operații, chiar structuri cognitive și procese psihice, reacții psihomotorii și comportamente, simboluri și semnificații, scheme de adaptare socială, etc. Învățarea eficientă se bazează pe înțelegere, pe descoperirea activă de către cel care învață, a demersurilor proprii domeniului de studiat, pe căutarea de soluții și rezolvarea situațiilor-problemă. Învățarea se bazează pe exerciții repetate urmărind stocarea informației și acumularea de experiență în perspectiva reactualizării și a aplicării în practică la nevoie. Stocarea se realizează mai bine pe baza înțelegerii. Toate aceste informații sunt valabile și în cazul copiilor cu deficiențe, însă în raport de tipul și gravitatea dificultăților întâmpinate sau de caracteristicile deficienței, atât înțelegerea cât și stocarea și aplicarea informației și a experienței, sunt stânjenite sau chiar blocate. Didactica învățământului special își propune să găsească acele modalități de abordare a copiilor care să asigure deblocarea procesului învățării, diminuarea dificultăților întâmpinate în procesul respectiv, înlăturarea barierelor din calea adaptării. Se pune astfel un accent deosebit pe orientarea ludică și afectivizarea activităților de învățare, pe eșalonarea materialului de învățat în secvențe bine delimitate, pe utilizarea îmbinată și echilibrată a mijloacelor de lucru intuitive, verbale și practice, pe asocierea și integrarea activităților de învățare cu activități de terapie complexă și specifică.

În calitatea sa de factor esențial al dezvoltării, învățarea creează zona proximei dezvoltări, punând în mișcare o serie întreagă de procese ale dezvoltării, accesibile copilului la un moment dat. Vîgotski considera că deși între învățare și dezvoltare nu trebuie pus semnul de egalitate, „o organizare corectă a învățării copilului atrage după sine dezvoltarea lui mentală, cheamă la viață un șir întreg de asemenea procese ale dezvoltării, care în afara învățării, ar fi în general imposibile.”

În cazul copiilor cu deficiență mintală, relația obișnuită între învățare și dezvoltare se modifică evident. Dintr-o relație cu doar doi factori fundamentali, ea se transformă într-o relație mai complexă: învățare-dezvoltare-compensare. Astfel, în această relație, învățarea apare atât ca un factor de dinamizare a proceselor dezvoltării, dar și ca un factor de echilibrare treptată, de corectare a abaterilor de la treaseul obișnuit al dezvoltării; un factor important în ceea ce numim dezvoltare compensatorie, în condițiile unei învățări orientată formativ.

De aici, necesitatea ca școala să facă o ofertă educațională flexibilă, dinamică și coerentă, aptă să răspundă cerințelor de moment ale populației școlare dintr-o anumită comunitate, îndeplinindu-și misiunea de a oferi fiecărui copil șansa de a se pregăti și forma prin educație, alături de semenii săi, fără discriminare și fără bariere care ar putea limita accesul la drepturile și obligațiile înscrise în normele vieții comunitare.

Una dintre calitățile esențiale ale curriculumului în învățământul special vizează un grad cât mai mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său și să fie tratat în funcție de capacitățile sale de progres. Pentru aceasta este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor învățării, modalitățile de formare și dezvoltare a deprinderilor și capacităților, de evaluare a preșcolarilor să se facă diferențiat. Argumentele care stau la baza elaborării unui curriculum flexibil și ușor de adaptat cerințelor educaționale ale fiecărui copil derivă din respectarea dreptului fiecărui copil la instrucție și educație pe măsura potențialului și capacităților sale.

Aceasta înseamnă că, în condițiile activității cu copiii cu deficiență mintală, odată cu obiectivele generale instructiv-cognitive și educativ-formative, se urmăresc permanent și obiective specifice, adică obiective în planul compensării, al terapiei.

Modalitățile de adaptare a conținuturilor educației speciale în contextul modernizării și reformării serviciilor educaționale destinate copiilor cu cerințe educative speciale presupun o analiză atentă a următoarelor aspecte:

- *tipul și gravitatea deficienței/tulburărilor diagnosticate* - rolul și importanța diagnosticului diferențial în susținerea unui program recuperator și educațional eficient;
- *vârsta copilului* - decalajul dintre vârsta cronologică și vârsta mintală;
- *experiența de viață a copilului în familia din care provine* - gradul de implicare a familiei în

dezvoltarea și evoluția normală a copilului, susținerea afectivă și materială, educația oferită și atitudinea membrilor familiei față de problemele speciale ale copilului;

- *ruta școlară a copilului* - dacă a urmat sau nu învățământul preșcolar, dacă a urmat sau nu programul unei școli, rezultatele școlare obținute, problemele privind modul și potențialul de învățare al copilului etc.;

- *atitudinea și modalitățile de implicare a familiei și resurselor comunitare în activitățile educative ale copiilor cu C.E..S* - interesul în educarea și integrarea copiilor cu deficiențe în viața socială normală;

- *pregătirea psihopedagogică a educatorilor* - cunoașterea metodelor de lucru cu această categorie de copii, a limitelor și posibilităților lor de învățare, a modalităților și formelor de evaluare;

- *strategia și modalitățile de organizare a activităților de predare-învățare la grupă* - stilul și maniera de lucru a fiecărui educator în parte, capacitatea fiecărui cadru didactic de a accesibiliza conținutul învățării la nivelul de înțelegere al fiecărui copil din grupă, disponibilitatea fiecărui educator de a desfășura activități diferențiate și individualizate;

- *politica educațională* adoptată la nivelul școlii privind organizarea și structurarea activităților educative extrașcolare din perspectiva C.E.S. ale copiilor cu dizabilități.

(Gherguț A., 2007, p. 251)

Se pot astfel stabili obiectivele și activitățile concrete prin care unitățile de conținut de la fiecare modul terapeutic pot fi modificate, adaptate sau accesibilizate în funcție de nivelul cerințelor și de posibilitățile de învățare ale copiilor din grupă.

Pentru materializarea celor prezentate până acum este nevoie, în primul rând, de o îmbunătățire substanțială a practicii profesionale, prin implicarea tuturor persoanelor responsabile de creșterea și educarea copiilor cu dizabilități. În acest sens este necesară o colaborare activă între cadrele didactice din școală și părinți/asistenți maternali pentru îmbunătățirea procesului didactic, conținutului educației și evaluării procesului instructiv-educativ pornindu-se în permanență de la necesitățile copiilor.

Bibliografie:

- 1) Cucoș, C., (2014) „*Pedagogie*”, Editura Polirom, București;
- 2) Gherguț, A., (2007) „*Sinteze de Psihopedagogie Specială*”, Editura Polirom, București;
- 3) Mușu, I., Taflan, A. (coord.) (1997) „*Terapia educațională integrată*”, Editura Pro Humanitate, București;
- 4) Păunescu, C., Mușu, I., (1997) „*Psihopedagogie Specială Integrată*”, Editura Pro- Humanitate, București;

Rolul elevului în procesul instructiv-educativ

Semenescu Alina, Șc.Gimnazială Nr.1 Motru

Cunoașterea unui aspect al realității nu se reduce la a acumula totalitatea informațiilor cu privire la aspectul respectiv (de exemplu, elevul). Un profesor cunoaște numeroase date despre elevii săi, dar cunoașterea este complexă doar atunci când își propune în mod special acest lucru și când realizează demersuri în acest sens.

În psihologie, a cunoaște înseamnă „a descifra formula psihologică individuală” (Holban, 1978), altfel spus a-i cunoaște personalitatea, cu toți factorii implicați (fizici, fiziologici, psihologici, culturali), precum și stilul personal de a se relaționa la mediu (Holban, 1978). A cunoaște elevul presupune a-l cunoaște astfel încât să-l putem îndruma, adică să-i punem un diagnostic, dar și un prognostic. Cunoașterea personalității elevului se realizează concomitent cu cea a condițiilor de mediu familial, social, școlar în care elevul a crescut și s-a dezvoltat. Cunoașterea trebuie să fie una unitară, să abordeze simultan toate aspectele și în dinamica lor, în corelație cu mediul exterior.

Construcția unei case, proiectarea unui pod, croitul unui costum/rochii, preferința locației montane pentru un training, identificarea grupului țintă pentru un proiect, participarea la un concurs de dans sau la un interviu de angajare, programarea unei întâlniri, etc. sunt alegeri și/sau decizii luate întotdeauna în funcție de caracteristicile, afinitățile, aptitudinile persoanelor, grupurilor/ echipelor implicate. Cunoașterea resurselor umane, așa numite „resurse calde” reprezintă cheia unei activități cu obiectivele propuse îndeplinite, „softul” pe care se modelează întregul proces de educație.

De ce este importantă cunoașterea elevilor? Nu ar fi mai simplu ca planul de lecție, minuțios elaborat, să fie doar „livrat” și atât? Desigur că ora de curs, presupune mai mult decât atât. Chiar dacă unitatea de timp, s-ar părea că nu are relevanță, într-o oră, abordarea sistemică și complexă se manifestă prin: obiective, curriculum, conținuri, evaluare, psihologia vârstelor, psihologia fiecărei persoane implicate în procesul de educație, relații sociale, relații profesor–elev, relații elev–elev, strategii și tehnici, evaluare, familia, tipuri de comunicare și enumerarea ar putea continua. Este o întreagă „chimie și alchimie” în care cunoașterea elevilor este necesară pentru:

- Proiectarea și derularea eficientă a activităților de predare–învățare–evaluare;
- Crearea unui mediu pozitiv de învățare în care „să savureze” experiențele învățării;
- Adaptarea și modelarea strategiilor și tehnicilor de învățare, conținuturilor, metodelor de evaluare în funcție de vârstă/ disciplină/ aptitudini și abilități/ interese/ calități personale;

- Realizarea conexiunilor transdisciplinare, integrate;
- Asigurarea consilierii și „coaching-ului” pentru rezolvarea situațiilor problematice și de criză și dezvoltarea responsabilității individuale;
- Dezvoltarea potențialului fiecărui individ și îmbunătățirea evaluării;
- Tratarea diferențiată și individualizată a elevilor;
- Asigurarea managementului clasei și dezvoltarea echipei;
- Împuternicirea elevilor pentru reușita școlară și în viață;
- Diversificarea ocaziilor pentru dezvoltarea talentelor și obținerea performanțelor;
- Câștigarea și trăirea satisfacției profesionale (cadru didactic).

Cunoașterea fiecărei eleve/ fiecărui elev este una din cele mai importante provocări pentru un cadru didactic. Într-o abordare complexă și atractivă, fiecare elev(ă) va fi tratat în mod special, ca o individualitate unică și nu ca parte a unui grup. Responsabilitatea cunoașterii elevilor, pentru a le descoperi și a le dezvolta potențialul, pentru a-i ajuta pe ei să se cunoască, pentru dezvoltarea încrederii în sine este „startul” pentru reușita activității educaționale. Dezvoltarea materialelor de învățare adecvate nevoilor individuale și potențialului constituie baza formării abilităților utile în timpul școlii, dar mai ales după aceea.

Cunoașterea este putere. Cunoașterea elevilor, deși nu este o temă nouă, însă mereu actuală, reprezintă „puterea” pentru dezvoltarea unui management eficient al clasei și asigurarea de șanse egale/ echitabile, optimizarea procesului de predare-învățare în raport cu nevoile identificate, adaptarea la cerințele școlii, dezvoltarea fiecărui copil prin valorizarea particularităților psihoindividuale.

Elevii iubesc să descopere, să fie detectivi, să se joace, chiar și adolescenții, atât de sofisticăți emoțional. Este un mod interesant de a ne cunoaște unii cu ceilalți și de a afla lucruri importante sub formă de jocuri interactive. De fiecare dată trebuie analizate aceste experiențe pentru a le conștientiza.

O imagine face cât o mie de cuvinte.

Nivelul de realizare a unor capacități psihologice (atenția, memoria, limbajul, gândirea, temperamentul, inteligența, caracterul, etc.) se raportează la baremul de normalitate prin indicatorii obținuți. Identificarea resurselor de progres și elaborarea planului de acțiune sunt sarcini de bază pentru cadru didactic, pentru echipa de intervenție, cadre didactice, diriginți, colegi, părinți, psihologi, pedagogi, logopezi, manageri școlari, asistenți sociali, etc.

În procesul de cunoaștere al elevilor, instruirea/educația diferențiată este răspunsul pe care-l dă cadrul didactic diversității de manifestare a elevilor. Astfel:

- conținutul, procesul, produsul și mediul de învățare se poate diferenția după profilurile de inteligență, nevoile și interesele elevilor;
- parcurgerea materiei se poate face în conformitate cu ritmurile diferite de învățare ale elevilor;
- evaluarea este văzută ca un proces formativ, permanent, continuu.

În final aș vrea să închei cu spusele lui William Butler Yeats, care afirma “Educația nu este umplerea unei găleți, ci aprinderea unui foc.”

Bibliografie:

- Allport, G. W, 1991, Structura și dezvoltarea personalității, Editura Didactic Pedagogică, București
- Cosmovici, A., 1985, „Adolescentul și timpul său liber”, Editura Junimea, Iași.
- Dumitru, Ion Al., Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă, Editura de Vest, Timișoara, 2000
- Faber A, Mazlish E., Comunicarea eficientă cu copiii, acasă și la școală, Editura Curtea Veche, București, 2002
- Păcurari, O. (coord.), 2000, Strategii didactice inovative, Ed.Sigma, București.

Școlarii – element cheie în procesul instructiv–educativ

Radu Elena

Școala Gimnazială „Ion Ghica”, Iași

Învățarea școlară presupune modificare și dobândire de cunoștințe, conduite, atitudini care contribuie la formarea unor însușiri psihice complexe în vederea adaptării la situații noi de existență. Învățarea școlară este acea activitate destinată achiziționării unei experiențe noi, formării unor capacități și deprinderi care să-i permit elevului să rezolve situații problematice, sau să-și optimizeze relațiile cu lumea externă. Începutul vieții școlare corespunde cu începutul activității de învățare, care îi cere copilului nu numai un efort intelectual considerabil, ci și o mare rezistență fizică.

Astfel, activitatea de învățare desfășurată în școală, sub conducerea cadrelor didactice, are ca obiectiv principal însușirea activă a cunoștințelor, formarea priceperilor și deprinderilor, asimilarea experienței sociale ce duce la dezvoltarea personalității școlarilor.

Vasile Pavelcu spunea: „*Fiecare om seamănă cu toți, seamănă cu unii și nu seamănă cu nimeni. Fiecare om este o ființă unică și irepetabilă, privită ca rezultat al interacțiunii dintre ereditate, mediu și educație.*” Această afirmație conferă caracterul de unicitate și irepetabilitate a fiecărui individ.

Relația dintre aceste trăsături și factorii care le declanșează se realizează în procesul activității pe care o desfășoară elevul.

În procesul de educație, tratarea diferențiată nu este altceva decât orientarea acțiunii educaționale în funcție de profilul psihologic individual, odată cu stimularea acestuia prin declanșarea unor contradicții între cerințele externe și posibilitățile interne ale subiectului. La baza organizării și desfășurării activității diferențiate cu elevii în cadrul lecției, dar și acasă, stă: *„cunoașterea temeinică a acestora, atât sub aspectul cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor pe care le au, cât și sub aspectul capacităților intelectuale generale, al trăsăturilor de personalitate, frecvent solicitate în acțiunea de învățare.”*

Principiul individualizării și diferențierii învățării exprimă necesitatea adaptării (potrivirii) dinamice a încărcăturii cognitive și acționale a conținuturilor și a strategiilor instructiv educative atât la particularitățile psihofizice ale fiecărui elev, cât și la particularitățile diferențiate, relativ comune unor grupuri de elevi, în vederea dezvoltărilor integrale ca personalitate și profesionalitate.

În lucrarea „Învățământul diferențiat. Concepții și strategii”, I.T.Radu propune adaptarea activităților de învățare la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și la ritmul propriu de lucru (al grupului sau al elevului). Principiul de bază este că: *„nu există elevi buni și elevi slabi, ci există elevi buni la lucruri diferite.”*

Acest principiul urmărește să asigure unitatea dintre particular și general în educație, dintre obiect și subiect, dintre strategiile de educație de grup cu cele de educație individuală.

Individualizarea învățării (tratarea individuală) exprimă necesitatea de a valorifica cât mai bine posibilitățile și eforturile individuale, atât în ceea ce privește persoanele înzestrate, cât și pe cele mai puțin înzestrate. Individualizarea și tratarea diferențiată a elevilor constituie două dintre strategiile principale de ameliorare a randamentului școlar și de înlăturare a insucceselor.

Strategia individualizării și diferențierii conduce la o gamă foarte variată de forme de lucru și modalități de organizare a activității de învățare. Se impune ca învățătorul să gândească asupra modalităților de îmbinare a celor trei forme de activitate-frontală, în grup și individuală, iar în cadrul fiecăreia dintre acestea asupra unor sarcini unitare, gradate însă prin conținut și mod de realizare. În raport de capacitățile fiecărui elev, de cerințele programei școlare se pot formula solicitări implicând niveluri de efort diferite: recunoaștere, reproducere, integrare, transfer, creativitate. Important este ca în toate formele de activitate pe care le desfășoară elevii (la tablă, pe caiete, în grup, pe fișe individuale), învățătorul să urmărească aplicarea întregului sistem diferențiat al variabilelor acestor activități: obiective, conținuturi, moduri de realizare a sarcinilor, forme de evaluare etc.

Dar, este necesar să se aibă în vedere că atât cantitatea și calitatea cunoștințelor, cât și dezvoltarea intelectuală generală, depind de motivația elevului pentru învățatură, de anumite însușiri morale și voliționale.

Activitatea frontală este cel mai des întâlnită în câmpul educațional românesc. În timpul activităților frontale pot fi puse întrebări diferențiate ca nivel de dificultate, astfel încât să fie antrenați cât mai mulți elevi în lecție.

Activitatea individuală sub forma realizării unor sarcini școlare de către fiecare elev, independent de colegii săi, cu sau fără ajutor din partea cadrului didactic, este o formă de activitate care se folosește în scopuri didactice de *fixare și consolidare de cunoștințe*. Aceasta se poate organiza în trei feluri: a) activitate individuală cu teme comune pentru toți copiii și constă: „*în obligația pe care o are fiecare elev ca, după lecția predată în clasă, să execute singur și pentru sine exercițiile date de profesor, aceste exerciții fiind aceleași pentru toți: buni, slabi, dinamici sau lenți*” (cit. în V. Țărcovnicu, 1981). Profesorul trebuie să aibă grijă ca aceste teme să fie variate, de dificultate crescândă, substanțiale. b) activitate individuală pe grupe de nivel, în cadrul căreia profesorul dă elevilor spre rezolvare teme potrivite pentru elevii buni, care nu au nevoie de îndrumări suplimentare; altele potrivite pentru elevii mijlocii care au nevoie de puține îndrumări; iar altele pentru elevii mai slabi, care au nevoie de mai multe îndrumări, de ajutor și de control. c) activitate individuală cu teme diferite pentru fiecare elev (activitate individualizată sau personalizată), când temele date sunt diferite de la un elev la altul.

Trebuie să avem în vedere slăbiciunile elevilor pe care vrem să le îndreptăm: *ce nu știe, ce n-a înțeles, ce nu reușește să facă, ce prag nu poate să depășescă, ce nu pot eu, învățătorul, să fac*-necesitatea unei bune cunoașteri a elevilor și a autocunoașterii. Un alt reper în proiectare îl reprezintă oportunitățile pe care ni le oferă mediul (sprijinul părinților, mijloace de învățământ ce pot ajuta); de asemenea ar fi grav dacă n-am ține seama de pericolele și amenințările ce pot apărea, pentru a le preîntâmpina (reacția colegilor, a părinților, stresul copilului etc.).

Putem identifica următoarele tipuri de acțiune: *terapeutice* – destinate elevilor aflați în limitele situației normale, dar cu unele lacune în cunoaștere, datorate fie unor ritmuri mai lente, fie unor situații de adaptare mai greoaie la sarcinile didactice, precum și datorită unor momente critice în dezvoltarea psihofizică (tulburări psihoafective, instrumentale etc.); *recuperatorii* - destinate elevilor aflați în situații de deficiență ușoară (dizarmonii ale proceselor psihice gândire, atenție, memorie, limbaj sau noncognitive, cum ar fi cele de natură motivațională, volitivă, relațională); *de suplimentare* a programului de instruire destinat elevilor care dispun de capacități și abilități sau de structuri

motivaționale și preferențiale conturate și orientate favorabil spre o anumită disciplină; *de orientare sau reorientare*, verificare și control, destinate celor care solicită sau li se impun asemenea programe.

Temele pentru acasă pot fi concepute ca o prelungire a activității diferențiate organizate în clasă. Ținând cont de toate aceste considerente *temele pentru acasă* pot fi: a) de perfecționare - pentru elevii foarte buni; b) de consolidare - pentru elevii buni; c) de recuperare - pentru elevii care întâmpină dificultăți în asimilarea cunoștințelor; d) facultative - pentru elevii de excepție, care pot rezolva sarcini mult deasupra manualului.

Temele pentru acasă trebuie să îndeplinească unele condiții, cum ar fi: să conțină lucruri folositoare pentru elevi prin care să se consolideze cunoștințele predate, dar și atractive, interesante; subiectele propuse spre rezolvare, ca temă, să fi avut deja un echivalent lucrat în clasă (niciodată tema pentru acasă nu trebuie să conțină cerințe mai dificile decât exemplele rezolvate în clasă sau sarcini despre care elevii n-au auzit în clasă); nu cantitatea temelor este importantă ci calitatea lor; cu cât elevii au mai mult de scris pentru acasă, cu atât randamentul lor scade, la fel și interesul pentru învățatură; trebuie obligatoriu să fie corectate cât mai curând posibil după efectuarea lor; dacă tema a ridicat probleme la nivel de clasă, în sensul că mai mulți elevi au greșit-o, se reia în clasă, rezolvând și explicând modul de rezolvare al tuturor cerințelor.

Cadrul didactic are o largă paletă de *strategii corespunzătoare stilului de învățare și nevoilor fiecărui elev*: a) cerințe comune pentru toți elevii; b) cerințe diferențiate (sarcini identice, timp diferit; sarcini diferite, dar în același timp; sarcini diferite, timp diferit; sarcini diferite după posibilitatea copilului; fișe identice cu sarcini progresive; c) activități individuale cu teme diferite. Argumentele utilizării acestor strategii sunt următoarele: impun utilizarea unui material didactic variat, elevii fiind familiarizați cu tehnici de muncă independentă; stimulează originalitatea și creativitatea elevilor; valorifică experiența anterioară; sunt adaptate la stilurile proprii de învățare; respectă ritmul individual al copilului; stimulează spiritul de echipă; asigură corelarea intereselor copiilor cu obiectivele curriculare; fiecărui copil i se acordă încredere în forțele proprii; învățătorul permite copiilor să participe la evaluarea propriei lor munci; copilul este evaluat și comparat cu el însuși.

Coordonatele principale ce trebuie să asigure realizarea în cel mai înalt grad organizarea desfășurarea și conținutul activității diferențiate cu elevii în ciclul primar sunt: a) trebuie să asigure realizarea, în cel mai înalt grad, a sarcinilor învățământului formativ; b) să se desfășoare în cadrul procesului instructiv-educativ, organizat, cu întregul colectiv al clasei; c) obiectivele urmărite trebuie realizate, în principal, în timpul lecției; d) să-i cuprindă pe toți elevii clasei, atât pe cei care întâmpină dificultăți, cât și pe cei cu posibilități deosebite; e) se va evita atât suprasolicitarea, cât și subsolicitarea

lor față de potențialul psihic real de care dispun; f) trebuie să țină cont de raportul de dezvoltare-învățare; g) conținutul învățământului este comun și obligatoriu pentru toți elevii clasei; h) se vor folosi în permanență metode și procedee care antrenează în cel mai înalt grad capacitățile lor intelectuale, trezesc și mențin interesul pentru învățatură, asigură o învățare activă și formativă); i) presupune îmbinarea și alternarea echilibrată a activității frontale cu activitatea individuală și pe grupe de elevi; j) se realizează în toate momentele lecției, în teme pentru acasă, dar și în activitățile extrașcolare organizate cu elevii.

Tratarea diferențiată a elevilor are o mare importanță deoarece este o condiție a progresului școlar, contribuie la formarea tinerelor vlăstare pentru societate.

Gândind fiecare lecție prin secvența ei, dând fiecărui elev sarcini pe măsura posibilităților lui, dar și sporite treptat, spre a-l determina la un efort sporit, vom reuși să-i sprijinim pe toți elevii în procesele complexe de învățare.

Bibliografie:

Cerghit, Ioan, Metode de învățământ, Editura didactică și pedagogică, București, 2006;
Cucoș, Costanin, Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2006;
Nicola, Ioan, Tratat de pedagogie școlară, Editura Aramis, 2003;
Radu, I.T., Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001;
Radu, I. T., Învățământ diferențiat. Concepții și strategii, E. D. P., București, 1978;
Țîrcovnicu, Victor, Învățământ frontal Învățământ individual Învățământ pe grupe, E.D.P., București, 1981;

Rolul evelului în procesul instructiv – educativ

Prof.înv.primar:Aldea Ramona Cristina,
Școala Gimnazială Nr 1 Luduș,jud.Mureș

Profesorul este prieten și confident al elevilor, un substitut al părinților, obiect de afecțiune, sprijin în ameliorarea stărilor de anxietate.Profesorul, în ipostază de consilier, este un observator sensibil al comportamentului elevilor, un îndrumător persuasiv și un sfătuitor al acestora.Profesorul, ca model: prin întreaga sa personalitate, prin acțiunile, comportamentul său este un exemplu pozitiv

pentru elevi. Profesorul, ca profesionist reflexiv, se străduiește tot timpul să înțeleagă și să reflecteze asupra întâmplărilor inedite din clasă, să studieze și să analizeze fenomenele psihopedagogice cu care se confruntă. Profesorul, ca manager, supraveghează întreaga activitate din clasă, asigură consensul cu ceilalți profesori, cu părinții și cu ceilalți factori. Profesorul își asumă deci o multitudine de roluri, a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. Dar pe lângă activitatea didactică profesorul desfășoară și o activitate extrașcolară sau cultural-educativă. Corolarul conținutului social al acestei profesii constă în participarea la evenimentele și frământările social-culturale ale timpului în care trăiește și ale poporului din care face parte. În această ipostază, profesorul ne apare ca pedagog social, animat de grija pentru ridicarea gradului de cultură și al națiunii sale.

Desfășurându-și activitatea profesională în cadrul școlii, dascălul nu încetează de a fi un educator și în afara ei, urmărind, bineînțeles, obiective specifice și apelând la mijloace și forme adecvate. Numai în măsura în care profesorul își continuă misiunea și în afara cadrului profesional pe care îl oferă școala poate fi considerat un educator al poporului său. Cele două laturi ale activității sale, școlară și extrașcolară, nu numai că se presupun, dar se și întregesc și se completează reciproc, imprimând acestei profesii un rol sporit în progresul general al patriei noastre. Profesorul este cel care orientează și stimulează curiozitatea naturală și interesul spontan al elevilor pentru descoperire, cel care îndrumă și încurajează activitatea de organizare și integrare a datelor culese, a cunoștințelor reactualizate în vederea aplicării lor la soluționarea problemelor date, lăsându-le: libertatea de examinare a faptului real ori de analiză critică a conținutului unui text; independență în activitate; operativitate și rapiditate în reacții (cognitive, afective, motrice); deplină responsabilitate pentru ceea ce întreprind. În funcție de necesități, de gradul de autonomie sau semiautonomie a învățării, el poate interveni din când în când, canalizând energiile partenerilor săi. Astfel, el este cel care oferă explicații, dă lămuriri, răspunde la întrebări, îi ajută să utilizeze corect anumite materiale, instrumente sau utilaje, caută să-i ajute să evite devierile inutile, încercările fără obiect, eventualele erori și pierderi de timp. Profesorul este cel care, ținând seama de logica învățării, orientează ceea ce elevii au de făcut, devine ghid al demersului lor euristic, canalizându-i în direcția obținerii rezultatelor așteptate, în loc de a le impune într-o manieră directă, dinainte stabilită cu mai multă sau mai puțină rigurozitate. În literatura de specialitate se apreciază că profesiunea didactică nu se poate restrânge doar la cea de simplă sursă de cunoștințe. Rolul conducător al profesorului în activitatea didactică rămâne însă una dintre coordonatele de bază ale misiunii sale. Wolfock menționează următoarele funcții ale profesiei didactice: luarea deciziilor privitoare la ceea ce se întâmplă în procesul de învățământ; declanșarea și întreținerea interesului elevilor, curiozității și dorinței lor pentru activitatea de învățare; conducerea

grupului de elevi; îndrumă persuasiv elevii, îi sfătuiește și observă comportamentul acestora; reprezintă un model pozitiv de personalitate și comportament pentru elevii săi; înțelege, reflectează asupra întâmplărilor din clasă, studiază fenomenele psihopedagogice cu care se confruntă.

Asumându-și o multitudine de roluri, profesorul trebuie să conștientizeze că exercitarea lor depinde de personalitatea pe care și-o modelează. În acest sens, un rol deosebit în exercitarea acestei profesii îl au anumite componente ale personalității: cultura profesională, calitățile atitudinale și cele aptitudinale. De fapt, pentru ca anumite cunoștințe să fie transmise de la o persoană la alta și acceptate, trebuie întotdeauna ca între ele să existe un schimb afectiv format din încredere și dispoziție receptivă dintr-o parte și din alta. Rolul profesorului poate să fie analizat și din perspectiva relației profesor-elev. Având în vedere valorile societății contemporane (libertate, responsabilitate, toleranță, cooperare), se impune o nouă abordare a relației profesor-elev: asumarea de către profesor și elevi a unei responsabilități morale comune în cadrul relației educaționale, conducând la angajarea afectivă și efectivă în procesul educațional; recunoașterea reciprocă a „dreptului de a fi altfel” și valorizarea fiecărei ființe umane în parte, indiferent de cât și de cum este diferită; încrederea în posibilitățile fiecărei ființe umane de a progresa; recunoașterea faptului că toți elevii și profesorii sunt parteneri sociali cu funcții complementare, dar cu responsabilitate comună; considerarea școlii ca mediu de construcție culturală; renunțarea la principiul „căii optime unice” și conștientizarea faptului că majoritatea problemelor sociale și umane au mai multe soluții echi-finale și echivalente; promovarea autenticității și sincerității – a fi tu însuși este mai important decât a avea dreptate. Educația se sprijină pe patru piloni importanți: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăiești împreună cu alții și a învăța să fii. În funcție de această optică, dar și de implicațiile globalizării asupra indivizilor, ale problematicii lumii contemporane, educatorii din învățământ urmează să îndeplinească roluri noi.

Elevul actorul principal în procesul instructiv – educativ

Prof.înv.primar:Tocaciu Diana Mădălina

Școala Gimnazială Nr 1 Luduș,jud Mureș

Se pune din ce în ce mai mult accentul pe caracterul formativ al educației. Cadrul didactic nu mai este transmițător, ci facilitator, folosind dialogul și cooperarea în relația cu elevii. Dacă altădată metoda predominantă de desfășurare a lecției era expunerea, care oferea posibilitatea profesorului să-și

etaleze bagajul de cunoștințe, astăzi se pune accent pe metode moderne, interactive, care să transforme profesorul în manager al învățării, iar elevului să i se creeze cadrul unei manifestări proprii, pentru a-și putea forma puncte de vedere personale, experiențe și trăiri din care poate învăța lucruri noi și utile pentru viitor. Educatorul era cel care transmitea informații, mereu aceleași, având o poziție ce se baza pe autoritate. O autoritate ce nu putea fi contestată și care domina elevul. Profesorul avea inițiativa și tot el decidea cantitatea de informații pe care trebuia să o ofere elevilor, fără a ține cont de particularitățile acestora. Instrucția era aceeași pentru toți și aceleași informații erau solicitate tuturor elevilor. Lecția, demersul educativ de bază, nu era altceva decât o succesiune monotonă de secvențe, în care elevul își asuma rolul pasiv de a recepta informații, pe care trebuia apoi să le reproducă întocmai, fără a le îmbogăți. Dincolo de latura informativă a educației, trebuie să se pună accent pe formativ, astfel încât elevii să poată face față unor situații noi, care necesită nu numai cunoștințe solide, ci și capacități și competențe. Însuși procesul de învățământ se îmbogățește cu o nouă latură, evaluarea, care vine să completeze predarea și învățarea, astfel încât cadrul didactic își sporește atribuțiile, dar, pe de altă parte, dă posibilitatea elevului să ia parte la instruirea proprie, profesorul coordonând acest proces.

Lecția, ca formă de bază a desfășurării instrucției și educației, devine o suită de evenimente care pot fi segmentate, fiecare având coerență și conducând elevii spre realizarea obiectivelor.

Câmpul școlar educativ modern se desfășoară, așadar, între două elemente care trebuie să participe în egală măsură. Profesorul, manager și formator al procesului instructiv-educativ, și elevul, obiect și subiect al acestui proces, dobândind autonomie și formându-se în spiritul responsabilității și al culturii civice. Pedagogia activă, caracteristică învățământului modern, face posibilă trecerea de la transmiterea de cunoștințe la formarea de deprinderi și de abilități, accentuând astfel latura formativă a educației. Pedagogia modernă modifică, astfel, rolul jucat de polii educaționali, mutând accentul pe elev. Abandonarea limbii de lemn, folosirea unui discurs nou, mobilizarea elevilor în procesul educativ sunt numai câteva dintre caracteristicile acestei pedagogii. Întrebarea dominantă a învățământului modern este ce rol alege școala să joace în societatea actuală și cât de pregătită este ea să facă față schimbărilor provocate de globalizare. Idealul educațional este legat de valorile culturale ce trebuie asimilate, de tipul de personalitate impus de societate, dar și de nevoile elevului. Nu mai este vorba de un model educațional standard, ci de unul dinamic, în concordanță cu noile realități și capabil să reziste la schimbări. Așadar, cadrul didactic nu mai este transmitător, ci facilitator de cunoștințe, folosind dialogul și cooperarea în relația cu elevii. Acest profesor va ști să coordoneze procesul educativ, astfel încât toți elevii să atingă obiectivele stabilite și va fi capabil, de asemenea, să-l ajute pe elev să-și formeze capacități de muncă individuală și să folosească ceea ce a dobândit. Experiența tradiției și

capacitatea de inovare și de creativitate sunt noile repere ale școlii, care propune educații noi, în acord cu societatea globală: educația pentru pace, educația ecologică ori educația pentru o societate multiculturală. De asemenea, metoda predominantă de desfășurare a instrucției este metoda euristică, deoarece învățarea prin descoperire asigură elevilor o dobândire conștientă a conținutului curricular, acesta fiind ușor de reactualizat, o dată trecut prin filtrul propriu. Școala trebuie să încurajeze formarea unui spirit critic, a unor atitudini pozitive și a studiului individual, antrenând elevii în activități diverse și diversificate, pentru a-i face să renunțe la rolul pasiv. Profesorul îndeplinește o profesie de o deosebită importanță, aceea care asigură formarea și pregătirea personalității tinerelor generații și pregătirea lor profesională în cadrul instituțiilor de învățământ, strâns legate de viață, de activitatea socio-profesională, morală și cetățenească.

Profesiunea didactică este asociată cu câteva categorii fundamentale de roluri, acceptate de majoritatea sistemelor de formare a profesorilor: proiectare, managementul și organizarea activităților de învățare, consiliere psiho-educatională, managementul clasei de elevi, comunicare cu elevii, părinții și colegii, dezvoltare profesională de-a lungul vieții, participare la perfecționarea procesului educațional și a inovațiilor din școală, oferirea de servicii educaționale pentru comunitate etc.

Personalitatea profesorului în condițiile învățământului actual presupune și o serie întreagă de calități, determinate de specificul și complexitatea muncii pe care o desfășoară. Profesorul își asumă deci o multitudine de roluri, a căror exercitare este dependentă de personalitatea lui. În școală, profesorul este conducătorul activității didactice care se desfășoară în vederea realizării obiectivelor prevăzute în documentele școlare. Profesorul, ca expert al actului de predare-învățare: el poate lua decizii privitoare la tot ceea ce se întâmplă în procesul de învățământ. Profesorul, ca agent motivator, declanșează și întreține interesul, curiozitatea și dorința lor pentru activitatea de învățare. Profesorul, ca lider, conduce un grup de elevi, exercitându-și puterea asupra principalelor fenomene ce se produc aici.

Dragostea, devotamentul și măiestria unui dascăl – premisele unor elevi de succes

Chiorbeja Alina Cătălina Școala Gimnazială „Justin Pîrvu”, Poiana Teiului

„Când învățătorul reunește în inima sa dragostea de profesie și dragostea de elevi, putem spune că este un învățător desăvârșit” (Lev Tolstoi)

Nu știu alții cum sunt, dar eu când mă gândesc la anii petrecuți în clasele primare, îmi plec fruntea în semn de respect față de persoana care mi-a fost învățătoare, dar simt de fiecare dată cum sufletu-mi plânge năpădit de amintiri mai puțin plăcute, pe care negura vremurilor nu a reușit în câteva decenii să mi le alunge din minte.

Cu toate acestea, de câte ori eram întrebată ce vreau să devin când voi fi mare, răspundeam fără a sta pe gânduri că „învățătoare”, dar în sinea mea îmi spuneam „un altfel de învățătoare”. Am fost determinată să-mi doresc această meserie deoarece am înțeles din propria experiență că premisa succesului constă, în primul rând, în sentimente de iubire față de copii. Simion Mehedinți spunea că „numai un iubitor de copii poate fi și un bun învățător”.

O persoană care educă este o persoană care oferă, în primul rând, dragoste. Învățătorul le poate demonstra copiilor iubirea sa prin fiecare cuvânt, prin grija pe care le-o poartă, îi respectă prin faptul că îi tratează ca personalități unice, le dă sentimentul siguranței, recunoaște meritele lor de câte ori are ocazia, le influențează comportamentul în funcție de modelul lui, le promovează valorile morale, îi determină să ia cele mai frumoase modele din societate, să nu denigreze ce nu le place.

Învățătorul trebuie să cunoască domeniul și didactica disciplinelor predate, să-și cunoască elevii și să asiste la propria lor dezvoltare, să se integreze activ în comunitatea locală, să aibă o atitudine reflexivă și să aibă un sistem de valori în concordanță cu idealul educațional. Toate acestea încep o dată cu primirea unei noi generații de copii.

Când copiii vin în clasa pregătitoare, iau contact pentru prima dată cu învățătorul. Această trecere nu lasă urme în atitudinea acestora dacă are un suflet cald, se apropie cu drag de elevi, are un spirit ludic și îmbină echilibrat exigența cu destinderea. Copiii se vor obișnui cu modul de socializare într-un mediu organizat, fapt care contribuie la dezvoltarea personalității lor, învață jucându-se și în același timp, se familiarizează cu atmosfera din școală. Cu cât sunt mai bine pregătiți emoțional, cu atât acumulează informațiile noi mai ușor în celelalte clase. Folosirea unor resurse ale învățării moderne, a unor metode adecvate vârstei, copiii își vor dezvolta capacitatea de a comunica, vor consolida primele contactele cu lumea numerelor și a literelor, vor învăța să observe mediul înconjurător, să interacționeze cu ceilalți copii prin jocuri didactice.

Clasele următoare implică o continuitate în dobândirea de cunoștințe, copiii trec la un program mai amplu de învățare, apar aprecierile cu calificative în catalog, iar randamentul lor să fie mai crescut. Este perioada când se reduce ponderea învățării prin joc, elevii au un program zilnic de învățare bazat pe un alt tip de motivație, trebuie să devină conștienți de sarcinile pe care le au. Este momentul când

cunosc cu adevărat viața de școlar. Important este să fie bine pregătiți emoțional încă din clasa pregătitoare, au dobândit informații care le sunt eficiente și le ușurează învățarea.

Învățătorul trebuie să fie cât se poate de obiectiv, în orice fel de apreciere, să observe și să evidențieze că „orice copil are ceva bun în el și că acel bun trebuie descoperit și pus în valoare”. Este necesară și foarte utilă tratarea diferențiată a elevilor, atât sub aspectul volumului de cunoștințe cerut, cât și a metodelor de abordare a comunicării.

Încrederea este factorul cel mai important în relațiile personale și profesionale. Calitățile integrității pot fi păstrate și dezvoltate prin modelarea consistenței caracterului. Un învățător onest își respectă promisiunile. Dacă promite elevilor ceva și nu se ține de cuvânt, riscă să piardă încrederea lor. Un bun dascăl poate să le însufle elevilor încredere prin motivarea succeselor anterioare ale lor, să-i încurajeze în caz de eșec, prin motivarea obținerii unor succese viitoare printr-o colaborare strânsă, care conferă încredere reciprocă. Învățătorul îi înțelege pe elevi, ascultându-i, iar ei simțind că sunt înțeleși devin mai dispuși să-l înțeleagă.

În educație, un rol important îl are empatia, capacitatea de a transpune în gândurile și sentimentele celuilalt. Atunci când există empatie între învățător și elevii săi, procesul de predare-învățare-evaluare se desfășoară firesc, iar rezultatele sunt superioare. Un bun învățător va ști să le însufle elevilor un mod de gândire pozitiv, optimist și să se poarte cu fiecare ca și când ar fi cea mai importantă persoană pentru el.

Adevărata față a unui copil nu se vede doar în cadrul orelor, ci și în pauze, excursii, drumeții, când are impresia că nu este observat și dă frâu liber impulsurilor sale interioare. Acele momente de adevăr îl caracterizează cel mai bine, de aceea este necesară cât mai des prezența învățătorului. Dacă în astfel de situații se constată abateri, îndreptarea lor trebuie făcută în mod direct, iar la nevoie, discutat împreună cu familia. Elevii trebuie învățați să-și recunoască greșelile, să le depisteze și să le corecteze și pe cele ale colegilor lor, să cedeze în fața adevărului, dar să se apere când au dreptate. Învățătorul trebuie să formeze personalități puternice, să-i determine pe elevi să nu accepte umiliința sau compromisul și să-i facă toleranți atunci când situația o impune.

ELEVII, ELEMENTUL CHEIE AL PROCESULUI EDUCATIV

Nicoiu Alexandra, Școala Gimnazială Nicolae Titulescu Călărași

Grozavu Floriana Ștefania, Școala Gimnazială Nicolae Titulescu Călărași

„Îmi imaginez un sistem educațional ce recunoaște că învățarea este firească, că a-ți place să înveți este normal și că învățarea autentică înseamnă învățare pasionată. Un curriculum școlar ce apreciază întrebările mai mult decât răspunsurile ... creativitatea mai mult decât reproducerea informațiilor... individualitatea mai mult decât conformismul... și excelența mai mult decât realizările standard.” Tom Peters

La fel ca și copiii mici, ne place să explorăm. Am vrea să cercetăm tot ceea ce vedem, tot ceea ce ne cade în mână și în gură. Pe măsură ce înaintăm în vârstă, punem întrebare după întrebare și nu ne simțim deloc jenați să punem în public întrebări care pe părinții noștri îi făceau să se simtă inconfortabil. Apoi suntem trimiși la școală și..... lucrurile se schimbă. Stăm în bănci, suntem învățați să ascultăm profesorul în loc de a pune întrebare după întrebare. Studiem materiile conform unui orar. Și – pe scurt – suntem învățați să ne conformăm. Interesul nostru față de această lume a fost sufocat. Pe măsură ce ne maturizăm, este necesar ca lucrurile să se schimbe. Dar cred că o curiozitate naturală ar trebui să ne influențeze în mod esențial învățarea.

Învățarea centrată pe elevi le-ar oferi acestora o autonomie și un control mai mare în privința alegerii subiectului, a metodelor de învățare și a ritmului de studiu, totodată conferindu-le responsabilitatea propriului progres în educație. Metodele centrate pe elev implică individul în evaluarea eficacității procesului lor de învățare și în stabilirea obiectivelor pentru dezvoltarea viitoare. Aceste avantaje ale metodelor centrate pe elev ajută la pregătirea individului atât pentru o tranziție mai ușoară spre locul de muncă, cât și spre învățarea continuă.

Astfel, „profesorul poate deveni de exemplu: instructor, ghid, îndrumătorul care te acompaniază, un mentor, sfătuitor, consultant, transmițător de cunoștințe, cel care face lucrurile posibile pentru tine, formator, supraveghetor, diriginte, coordonator, cercetător critic, model.... facilitator, colaborator” Jedskog, G. (1999) În învățarea centrată pe elev, profesorul nu le spune elevilor pur și simplu să meargă și să învețe ceea ce vreau să învețe. Le oferă un nivel corespunzător de îndrumare și orientare când încep, și continuă să-i sprijine pe măsură ce învață. În învățarea centrată pe elev accentul se pune pe a-l face pe elev responsabil pentru propriul proces de învățare. Elevii au o influență mai mare asupra tuturor aspectelor legate de ce anume urmează să învețe și de modul în care o vor face. În viață în general, atunci când avem o libertate mai mare, aceasta atrage după sine o responsabilitate mai mare. Aceasta se aplică și în cazul elevilor și al învățării centrate pe elev. Elevii își dovedesc responsabilitatea mai mare devenind căutători activi de cunoaștere. Ei nu se mai bazează pe profesorul care să le deschidă mintea și să le-o umple cu cunoștințe în timp ce stau pasivi în sala de clasă. Ei folosesc posibilitățile de învățare care li se oferă, caută alte modalități de învățare, iar dacă aceasta nu dă rezultate, cer ajutorul și îndrumarea profesorilor - însă nu pur și simplu pentru răspunsuri de-a gata.

Această perspectivă subliniază caracteristicile fundamentale ale învățării centrate pe elev, promovând ideea că elevilor trebuie să li se ofere un control sporit asupra învățării prin asumarea responsabilității cu privire la: *ceea ce se învață, modul cum se învață și de ce, momentul când se învață.*

Principiile care stau la baza învățării eficiente centrate pe elev sunt:

- Accentul activității de învățare trebuie să fie pe persoana care învață și nu pe profesor.

- Recunoașterea faptului că procesul de predare în sensul tradițional al cuvântului nu este decât unul dintre instrumentele care pot fi utilizate pentru a-i ajuta pe elevi să învețe.
- Rolul profesorului este acela de a administra procesul de învățare al elevilor pe care îi are în grijă.
- Recunoașterea faptului că, în mare parte, procesul de învățare nu are loc în sala de clasă și nici când cadrul didactic este de față.
- Înțelegerea procesului de învățare nu trebuie să aparțină doar profesorului – ea trebuie împărtășită și elevilor.
- Profesorii trebuie să încurajeze și să faciliteze implicarea activă a elevilor în planificarea și administrarea propriului lor proces de învățare prin proiectarea structurată a oportunităților de învățare atât în sala de clasă, cât și în afara ei.
- Luați individual, elevii pot învăța în mod eficient în moduri foarte diferite, datorita stilurilor de învățare diferite.

Învățare tradițională	vs.	Învățare centrată pe elev
Instruire centrată pe profesor		Instruire centrată pe elev
Predare de informații		Schimb de informații
Factuală, bazată pe cunoștințe		Gândire critică, luare de decizii bine informată
Predare bazată pe disciplinele tradiționale		Predare mai holistică, abordare în funcție de nevoi
Elevii primesc informații		Elevii pun întrebări și rezolvă probleme
Organizare formală în sala de clasă		Aranjamente flexibile, schimbătoare, legate de sala de clasă
Accentul pe învățare în vederea amintirii		Accentul pe înțelegere/aplicare
Evaluarea în mare parte prin examene		Diversitate de evaluări incluzând tradiționale activități în cadrul proiectului
Învățare pasivă		Învățare activă, exploratoare, bazată pe cercetare
Răspuns ca reacție		Acțiune interactivă, planificată
Stimularea unui singur simț		Stimulare multi-senzorială
Un singur mijloc media		Multimedia
Muncă individuală		Muncă în colaborare

Procesul de predare centrată pe elev are trei faze, iar fiecare necesita metode adecvate.

1. **Prezintă:** Metode de prezentare de noi cunoștințe elevilor sau de încurajare în a le găsi singuri, ceea ce poate implica fapte, teorii, concepte, povestiri etc.
2. **Aplică:** Metode care să-i oblige pe elevi să aplice noile cunoștințe care le-au fost doar prezentate. Aceasta este singura modalitate de a te asigura că elevii formează concepte despre noul material pentru a-l înțelege, a și-l aminti și a-l folosi corect pe viitor.
3. **Recapitulează:** Metode de încurajare a elevilor să își amintească vechile cunoștințe în vederea clarificării și concentrării asupra punctelor cheie, asigurării unei bune înțelegeri și punerii în practică și verificării cunoștințelor mai vechi.

Lecția pleacă de la experiențele elevilor și cuprinde întrebări sau activități care să îi implice pe elevi. Elevii sunt lăsați să aleagă singuri modul cum se informează pe o anumită temă și cum prezintă rezultatele studiului lor. Acestia pot beneficia de meditații, în cadrul cărora pot discuta despre preocupările lor individuale cu privire la învățare și pot cere îndrumări. Aptitudinea elevilor de a găsi

singuri informațiile căutate este dezvoltată – nu li se oferă informații standardizate. Pe lângă învățarea specifică disciplinei respective, li se oferă elevilor ocazia de a dobândi aptitudini fundamentale transferabile, cum ar fi aceea de a lucra în echipă. Se fac evaluări care permit elevilor să aplice teoria în anumite situații din viața reală, cum ar fi studiile de caz și simulările. Lecțiile cuprind o combinație de activități, astfel încât să fie abordate stilurile pe care elevii le preferă în învățare (vizual, auditiv, practic / kinetic). Lecțiile înlesnesc descoperirile făcute sub îndrumare și solicită participarea activă a elevilor la învățare. Lecțiile se încheie cu solicitarea adresată elevilor de a reflecta pe marginea celor învățate, a modului cum au învățat și de a evalua succesul pe care l-au avut metodele de învățare în cazul lor.

Cum se învață mai eficient-puncte tari ale stilurilor de învățare:

Stilul VIZUAL	Stilul AUDITIV	Stilul PRACTIV
• Vederea informației în forma tipărită va ajuta să o rețină mai bine. • Verificarea faptului ca notitele sunt copiate cum trebuie. • Privirea formei unui cuvânt. • Folosirea culorilor, ilustrațiilor și diagramelor ca ajutor în procesul de învățare. • Sublinierea cuvintelor cheie. • Folosirea creioanelor colorate pentru învățarea ortografiei cuvintelor dificile • Folosirea imaginilor pentru explicarea textelor.	• Ascultarea cuiva care va explica un anumit lucru va ajuta să înveți. • Discutarea unei idei noi și faptul că o explică folosind propriile voastre cuvinte. • Discutarea cu cineva a problemelor și ideilor. • Rugăminta adresată cuiva de a vă explica din nou lucrurile. • Citirea cu voce tare. • Utilizarea unui casetofon pentru a vă înregistra observațiile sau gândurile. • Folosirea metode de ascultare activă, incluzând chestionare și rezumarea.	• Efectuarea unei activități practice. • Scrierea lucrurilor în ordinea lor, pas cu pas, este o cale eficientă de a le ține minte. • Scrierea lucrurilor cu propriile cuvinte. • Convertirea notițelor într-o imagine. • Ajutarea unei alte persoane să îndeplinească o sarcină.

Autoeducația școlarului mic

Prof. Înv. primar Urucu Nicoleta Alisa

Școala Gimnazială "Voievod Brîncoveanu"- Brîncoveni - Olt

Autoeducația reprezintă sfera interioară și comportamentul de bază ca produs – rezultat al educației eficiente. Autoeducația este un proces sistematic, orientat spre un scop bine determinat de autoformare a conștiinței și comportamentului social al personalității, care presupune un efort de voință și implicare majoră din partea subiectului actului educativ. Abordând autoeducația persoanei ca

fenomen și proces sociouman observăm cele două componente de bază ale acestora: dimensiunea individuală și cea socială. Analizând dimensiunile autoeducației ca realizare de sine a omului, valorificăm dimensiunea individuală, iar investigând impactul persoanei asupra mediului social, evidențiem dimensiunea socială. Dimensiunea individuală, axată pe realizarea de sine se prezintă ca acțiune de dezvoltare creativă a amplului potențial uman și a capacității omului de autoperfecționare și autodepășire. În acest context scopul vieții trebuie să corespundă simultan binelui individual și binelui colectiv. Acest moment atrage atenția asupra dimensiunii sociale și desigur că a interconexiunii ambelor dimensiuni.

Întrucât autoeducația are ca scop desăvârșirea, autoperfecționarea persoanei, ceea ce înseamnă progres personal, care va produce o schimbare pozitivă atât în plan individual. Cât și în plan social. În această privință autoeducația este în relație strânsă cu înțelegerea persoanei ca subiect/actor al actualizării de sine în socium, care se produce în conformitate cu propria natură, dar și cu normele și cerințele sociale. Potrivit lui A. Maslow, autoactualizarea se prezintă ca trebuință fundamentală a omului “de a deveni tot mai mult și mai mult ceea ce este, de a deveni orice este capabil să devii” [7]. În dimensiune socială autorealizarea/realizarea de sine a omului vizează integrarea în valorile sistemului social și adaptarea la exigențele comportamentale ce decurg din acesta. Depășirea consecventă a trăsăturilor negative și a comportamentelor neadecvate sau pasive dă dovadă de maturitate intelectuală și psihosocială, care alimentează regăsirea și 97 împlinirea morală de sine a omului.

Procesul autoeducației presupune un efort de voință și implicare majoră din partea subiectului actului educativ, fiind și în acest sens, unul complementar, dar și paralel, în cazul când implicăm în acest proces copii și tineri. Criteriile în funcție de care o anumită activitate instructiv-formativă poate fi caracterizată ca și componentă a autoeducației sunt independența și libera voință în asumarea sarcinii, motivarea internă a activității, responsabilitatea alegerii strategiilor de lucru, autoevaluarea autonomă și obiectivă a progreselor înregistrate și capacitatea de a subordona acțiunile întreprinse unui scop anterior precizat de către adult [1; 2; 3; 4 etc.]. Deși extrem de importantă, disponibilitatea realizării autoeducației nu apare de la sine, în mod spontan, ci în rezultatul formării și cultivării acesteia, prin intermediul unor demersuri specifice, valorificate încă din cadrul familiei. În acest sens, este necesară în primul rând, asigurarea suportului motivațional și moral pentru realizarea autoeducației, respectiv dezvoltarea motivației interne a învățării, cultivarea încrederii elevilor mici în propriile forțe, incitarea curiozității și a interesului pentru a-și încerca și potența posibilitățile și calitățile native. Corelat cu scopul și acțiunile anterior precizate este recomandată dezvoltarea voinței elevului mic în sensul de a

rezista tentației de a abandona sau evita realizarea sarcinii autoimpuse odată cu înregistrarea primelor dificultăți sau eșecuri.

Cultivarea tenacității, a capacității de a fi ferm și a persevera în pofida obstacolelor întâlnite în realizarea sarcinii asumate, reprezintă una din principalele condiții ale realizării autoeducației. Simpla motivație sau entuziasmul nu sunt suficiente pentru ca școlarul mic să poată parcurge și realiza cu succes demersurile care țin de autoeducație. Din partea adulților este necesară dotarea copilului cu un ansamblu de strategii de munca intelectuală și moralvolitivă, incluzând procedee eficiente de asigurare a posibilității sintetizării independente a informațiilor și transformarea acestora treptat în structuri conceptuale și comportamentale logic și etic articulate. Indiferent de domeniul de cunoaștere în care a fost folosit, conceptul de strategie, acesta a subordonat, întotdeauna, aspectul de „tactică”, concept aplicat în sensul de: modalitate de îmbinare a metodelor și mijloacelor necesare pentru realizarea obiectivului unei acțiuni anume. Astfel, tactica reprezintă latura acțională a strategiei. Tactica și toate elementele sale componente sunt subordonate strategiei. Trebuie, însă, subliniat faptul că strategia nu este o simplă sumă de tactici, ci un ansamblu coerent și funcțional de tactici, care se corelează în permanență pentru realizarea scopului. Prin urmare, strategia este un sistem de tactici. La baza oricărei strategii stă o anumită logică și o anumită linie generală de gândire, concepere. Dezvoltând această idee, noi vom menționa că plecând de la faptul aprecierii felului de tactici putem oferi o anumită denumire strategiei. Ionescu M. [Apud 1] afirmă că „Sensul general acordat strategiei în educație este acela de modalitate generală de concepere în viziune sistemică, pe termen lung, mediu și scurt a proceselor educaționale”.

Prin cerințele pe care le impune strategia și efortul pe care-l solicită, evident că ea contribuie la formarea unor deprinderi și obișnuințe de autoeducație, a unor trăsături pozitive de voință și caracter, care se înscriu în structura personalității umane. Crearea acestui cadru educativ, prin derularea într-o anumită ordine a secvențelor activității de autoeducație, conduce la formarea obișnuințelor elevilor de a-și îndeplini obligațiile, chiar dacă la început ele apar ca ceva impus din exterior (motivare extrinsecă), treptat, această conduită se transformă, în comportament autoimpus (motivare intrinsecă). Dacă ținem cont de conținutul concret al acestui proces și înconjurăm copilul permanent, atunci putem conchide că resursele școlarilor mici întru propria formare sunt, practic, inepuizabile [Ibidem].

În cadrul cercetării noastre, sintetic, am definit competența de autoeducație ca fiind ansamblul capacităților școlarului mic de a-și organiza/proiecta-desfășura-evalua condițiile propriei educații. Am optat pentru conceptul de „competență” datorită semnificației sale în raport cu actul didactic, datorită deschiderilor spre operaționalizare. Ne-am axat pe o abordare metacognitivă a sintagmei pentru că

aceasta a permis elaborarea unui model cu caracter teoretico-aplicativ operațional. Competența de autoeducație a școlarilor mici un element important cu caracter deschis și dinamic al cercetării efectuate, include acțiuni de proiectare a propriei strategii de autoeducație (SA); acțiuni de realizare/aplicare a acestora și acțiunile de autoevaluare și corectare. În acest context, este important să menționăm un aspect-cheie, învățătorul organizează activitatea sa pe două axe. Un presupune gândirea și valorificarea unei strategii comune de autoeducație a elevilor și alta – acordarea ajutorului și susținerii strategiilor individuale ale elevilor de autoeducație. Desigur acestea interferează, se completează reciproc, principalul moment ca pedagogul să propună elevilor ca aceștia să elaboreze o agendă specială a autoeducației, în care vor face anumite însemnări sistematic (la 2-3 zile). Strategia de autoeducație este un construct dinamic, cu rol adaptativ în raport cu toate condițiile învățării, caracterizat prin unicitate și originalitate, deoarece elevii sunt diferiți. Competența de autoeducație morală a școlarilor mici presupune funcționarea interdependentă a componentelor ei: de autocunoaștere – de determinare a resurselor interne ale autoeducației morale și de determinare a resurselor externe ale propriei educații, de contextualizare a strategiei de autoeducație comune cu cea individuală. În baza analizei și sintezei literaturii de specialitate și, îndeosebi a reperelor teoretice privind autoeducația școlarilor mici (Barna A., 1995; Cristea S., 2003; Cuznețov L., 2013 etc.) am conceput și elaborat un Model teoretico-aplicativ de formare al competenței de autoeducație, axat pe valorificarea perspectivei psihopedagogice. Este cunoscut faptul că fiecare familie și context școlar au specificul lor, anumite relații interpersonale care se stabilesc între membrii acestora, de atât modelul și strategiile propuse se adaptează și se completează la necesitate. Evident că este necesară o pregătire inițială a elevilor și părinților sub aspect general, dar care va continua.

Surse de informare și formare axiologică

Receptarea informațiilor

Prelucrarea informațiilor după criteriile prestabilite împreună cu adulții

Stocarea informațiilor / asimilarea individualizată a reperelor valorice (prin notițe, esec/povestioare, desene etc.)

Însușirea informațiilor / dezvoltarea cumulativ-selectivă

Conștiință morală obiectivată în comportament moral/axiologică să fie studiată individual de către cei antrenați, cu referire la particularitățile propriei familii, copil, persoană adultă.

În concluzie, autoeducația reprezintă sfera interioară și comportamentul de bază ca produs – rezultat al educației eficiente. Autoeducația este un proces sistematic, orientat spre un scop bine determinat de autoformare a conștiinței și comportamentului social al personalității. În acest context menționăm că părinții au și ei un prilej bun de a se autoeduca împreună și parale cu copiii lor.

În final conturăm câteva condiții psihopedagogice de valorificare a autoeducației:

- copiilor li se oferă posibilități suficiente de activitate independentă, inițiativă și libertatea gândirii;
- se acordă ajutor doar atunci când apar contradicții și tensionări interioare;
- adulții se străduie să mențină și să amplifice succesului elevului prin manifestarea încrederii, susținerii, sprijinului din partea adulților și semenilor;
- copiilor treptat li se formează, prin exersare, abilități de soluționare a obstacolelor, apărute în alcătuirea algoritmilor, programelor individuale, orientate spre autorealizarea, autoperfecționarea conștiinței și comportamentului social.

Bibliografie:

1. Barna A. Autoeducație. Probleme teoretice și metodologice. București: EDP, PA, 1995. 2. Calaraș C. Cultura autoeducației elevului. Chișinău: Primex-com SRL, 2010.
3. Cristea, S., Fundamentele științelor educației. Teoria generală a educației.
4. Cucoș G. Pedagogie. Iași, Polirom, 2008. 5. Cuznețov L. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău: CEP USM, 2008.
6. Cuznețov L. Filosofia practică a familiei. Chișinău: CEP USM, 2013.
7. Maslow A. Motivație și personalitate. București: Ed. Trei, 2007.

Comunicarea – cheia succesului școlar

Profesor învățământ preșcolar: Ghiță Mara
Grădinița ”Domnița Bălașa”- Brîncoveni Olt

Motto: „...o școală adevărată este cea în care învață și elevul și profesorul...” (C. Noica)

Un element fundamental al existenței umane îl reprezintă comunicarea. Aceasta este esențială, întrucât ea ”stă la baza organizării sociale” (Evelina Gaur, 2001), fără comunicare nu avem o viață personală și socială înfloritoare, nu putem transmite mesaje și schimba impresii, nu ne putem înțelege semenii și nu ne putem exprima punctul de vedere. Orice activitate umană are la bază procesul de comunicare, iar în afara comunicării nu putem exista ca oameni. A Personalitatea elevilor noștri se dezvoltă sub influența comunicării- din familie, de la școală, din cercul de prieteni etc. Cu cât comunicăm mai mult (și mai eficient) cu elevii noștri, cu atât cresc șansele de a crea personalități puternice, care să fie capabile să se integreze activ în grup, în societate. Performanțele elevilor depind în mare măsură de modul cum ei au învățat și știu să se exprime, de măsura în care au învățat să asculte

și să se facă ascultați, de capacitatea lor de a aduce argumente care să le susțină punctul de vedere. Un elev inteligent este deci un elev care știe să își exprime opiniile și să își motiveze alegerile, care este capabil să participe activ la dialoguri, dar care este în același timp suficient de matur din punct de vedere intelectual încât să asculte și să înțeleagă mesajele complexe transmise de ceilalți, să valorifice informațiile primite prin descoperirea propriei vocații. În cadrul procesului instructiv- educativ comunicăm permanent. Această comunicare se realizează nu doar în cadrul orelor de limba română, ci și în cadrul tuturor celorlalte discipline școlare.

Matematica și explorarea mediului îi învață pe elevi să folosească limbajul matematic, să descrie fenomene, procese, ființe etc, să opereze logic cu numere, să rezolve probleme practice; artele vizuale le stimulează interesul pentru frumos, îi ajută să exploreze mesaje artistice, să își îmbogățească vocabularul cu termeni estetici; disciplina muzică și mișcare contribuie de asemenea la formarea gustului pentru frumos, iar disciplina dezvoltare personală își aduce contribuția la formarea unor abilități și atitudini igienico-sanitare, dar și la dobândirea încrederii în sine. Însă pentru a atinge aceste finalități, fiecare disciplină școlară se bazează pe comunicare ca proces al transmiterii cunoștințelor și al formării personalității elevului. Concluzia este că fără comunicare nu există învățare. Această lucrare urmărește tocmai evidențierea și demonstrarea acestui fapt. Pe de altă parte, cadrul didactic capătă experiență în domeniul comunicării didactice odată cu elevii săi. Observându-i și analizându-le gesturile și mimica, el devine capabil în timp să găsească și să aplice în practică alte forme de comunicare, astfel încât să îi atragă pe elevi către școală și către studiu. Se știe că nu există doi elevi identici. De aceea, cadrul didactic trebuie să își adapteze felul de a comunica la personalitatea fiecăruia, să descopere interesele fiecăruia și să folosească informațiile descoperite în favoarea amândurora. Îi formăm pe elevi comunicând cu ei, și aceasta nu doar sub aspectul transmiterii de informații, cunoștințe, conținuturi, dar și apelând la un climat afectiv, relaxant și distractiv pentru elevi. Experiența didactică trebuie să ne învețe pe toți că o comunicare didactică eficientă reprezintă cheia succesului școlar și social și că doar comunicând elevii vor învăța să comunice. Datoria noastră este aceea de a-i ajuta pe elevi să verbalizeze tot ceea ce învață, astfel încât aceste informații să rămână în memorie un timp cât mai îndelungat și să fie aplicate cu succes în activități practice. Competențele de comunicare sunt indispensabile în societatea contemporană. În clasele mici elevii învață să se exprime corect, clar și coerent în limba română, să asculte, să înțeleagă și să producă mesaje orale și scrise în diferite contexte de comunicare. Activitatea didactică pe care am desfășurat-o până în prezent m-a pus față în față cu elevi care au personalități dintre cele mai diverse- introverțiți sau extroverțiți, retrași sau impulsivi, cu capacități comunicaționale ridicate sau cu un nivel scăzut al vocabularului. Am încercat

să îi ajut pe toți în măsura posibilităților, să le ofer șansa de a se pregăti pentru viitor. Mi-am propus ca pe viitor să aplic strategii și metode noi de dezvoltare a capacității de comunicare, astfel încât să obțin rezultate satisfăcătoare în ce privește abilitatea elevilor de a interrelaționa cu cei din jurul lor. Un bun cadru didactic îi stimulează chiar și elevii cei mai timizi să devină participanți activi la conversații, implicându-i în procesul de comunicare și acordându-le atenția cuvenită în cadrul activităților școlare desfășurate. Doar astfel putem contribui la dezvoltarea societății- prin formarea ca oameni a elevilor noștri, stimulându-i să comunice și să se respecte.

Bibliografie:

1. Evelina, Graur (2001), Tehnici de comunicare, Editura Mediamira, Cluj-Napoca
2. Dumitriu, Gh. (1998). Comunicare și învățare. București: Editura Didactică și Pedagogică, R. A.
3. Pânișoară, I.O. (2006). Comunicarea eficientă, ediția a IV-a. Iași: Editura Polirom

Școlarul nostru – partener, beneficiar, oglindă a carierei de dascăl

Adam Elena Mădălina

Școala Gimnazială, sat Tăriceni Comuna Șirna, județul Prahova

Elevii sunt beneficiarii direcți în cadrul procesului instructiv – educativ. Ei reprezintă oglinda noastră, ca dascăli, sunt aripile care ne ajută să atingem norii sau, în funcție de nivelul nostru de pregătire, de năzuința de autodepășire, de seriozitatea ce ne îmbracă meseria pentru care am optat, ne zdrobește de pământ, cu slabe șanse de ridicare. Nu sunt doritori să învețe ca papagalii, să stea în bancă nemișcați și să absoarbă toate informațiile care vin spre ei precum pietrele, mai mari, mai mici, mai dure, mai cu elan, dar întotdeauna în cantitate impresionantă. Tocmai de aceea consider că noi suntem cei care trebuie să găsească o modalitate de a depărta zidul invizibil, ce-i drept, dar construit dintr-un material extrem de dur. Știu, veți zice că trebuie să punem accent pe metode interactive, să folosim, în cadrul lecției, numeroase și diverse materiale didactice, să-i scoatem din cotidian prin intermediul unor activități cultural-artistice etc. Variante ar fi, totul este să existe posibilitatea (financiară, fizică) și disponibilitatea.

Fiind profesor de limba și literatura română, am oportunitatea să introduc în cadrul orei didactice variate metode de predare-evaluare, să le adaptez, în funcție de subiectul lecției, de nevoile

lor, de înclinații. Încerc să le solicit opinia în legătură cu personajele din opere citite, să își imagineze posibile finaluri, să creeze jocuri de cuvinte, poezii, ghicitori etc.

Vreau să prezint în rândurile care urmează câteva activități realizate împreună cu elevii mei, de-a lungul carierei mele..

În cadrul unui proiect educațional, inițiat și organizat de mine, în colaborare cu biblioteca din comuna unde se află și școala, am dat naștere unor programe omagiale minunate, concursuri de creație, excursii. Proiectul s-a numit *Laudă stihului românesc!* și s-a dorit foarte mult implicarea activă a școlarilor, implicare venită din sufletul lor, nu doar pentru a obține o notă mare.

Prima activitate s-a numit *Tinere speranțe* și a constat într-un concurs de creație. Participanții extrăgeau din boluri sarcinile și se așterneau pe scris. Aveau de creat versuri pe teme diferite: *primăvara, copilărie, iubire* etc. sau compuneri narative, descriptive în care să introducă termenii notați de bucățele de hârtie. Apoi veneau în fața juriului, nerăbdători, emoționați, și își prezentau produsele.

A urmat *Să-l cinstim pe Nichita Stănescu!*, desfășurat în colaborare cu Muzeul Nichita Stănescu din Ploiești. Elevii au avut șansa extraordinară să viziteze casa memorială a poetului ploieștean, să capete informații despre viața și opera scriitorului și să mulțumească gazdei pentru felul în care au fost primiți prin recitarea unor opere stănesciene.

Poetul pătimirii noastre – Octavian Goga a fost programul omagial ce reprezenta o altă etapă a proiectului nostru. De data aceasta, elevii au creat singuri prezentări PPS cu informații, poze, opinii, versuri cu și despre iubitorul de stihuri Octavian Goga. Tot ei au avut inițiativa de a selecta câteva poezii și de a le recita într-un mod care te făcea să crezi că sunt niște actori în devenire.

Florarul oglindit în creații literare a încheiat fructuos șirul de activități cultural-artistice. Concursul de recitare a adus în prim-plan niște învățăcei foarte talentați. Ei au avut de recitat poezii la prima vedere, scrise de Dimitrie Anghel, Ștefan Octavian Iosif, George Topârceanu.

Trebuie menționat faptul că după fiecare parcurs al proiectului, copiii primeau cărți din partea partenerului, biblioteca din comuna, rechizite etc.

Mai departe, redau un alt șir de acte intelectuale, care au necesitate efor de ambele părți. Am pus accent pe creativitate, dorind să cresc motivația de învățare a elevilor.

Prima activitate, care a avut și rolul de spargerea gheții, a constat într-un rebus care testa cultura lor generală. Pe verticală reieșea termenul creativitate, iar cerințele erau: totalitatea valorilor materiale și spirituale create de omenire; regele Marii Uniri; triumghiul cu două laturi congruente, a treia numindu-se bază; autorul operei literare *Luceafărul* (prenume); munți alcătuiți din trei mari diviziuni: Orientali, Meridionali, Occidentali; cântăreață din România, interpreta cântecului *Cine m-a făcut om*

mare; țesut alcătuit din neuroni și celule gliale; jucătoare profesionistă de tenis din România, aflată în prezent pe locul 1 mondial (prenume); cuvinte cu formă diferită și cu sens opus; prima gimnastă din lume care a primit nota 10 într-un concurs olimpic de gimnastică (prenume); noapte în limba engleză; actor american, personajul principal masculin în filmul *Titanic* (prenume).

Următoarea activitate, lucrată în grupe (formate în funcție de înclinațiile copiilor), a adus în prim-plan metoda *Pălăriilor gânditoare*, transformate de mine în *creative*. Așadar, fiecare pălărie, din totalul de cinci, avea în interiorul ei biletul cu cerința și materialele utile. Pălăria galbenă avea o pereche de ochelari și solicita ca cei mici să creeze o compunere narativă, de cel puțin cinci rânduri, în care o pereche de ochelari să fie personificată; a doua pălărie, cea neagră, ascundea o bomboană și o gură fabricată din carton, ei trebuind să alcătuiască un dialog, de minim 5 replici, între o gură și dulcele menționat mai sus; a treia pălărie, roz, avea în interior patru cuvinte: toamna, mireasmă, culoare, cântec, elevii având ca sarcină să scrie o poezie, care să aibă cel puțin două catrene, și care să cuprindă termenii dați. În pălăria multicoloră sunt puse câteva versuri din opera argheziană, *Zdreață*, echipa fiind solicitată să transpună versurile în desen. În ultima pălărie, cea albastră, am introdus două ghicitori, iar cei patru elevi, care alcătuiesc grupa căreia îi este destinată, au responsabilitatea de a intui răspunsurile (lună, stele), de a le decupa și de a le lipi, astfel încât colegii lor să descifreze ghicitorile doar prin intermediul colajului. Menționez faptul că toți vor rezolva exercițiile date pe cartoane mari, colorate, utilizând markere, creioane colorate, foarfeci, lipici etc. La final, fiecare echipă, liderul purtând pălăria corespunzătoare pe cap, vine în față, își prezintă produsul, iar eu lipesc cartonul pe tablă, folosind astfel și metoda *Turul galeriei*. În afară de metodele menționate, am încercat să aplic și *Tehnica inteligențelor multiple*,

Pentru a treia activitate am avut nevoie de videoproiector și de laptop. Am pus elevilor o parte dintr-un filmuleț de desen animat, *Elefantul și furnica*, ei având rolul de a veni cu un posibil final. Fiecare grupă a prezentat deznodământul din perspectiva ei, eu dându-le și varianta originală.

În penultima activitate am utilizat *Tehnica ipotezelor false*, astfel: pentru fiecare echipă am pregătit câte un plic, în interiorul acestora având întrebări de genul: *Ce s-ar întâmpla dacă Goe ar fi noul tău vecin?*; *Ce s-ar întâmpla dacă ghetele tale preferate ar intra în grevă și nu te-ar mai lăsa să le încalți?*; *Ce s-ar întâmpla dacă Nică ar veni la tine la ușă și ți-ar propune să vă duceți împreună la furat de cireșe?*; *Ce s-ar întâmpla dacă iarna și-ar lua concediu timp de 1 an?* Ei au rezolvat cerința oral, lăsându-le 2 minute pentru a da un răspuns.

Cea din urmă activitate a constatat în câteva exerciții de vocabular având ca suport poezia stănesciană, *Emoție de toamnă*. Opera literară a fost scrisă de mine pe o foaie de flipchart, iar elevii au

avut pe fișa de lucru să selecteze din chenar cuvintele care lipsesc din poezie (toamna, frunză, nori, pietre) și să le lipească pe foaie. Ca o confirmare a răspunsurilor corecte date de ei, le-am pus un filmuleț cu imagini de toamnă, pe fundal interpretând Nicu Alifantis versurile creației lui Nichita Stănescu. Pe aceeași anexă au trebuit să găsească sinonime pentru anumite cuvinte din text (*dragoste, copac, străin, piatră*); să dea antonime pentru termeni dați (*a venit, mă apropii, tac, mare* (adj.)); să alcătuiască enunțuri cu omofonele cuvintelor *mai* și *sau*.

Ca temă, elevii au extras dintr-un bol exerciții, ca:

- Descrie o zi în care ești cimpanzeu.
- Ești pe un elefant care începe brusc să alerge cu tine în spate. Unde te duce?
- Scrie versurile unui cântec dedicat verii.
- Ce face mâncarea după ce închizi frigiderul?
- Imaginează-ți un dialog în care să fie doi copii, un măr și o mare neînțelegere.

Ca o concluzie a lecției, ce pot spune este că elevii s-au distrat, au râs, au rezolvat sarcinile date într-o atmosferă relaxantă, nu au simțit presiunea notelor, au participat activ la oră, și-au cunoscut mai bine colegii, au trecut cu brio peste posibile blocaje legate de lipsa de creativitate.

Așadar, așa cum este menționat și în tema simpozionului, școlarii sunt elementele-cheie ale procesului instructiv - educativ. Asemenea unei chei, care poate deschide sau închide un alt univers, o nouă viață, și copiii, sub îndrumarea noastră, își dezvoltă personalitatea, își largesc orizontul cultural, se maturizează. Totul e să urmeze calea cea dreaptă și să nu fie tentați să o părăsească.

Bibliografie:

- 826 Valencia, *642 de exerciții de scriere creativă*, Seria *Enciclopedia puștilor*, Editura Paralela 45, Pitești, 2015;
- www.youtube.com

Stima de sine a școlarului și educația

Prof. înv. primar Constantin Simona

Școala Gimnazială Sfinții Împărați, Balta Doamnei, Prahova

“Trăim într-o lume cu un nivel fără precedent al competitivității și al inventivității, al confruntării și al schimbării, al provocărilor și al oportunităților, al tentațiilor și al ispitelor, o lume în care stima /

respectul de sine devine o nevoie presantă, cu valoare de supraviețuire. Ea nu rămâne, conform teoriei lui Maslow, doar o trebuință de deficiență situată la graniță cu trebuințele de creștere, ci se prefigurează ca un reper și ca un fundament al vieții și al activității fiecărui individ.”ⁱ

Copilul mic pătrunde cu emoție în universul cunoașterii, pășește timid pragul școlarității și caută cu speranță un sprijin. El vine cu tot universul său de cunoaștere și e dornic să comunice tuturor așteptările sale sau dimpotrivă se închide în sine și cercetează tot ce este nou în jurul său, fără a interveni prea mult. Stima de sine este în fapt un raport pe care fiecare elev îl are cu el însuși. Eficiența în acțiune depinde de nivelul atins, cu cât stima de sine este mai ridicată, cu atât se poate observa mai bine o creștere a gradului de adaptabilitate la sarcinile zilnice, un confort sporit și în același timp, inițiativă în găsirea de soluții noi. În cadrul unui grup se pot observa cu ușurință elevii cu o stimă de sine ridicată, ei sunt cei care au o influență asupra celorlalți, își susțin propriile păreri și opinii, se implică în activități creative și găsesc de fiecare dată argumente pentru ceea ce întreprind. Cu cât stima de sine scade descoperim o stare ușoară de anxietate, o teamă de exprimare în cadrul unor discuții libere și o dorință interioară de a rămâne într-un con de umbră, chiar și în condițiile în care capacitățile intelectuale sunt bine formate și dezvoltate. Teama de a nu greși, de a nu fi ridiculizat de colegi, produce un blocaj, o emoție puternică, generatoare de stres. De aceea încă din perioada școlarității mici, cadrul didactic joacă rolul cel mai important în construirea stimei de sine, acum este perioada optimă pentru fixarea ei. Cu blândețe, copilul care greșește în rezolvarea unor sarcini de lucru, trebuie îndrumat. Este cunoscut faptul că pixul roșu care corectează în mod excesiv, produce neîncredere în forțele proprii și nu reprezintă neapărat o corectare a greșelilor și în plan individual, personal. O alternativă la această situație ar putea fi lucrul în echipă cu elevul, acordarea de sprijin individual, realizarea de programe adaptate, precum și implicarea familiei în activitatea școlară a elevului. Nivelul stimei de sine crește și scade în decursul timpului în funcție de modul în care au loc interacțiunile cu cei din jur, acesta se modifică în mod constant până la maturitate. De aceea este absolut necesar să fie permanent “hrănită”. “Dacă un respect de sine superior, ridicat este mereu deschis la nou, acceptă surpriza și incertitudinea, caută mereu provocările și stimulentele unor obiective / proiecte care merită osteneala și care cer eforturi susținute, un respect de sine inferior, scăzut caută, dimpotrivă, siguranța a ceea ce este obișnuit și comod. Respectul de sine scăzut nu se mai corelează cu raționalitatea, flexibilitatea și bunăvoința, cum este cazul unui individ cu un înalt respect de sine, ci cu iraționalitatea, mascarea cât mai atentă a greșelilor și conformismul inadecvat sau cu nonconformismul nelalocul lui, cu reacția defensivă, servilă.” Dacă în cazul elevilor stima de sine poate fi ușor influențată pentru creșterea nivelului, este important să precizăm faptul că educatorii înșiși au niveluri diferite. Educatorii

(institutorii, profesorii pentru învățământ primar și preșcolar, părinții) cu o stimă de sine înaltă sunt mai potriviți să ajute copiii în dezvoltarea lor personală, ei sunt cei care creează premise reale pentru clădirea unui sentiment de încredere la elevi. Actul didactic se transformă într-un mediu prietenos, propice învățării creative, se bazează pe înțelegere, cooperare, implicare, afecțiune și respect reciproc. Marele câștig îl reprezintă independența elevilor în funcționarea eficientă.

“După N. Branden, ceea ce au în comun un bun profesor, un bun părinte, un psihoterapeut este credința lor profundă în potențialul persoanei de care se ocupă, convingerea legată de ceea ce poate să fie și să facă persoana respectivă, plus capacitatea de a transmite această convingere în cursul interacțiunilor lor.[...] Și atunci, unul dintre cele mai mari daruri pe care le poate oferi un educator (institutor, profesor, părinte) unui copil, unui elev, este refuzul de a accepta concepția negativă a elevului despre sine în ceea ce privește propria valoare, întrevăzând un sine / un eu mai profund și mai puternic, fie și numai ca potențialitate.”

Bibliografie:

“ Albu Gabriel, 2002, “ În căutarea educației autentice “, Editura Polirom, Iași

Managementul clasei și rolul acestuia în creșterea eficienței procesului didactic

prof. învă. primar: Drăghinescu Ionela - Șc. Gimn. Anton Pann- Rm. Vâlcea

prof. învă. primar: Diaconu Alexandra - Șc. Gimn. Anton Pann - Rm. Vâlcea

Cheia eficientizării procesului instructiv-educativ stă în modalitatea optimă de realizare a relației dintre cele două verigi ale acestuia: pe de o parte, elevul, cu zestrea lui ereditară, cu capacitățile, aptitudinile și disponibilitățile lui, pe de altă parte, cadrul didactic, forța care provoacă, determină și dirijează schimbarea și dezvoltarea elevului.

Un bun manager al clasei trebuie să fie capabil să realizeze schimbări profunde în cultura, climatul și instrucția tuturor copiilor, în direcția fundamentării tuturor demersurilor didactice pe principii democratice, să introducă noi strategii instructionale care să încurajeze colaborarea, toleranța,

sporirea încrederii în forțele proprii și îmbunătățirea performanțelor școlare ale elevilor. Managementul clasei cuprinde trei componente esențiale: managementul conținutului, managementul problemelor disciplinare și managementul relațiilor interpersonale. Managementul conținuturilor nu se referă la deprinderile de a preda o disciplină specifică, ci mai degrabă la acele deprinderi aplicabile tuturor disciplinelor și activităților. În centrul deprinderilor de management al clasei se află managementul activităților suplimentare și rezolvarea problemelor specifice disciplinei. A disciplina înseamnă a sprijini elevii să învețe comportamente noi, dezirabile, a-i ajuta să-și dezvolte competențe și simțul responsabilității propriilor acțiuni.

Elemente de management al clasei se constituie cu suficientă claritate și din perspectiva strategiilor didactice. Astfel, în plan curricular se pot deosebi cinci strategii bine delimitate: explicativ-reproductivă, explicativ-intuitivă, algoritmico-euristică, euristico-algoritmica și a metodelor participative. Alegerea strategiei optime ține de măiestria profesorului, susținută de diagnoza psihologică, fiind necesară colaborarea permanentă, directă între profesor și elev. Managementul clasei trebuie să includă și alte elemente definitorii și poate fi abordat din perspectivă ergonomică, psihologică, socială, normativă, operațională și inovatoare.

- a) Dimensiunea ergonomică – personalizarea sălii de clasă, pavoazarea, dispunerea mobilierului și vizibilitatea, în sensul poziționării în bănci, constituie pentru noi, cadrele didactice, preocupări în vederea reconsiderării structurilor dimensionale ale managementului clasei de elevi.
- b) Dimensiunea psihologică a managementului școlar conferă cadrului didactic rolul de a cunoaște, respecta și dezvolta capacitățile individuale ale elevilor.
- c) Dimensiunea socială vizează clasa ca grup social: structura, sintalitatea și problematica liderilor. Arta cadrului didactic constă în fixarea, pe lângă obiectivele școlare formale, și a unei serii de obiective social-afective pentru grupul de elevi, care vor determina consolidarea coeziunii acestuia.

Comunicarea, raportul dintre informație, circulația acesteia și dinamica grupului, reprezintă cheia succesului în relația cu clasa. Dialogul permanent, adaptarea limbajului la nivelul de înțelegere al elevilor, selectarea celor mai bune căi de transmitere a mesajelor, folosirea limbajului verbal, cât și nonverbal.

Îndrumarea, orientarea elevilor pe drumul cunoașterii prin intervenții punctuale, adaptate situațiilor concrete, prin sfaturi și recomandări care să susțină comportamentele și reacțiile elevilor, reprezintă o sarcină foarte importantă a dascălului.

- d) Dimensiunea normativă vizează ansamblul de reguli care reglează desfășurarea unei activități educaționale. Tipologia normativă cu relevanță pentru clasa de elevi este următoarea: norme explicite

(prescriptive, cunoscute, clar exprimate) și norme implicite (ascunse, care se construiesc în cadrul grupului).

Idealul urmărit de fiecare dintre noi prin intervențiile realizate este coeziunea grupului. Rolul de manager al cadrului didactic în situații care solicită un asemenea tip de intervenție poate fi elementul de care depinde echilibrul și sănătatea grupului-clasă.

e) Dimensiunea operațională vizează strategiile de intervenție a cadrului didactic. La nivelul elevilor cultura implicită dezvoltă o serie de strategii de supraviețuire, care cuprind o multitudine de elemente de identificare, de descoperire și angajare cu ajutorul unor competențe sociale, în adaptarea la exigențele normativității explicite. Cadrul didactic nu trebuie să excludă cultura elevilor, ci să integreze elementele culturii lor normative implicite în procesul de favorizare și consolidare a culturii normative explicite. În instituțiile școlare contemporane și în sălile de clasă, cultura implicită antișcoală este un fenomen des întâlnit. Competențele manageriale ale cadrului didactic sunt primordiale, întrucât fenomenele și manifestările antișcoală, neidentificate și nediagnosticate la timp, pot degenera frecvent în situații de criză educațională.

f) Dimensiunea inovatoare presupune cunoștințe de management al schimbării, este însăși esența dezvoltării unei organizații. Schimbarea în educație este o necesitate. Pentru noi reducerea rezistenței la schimbare se poate face prin implicarea copiilor în planificarea schimbării, găsirea surselor de disconfort pentru cei care au temeri, pregătirea momentului schimbării prin discuții cu cei implicați în acest proces, sprijinirea și încurajarea celor implicați în procesul schimbării prin participarea efectivă la acesta.

Managementul schimbării se poate defini prin analiza cauză-efect. Agentul schimbării este însuși cadrul didactic. Inovația la nivelul managementului clasei pornește de la: cunoașterea practicii educaționale într-un moment al activității; cunoașterea tendințelor și a tradițiilor activităților educaționale vizate; cunoașterea orizonturilor de așteptare ale elevilor.

Un management defectuos al clasei poate genera un climat negativ și poate influența randamentul elevilor. Atât monotonia, cât și supraîncărcarea în activitate sunt cauzele oboselii.

Un accent deosebit trebuie să punem pe dezvoltarea relațiilor școală-părinți-comunitate, având în vedere criza pe care o traversează familia în societatea românească și ale cărei simptome constau tocmai în restructurarea valorilor familiale tradiționale, dezorientarea în privința mijloacelor educaționale folosite în relația cu copiii, diminuarea simultană a rolului și autorității școlii.

Educația de calitate este centrată pe elev, oferită de instituții care știu să respecte autonomia individuală, asigură participarea tuturor actorilor educaționali, care abordează procesul educațional unitar, urmărind ca obiectiv central îmbunătățirea continuă a performanțelor.

Bibliografie:

Bursuc, B.; Popescu, A., -“ Managementul clasei- Ghid pentru profesori și învățători”, Centrul Parteneriat pentru Egalitate- UNICEF, 2007;
Iucu, R.,- “Managementul și gestiunea clasei de elevi”, Iași, Ed. Polirom, 2000;
Joița, E.,- “Management școlar”, Ed. Gh. C. Alexandru, Craiova, 1995;
Niculescu, R. M.,- “Teoria și managementul curriculum-ului”, Ed. Univ. Transilvania, Brașov, 2003;
Stan, E.,- “Managementul clasei”, Ed. Aramis Print, București, 2003;

Preșcolarii – element cheie în procesul instructiv – educativ

Prof. înv. preșc. Cojocaru Jana

G.P.P. nr.20 SIBIU

Educația preșcolară este unul din elementele esențiale ale educației individului uman. În procesul educației preșcolare, un rol esențial îi revine sistemului preșcolar, care reprezintă o etapă incipientă pentru încadrarea copiilor în sistemul educațional. În condițiile actuale se amplifică importanța educației preșcolare, determinată pe de o parte de părinții suprasolicitați profesional, o parte din ei plecați peste hotare, sau situația celor din familii vulnerabile (alcoolici, familii cu mulți copii), iar pe de altă parte, cerințele ciclului primar de studii presupun deja anumite cunoștințe și abilități pe care copii trebuie să le posede.

De remarcat este faptul că educația, în faza de început, în cadrul instituțiilor preșcolare și școlare este în mare parte o responsabilitate a statului (finanțare, monitorizare) și a părinților (acces, alegere, control); copilul nu poate decide singur să frecventeze sau nu o anumită instituție sau un anumit ciclu de studii, iar la fiecare etapă superioară de studii, copilul este în mare parte dependent de etapele anterioare, și, în acest context, educația preșcolară a devenit o etapă indispensabilă în procesul educațional.

Focalizarea pe educația timpurie este importantă deoarece aceasta este perioada când copiii se dezvoltă rapid și, dacă procesul de dezvoltare este neglijat în acest stadiu, este mult mai dificil și mai costisitor să compensezi aceste pierderi mai târziu. Această perioadă este foarte importantă în formarea unor deprinderi și comportamente sociale determinante pentru integrarea ulterioară a persoanelor în societate. Eșecul în educația timpurie contribuie deseori la marginalizarea copiilor în societate și ulterior a viitorilor adulți și deprivarea acestora de o viață decentă. Interdependența dimensiunilor vieții sociale determină o analiză multidimensională a excluziunii sociale. Este important de a identifica contextul și multitudinea de factori care generează acest fenomen în vederea găsirii unor soluții.

Educația preșcolară este fundamentul în dezvoltarea copilului preșcolar, deoarece această perioadă reprezintă baza formării ca adult. Între 3 și 6/7 ani copilul învață și asimilează informații și cunoștințe și reușește să facă rapid conexiuni ce vor dura întreg parcursul vieții.

Educația preșcolară urmărește niște obiective principale care stau la baza formării ca adult al copilului :

- Formarea și educarea personalității prin identificarea cu modele valoroase, dezvoltarea sinelui, dezvoltarea conștiinței morale și dezvoltarea conduitei civilizate ;
- Dezvoltarea aptitudinilor de comunicare prin discuții libere ;
- Cunoașterea și înțelegerea lumii, mai întâi prin formarea primelor reprezentări despre mediul familial, apoi lărgirea sferei de reprezentări la oraș și țară ;
- Dezvoltarea creativității și a simțului estetic ;
- Dezvoltarea psihologică-jocul ca activitate de bază și dezvoltarea relațiilor dezvoltarea relațiilor interpersonale ;
- Pregătirea pentru școală, probabil cel mai important scop al învățământului preșcolar.

Învățământul preșcolar constituie prima treaptă a sistemului de educație și instruire și are drept scop principal pregătirea multilaterală a copilului pentru viață, în vederea integrării în activitatea școlară. Pentru realizarea acestui obiectiv se are în vedere dezvoltarea capacităților creative prin valorificarea potențialului psihofiziologic și intelectual al copilului.

În grădiniță se formează, antrenează și cultivă abilități de acțiune, disponibilități motivaționale afective, care să-l pregătească pe copil pentru a face față solicitărilor specifice situațiilor școlare. Între 3-5 ani, categoriile de activități vor viza socializarea copilului și obținerea treptate a unei autonomii personale, iar pentru grupa de 5-7 ani accentual va fi pus pe pregătirea pentru școală și pentru viața copilului.

Ca primă etapă a sistemului de învățământ, grădinița de copii are o importanță covârșitoare în formarea personalității copiilor. Ea, împreună cu familia și cu societatea civilă își conectează eforturile pentru asigurarea unui învățământ preșcolar de calitate, cu valențe formative, centrat pe trebuințele copilului. Educația preșcolară contribuie alături de familie, la sedimentarea primei trepte a personalității, ea fiind urmată de educația școlară și influențată în permanență de mediul social.

Grădinița, ca primă treaptă de învățământ, este implicată activ în această acțiune de formare a individului, având menire de a-l socializa, de a-l forma sub aspect psiho – intelectual, fizic și socio – afectiv, pentru integrarea școlară și socială. Ea constituie un mic laborator în care fantezia copilului și toate imboldurile sale naturale sunt stimulate și satisfăcute: imboldul de a afla, de a experimenta în mod discret, este lăsat să caute și să găsească după mintea lui modalități de acțiune. În lumea grădiniței învață să respecte unele reguli, norme de conviețuire socială civilizată, devine conștient de posibilitățile sale, de autonomia sa.

Sarcina de modelare a copiilor în grădiniță, revine educatoarei. De personalitatea, pregătirea profesională, creativitatea, experiența, intenția și tactul pedagogic ale ei depinde în mare măsură educația preșcolarilor. Pentru o desfășurare optimă a procesului educativ, grădinița trebuie să aibă în vedere colaborarea cu: familia, administrația și comunitatea locală, cu instituțiile de cultură.

Gruparea copiilor se face în grupele: mică, mijlocie, mare și pregătitoare, după criteriul vârstei sau după nivelul de dezvoltare globală al acestora. În situații speciale, regulamentul permite înființarea de grupe combinate, curinzând copii de niveluri diferite de vârstă și dezvoltare. De asemenea, pot fi înființate grupe cu profil artistic, sportiv, de limbi moderne.

Pentru cei mai mulți copii grădinița reprezintă prima experiență de viață în afara familiei, într-un spațiu lărgit. Aici copilul găsește un mediu bogat în stimuli și experiențe de învățare diverse. Organizarea zilei petrecute în grădiniță impune stabilirea unui regim zilnic în conformitate cu principiile igienei și recomandările psihologiei dezvoltării.

În regimul zilnic al grădiniței se disting câteva etape principale: primirea copiilor, spălarea, masa, activitățile și jocurile libere, activitățile comune, somnul, plecarea. Aceasta reprezintă un factor de stabilitate, permanență, ce asigură copilului sentimentul de securitate emoțională atât de necesar. Formele de organizare a activității sunt corelate cu tipurile de activități derulate cu preșcolarii. La activitățile și jocurile libere sau la activitățile pe zone / sectoare / arii de stimulare predomină lucrul în grupuri mici sau individual, iar grupul mare se reunește doar pentru aprecierea produselor activității. La activitățile obligatorii, comune se lucrează de cele mai multe ori cu tot grupul, dar uneori această formă se combină cu rezolvarea unor sarcini individuale, în scris sau oral.

Preșcolaritatea aduce schimbări importante atât în planul dezvoltării somatice, a celei psihice, cât și în planul vieții relaționale. Apar diferențe de solicitări față de cele ale mediului familial, din partea învățământului preșcolar, diferențe ce presupun noi condiții de adaptare, precum și adâncirea contradicțiilor dintre solicitările externe și posibilitățile interne ale copilului de a le satisface. Jocul, deși reprezintă activitatea dominantă, începe să se coreleze și cu sarcini instructiv-educative. Aceasta va conduce la complicare și adâncirea proceselor de cunoaștere, la schimbarea atitudinii față de mediul înconjurător.

Dacă antepreșcolaritatea a fost perioada expansiunii subiective, preșcolaritatea este vârsta descoperirii realității, a realității fizice, umane și, mai ales, a autodescoperirii. Dacă în perioada anterioară trăia într-un univers instabil, modificat, după dorințe adeseori, acum copilul descoperă că există o realitate externă care nu depinde de el și de care trebuie să țină cont dacă vrea să obțină ceea ce dorește. În acest sens, Paul Osterrieth spunea "unei lumi în care e de ajuns să dorești sau să mimezi pentru a fi satisfăcut îi urmează treptat o lume în care trebuie să respecti regula jocului, în care trebuie să faci ce este necesar". Adulții îi "impun" un anumit mod de a se comporta, "îl obligă" la diverse reguli de folosire a obiectelor, mimarea unei acțiuni (se făcea că scrie la 3 ani) este înlocuită cu învățarea, cu atitudinea mult mai realistă (învăță să scrie). Realitatea își face apariția pe toate planurile, nu numai fizic. Astfel, în plan uman, dacă până acum el se confunda cu alte persoane, mai ales cu mama sa, acum începe să-i recunoască acesteia o individualitate proprie.

Extinderea cadrului relațional cu obiectele, cu alții, cu sinele constituie o premisă pentru dezvoltarea psihică pe toate planurile. Se conturează germenii conștiinței morale, iar dobândirea unor diverse categorii de deprinderi sporește gradul de autonomie. Dacă această tendință îi este refuzată apar conduite de opoziție sau de rivalitate; de asemenea, dacă există diferențe de solicitări din partea grădiniței și a familiei poate apărea dedublarea comportamentului.

Astăzi educația a devenit mai importantă ca oricând. Teoria educației formulează o serie de norme, menite să orienteze și să ghideze activitățile de predare, învățare și evaluare desfășurate în cadrul procesului de învățământ. Toate aceste propoziții de sinteză poartă numele de principii pedagogice.

Teoretizată din ce în ce mai frecvent ca un segment important al educației permanente a individului, educația copiilor de vârstă preșcolară recunoaște și aplică nuanțat acest ansamblu de principii pedagogice și didactice în proiectarea și desfășurarea activităților instructiv-formative din grădiniță. În spiritul reformei învățământului românesc, noile reglementări legislative privind organizarea și funcționarea învățământului preșcolar descriu câteva principii generale ce trebuie avute

permanent în vedere în procesul de educare a copiilor preșcolari și care reprezintă esențializări ale normativității pedagogice pentru nivelul de învățământ preprimar: principiul educației globale și individualizate, principiul asigurării integrale a drepturilor copilului, principiul asigurării serviciilor sociale pentru copiii aflați în situații speciale, principiul cooperării cu familia și cu comunitatea locală, principiul asigurării respectului față de copil.

Aceste principii pot fi împărțite în:

1. Principii referitoare la specificul predării în învățământul primar și preșcolar :

- Principiul diferențierii și individualizării,
- Principiul medierii învățării
- Principiul predării interdisciplinare a conținuturilor educației preșcolare

2. Principii privind perspective de abordare a copilului cuprins în programe de educație timpurie și în programul învățământului primar cum ar fi:

- Principiul considerării copilului ca întreg
- Principiul respectării depline a drepturilor copilului.

Aceste principii din urmă sunt determinate de orientările și politicile educaționale la nivel internațional.

Bibliografie:

- Aldea Ioana, Oradea 2011, "Munca diferențiată, premisă a succesului școlar "
- Adina Glava " Curs de Pedagogia învățământului primar și preșcolar "
- Constantin Cucos, Iași 2006, „ Pedagogie " -, Editura Polirom
- C.Iliescu , "Tratare diferențiată"
- Marian D.Ilie, Timișoara 2005 „Elemente de pedagogie generală, teoria curriculum-ului și teoria instruirii "- Editura Mirton

Bucuria de a învăța

Prof.înv.primar Eremia Georgiana
Școala Gimnazială "Constantin Săvoiu", Tg-Jiu

„Toată învățarea are o bază emoțională” nota filosoful grec Platon. Acest principiu al educației eficiente este, din păcate, subestimat sau ignorat de școală și de părinți. În cazul elevilor hiperactivi și cu

deficit de atenție este vital să înțelegem modul în care creierul uman asimilează și se raportează la informația nouă. Pentru implicarea școlarilor în activitatea de învățare, emoțiile sunt cheia succesului pentru cadrul didactic implicat în educația lor. Emoțiile sunt reacții complexe descrise în general prin intermediul trei componente majore: o stare mentală specifică, o schimbare fiziologică și impulsul de a acționa. Important este ca adultul implicat în educația școlarului să identifice căi non-violente și non-intimidante pentru rezolvarea problemelor specifice pe care acesta le întâmpină în învățare. Dacă învățarea este asociată cu o emoție percepută pozitiv se va ușura calea spre succes.

Implicarea școlarului în ceea ce învață este esențială pentru a elabora o strategie eficientă de control al comportamentului și de concentrare a atenției sale asupra conținuturilor. Un copil plictisit va fi permanent în căutarea a ceva ce îi poate satisface nevoia de activitate/cunoaștere. În concluzie, motivația este un element cheie pentru părinte și cadrul didactic încă din primii ani de școală ai copilului.

Motivația este procesul care conduce, ghidează și menține un anumit comportament sau set de comportamente, de la cele elementare până la cele mai complexe, determinând preferința persoanei pentru anumite acțiuni sau comportamente. Trebuie amintite tipurile de motivație:

- motivația intrinsecă (determinată de dorințele, interesele și preferințele strict personale)
- motivația extrinsecă (determinată, prin impunere, din exterior).

Motivația este vitală pentru învățarea eficientă și reprezintă o condiție crucială în permanentizarea învățării, fiind direct corelată cu emoțiile, imaginația și tipul de înțelegere.

Dacă motivația extrinsecă este dobândită în urma influenței unor factori externi (ex: cauză și efect, pedepse și recompense etc.), motivația intrinsecă este determinată exclusiv de dorințele sau necesitățile școlarului. Abordarea personalizată a învățării implică dezvoltarea motivației și psiunii școlarilor pentru ceea ce învață. Este fundamental să se avenge în vedere evidențierea clară a rostului învățării, a relevanței informațiilor pentru cei care le învață.

După cum știm, școala nu este întotdeauna o joacă plăcută, iar învățarea nu este întotdeauna amuzantă și presupune desori efort și concentrare, iar mulți consideră că aceste elemente sunt împotriva construirii unei motivații puternice pentru învățare și activități școlare. Motivația nu este construită numai pornind de la ușor și antrenant, amuzant. Motivația puternică ce stă la baza unor eforturi remarcabile nu are nicio legătură cu acest tip de raționament simplist. Fără o motivație puternică, învățarea este superficială și este abandonată imediat ce se pierde controlul coercitiv asupra școlarului.

Este important să amintim și rolul modelelor pe care îl au școlarii în viața cotidiană. Este evident faptul că un școlar va avea un alt tip de motivație față de școală și de învățare dacă „eroiul” său

a ajuns la succes datorită performanțelor intelectuale decât în cazul unui model de tip analfabet sau antisocial. Diferite personaje sau eroi din desene animate/filme pot fi un factor motivațional de tip intrinsec deosebit de important pentru evoluția școlarului.

Motivați, implicați în procesul instructiv-educativ în care le este angajată imaginația, școlarii înțeleg beneficiile și bucuriile învățării.

Dintre principalele riscuri pentru învățare putem enumera câteva:

- lipsa încrederii de sine
- absența oportunităților de învățare (sărăcia, mediul familial violent sau slab suport pentru învățare)
- slaba motivație ("nu are rost să învăț", „la ce îmi trebuie să învăț?”)
- abordări educaționale greșite
- potențial slab.

Ceea ce ne-a motivat pe noi odată nu este un motivator universal. Nu trebuie să ne comparăm cu școlarii de astăzi. De aceea, trebuie înțeleasă atât complexitatea naturii umane, a variațiilor de personalitate, cât și schimbarea contextului cultural și social.

Bibliografie:

1.Popenici, S.(coord.) (2005)- Motivația învățării și reușita socială, Institutul de Științe ale Educației, București

Predarea integrată eficientă în ciclul primar

Autor: prof. înv. primar Todor Lidia
Colegiul Național „C.D.Loga” Caransebeș

În vederea pregătirii copiilor pentru a face față cu succes la provocările lumii contemporane, școala trebuie să pună accentul pe formarea la aceștia de competențe, atitudini transversale și transferabile.

Abordarea interdisciplinară presupune dezvoltarea capacității de a transfera rapid și eficient, de a sintetiza și de a aplica cunoștințe, deprinderi, competențe acumulate prin studierea diverselor discipline în vederea rezolvării unor situații problemă. În acest sens, L. Ciolan afirmă: „Succesul în viața personală, profesională și socială e dat tocmai de capacitatea de a ieși din cutia disciplinară, de capacitatea de a realiza conexiuni care să conducă la realizarea eficientă a problemelor concrete.” (L. Ciolan, „Dincolo de discipline”)

Interdisciplinaritatea „implică un anumit grad de integrare între diferitele domenii ale cunoașterii (G. Văideanu, 1988). Este o formă de cooperare între discipline științifice diferite, între „sertarele” disciplinare. Ideea de bază a interdisciplinarității constă în faptul că, pe de o parte, aparatele conceptual și metodologic ale mai multor discipline sunt utilizate în interconexiune, pentru a examina o temă sau o problemă dar, mai ales, pentru a dezvolta competențe integrate, transversale, cheie și interdisciplinare.

Curriculum integrat prezintă următoarele caracteristici:

- combinarea și punerea în relație a obiectelor de studiu;
- stabilirea de relații între concepte, fenomene și procese din domenii diferite;
- corelarea rezultatelor învățării cu situațiile din viața cotidiană;
- centrarea pe activități integrate, de tipul proiectelor;
- principiile organizatoare ale curriculumului sunt unitățile tematice, conceptele sau problemele;
- flexibilitatea în gestionarea timpului școlar și în gruparea elevilor;
- maximizează utilizarea timpului de învățare pentru „împrumuturile” dintr-o arie spre a fi utilizate ca suport în alta.

Predarea integrată are ca referință nu o disciplină de studiu, ci o tematică unitară, comună mai multor discipline. Aceasta se fundamentează pe două sisteme de referință: unitatea științei și procesul de învățare la copil.

Este o strategie ce presupune schimbări nu numai în planul organizării conținuturilor, ci și în „ambianța” predării și învățării. Punctul de pornire în domeniul proiectării și implementării curriculumului îl constituie elevul și experiența sa. Cadrul didactic trebuie să construiască pentru fiecare elev un flexibil „puzzle story” de design instrucțional în concordanță cu stilurile de învățare prezente în clasa sa și cu propriul stil de predare. Astfel, sunt necesare transformări în demersul de concepere a traseului strategic prin raportare la tipul de învățare promovat, la specificul organizării experiențelor de învățare într-un context larg, global promovat de perspectivele noi de integrare curriculară.

Iată câteva argumente pentru susținerea predării integrate:

- angajarea responsabilă a elevului în procesul învățării;
- încurajarea comunicării și a relațiilor interpersonale prin valorificarea valențelor formative ale sarcinilor de învățare în grup;
- transformarea cadrului didactic în factor de „sprijin”, „mediator” și „facilitator”, precum și diminuarea funcției sale de „furnizor de informații”;
- profunzimea, trăinicia și reactivarea rapidă a cunoștințelor, generate de perspectiva integrată asupra cunoașterii, prin intensificarea relațiilor dintre concepte, idei, practici și teme abordate în școală și în afara ei;
- abilitatea metodologică a cadrelor didactice pentru integrarea curriculară: coordonare între temele abordate clasic și cele realizate integrat, stabilirea modalităților de evaluare formativă a performanțelor individuale și a celor obținute în învățarea prin colaborare, precum și organizarea proiectelor într-o schemă orară coerentă.

În abordarea integrată a curriculumului, se disting mai multe trepte: monodisciplinaritatea, multidisciplinaritatea, pluridisciplinaritatea, interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea.

Monodisciplinaritatea este centrată pe obiecte de studiu independente și pe specificitatea acestora. Aceasta presupune acțiunea de a aborda un proiect sau de a rezolva o problemă din perspectiva unei singure discipline. Multidisciplinaritatea presupune abordarea unei teme / probleme din perspectiva mai multor discipline independente, fără a altera structura acestora. Pluridisciplinaritatea se referă la studierea unui obiect dintr-una și aceeași disciplină, prin intermediul mai multor discipline deodată. Interdisciplinaritatea promovează o viziune asupra cunoașterii și o abordare a curriculumului care aplică în mod conștient metodologia și limbajul din mai multe discipline, pentru a examina o temă centrală, o problemă. Transdisciplinaritatea reprezintă gradul cel mai elevat și mai complex de integrare a curriculumului, mergând deseori până la fuziune, care duce la apariția unor noi câmpuri de investigație, la proiecte integrate sau programe de cercetare ce valorizează o nouă paradigmă.

Fiind constituită în jurul abordării transdisciplinare a conținuturilor, clasa pregătitoare oferă cadrul ideal pentru predarea integrată. Prin însuși Curriculum-ul abordat, la clasele I-II, disciplina Matematică și Explorarea Mediului asigură predarea integrată. În marea lor majoritate, manualele școlare nu oferă oportunitatea abordării integrate, fiind concepute de diferiți autori și tipărite de edituri diferite, ceea ce presupune existența unor concepte diferite. Potrivit experienței elevului care a traversat clasa pregătitoare, considerăm că nu ar fi potrivită, la clasa I, abordarea monodisciplinară, pe tot

parcursul anului școlar. Sugerăm organizarea proiectării și predării integrate prin unități/ proiecte tematice de minimum o săptămână.

La clasele pregătitoare – II, proiectarea integrată se poate realiza utilizând poveștile ca punct de plecare. De ce poveste? Charles Perrault, vorbind despre rolul educativ al basmelor, spune: „Oricât de simple și de ușoare or părea aceste povestiri, ele nasc, fără îndoială, printre copii dorința de a fi asemănători cu cei buni care ajung fericiți și în același timp se naște în sufletul lor teama față de nenorocirile ce li s-ar putea întâmpla dacă i-ar urma pe cei răi...Este de necrezut cu câtă sete privesc aceste inimi pure (...) morala ascunsă în haina basmului...îi vezi triști și disperați atâta vreme cât eroul sau eroina povestirii sunt în impas și îndură suferințe, apoi strigă de bucurie când vine întorsura fericită și personajele iubite sunt salvate.”

- Basmele au o valoare de neînlocuit în viața copilului. Prințul, zâna, căpcăunul, Albă- ca- Zăpada nu sunt altceva decât imagini ale propriei noastre naturi. Care va fi efectul cel mai important al citirii/studierii unui basm? Copilul va observa că omul este o ființă aflată în continuă dezvoltare, transformare, mișcare; în spatele zmeilor și vrăjitorilor se află o lume mai bună, condusă de iscusita minte omenească.
- Din frageda-i pruncie, copilul traversează dezamăgiri, confruntări cu propria-i familie ori cu lumea de afară... se confruntă cu tot felul de temeri și chiar cu singurătatea. Basmele îl vor ajuta pe copil să traverseze aceste crize: ele îi vorbesc despre viață, îl încurajează să se aventureze și-l ajută să-și dezvolte problemele.
- Basmele îi fac cunoștință copilului cu o mulțime de personaje cu care el se poate identifica, după situațiile de moment pe care le traversează: cu zâna cea bună când resimte dorințe puternice de a ajuta pe cineva, ori cu o vrăjitoare când dorește să distrugă ... Fiecare copil va oferi basmului propria interpretare (și nu va fi aceeași la 6 ori la 10 ani!). În plus, basmele sunt construite pe un scenariu de câștigător. La început personajul principal cumulează toate stările: e cel mai mic, mai neînsemnat, e sărac, poate chel, poate chiar prostănac – dar, după ce trece printr-o seamă de încercări, destinul lui se schimbă. Aceasta îi dăruiește copilului senzația reconfortantă că fiecare își are locul lui sub soare.
- Orice basm e caracterizat de imaginar, ficțiune și romantism. Imaginarul permite evadarea din realitate (care e adesea mai urâtă decât visul...). Ficțiunea reflectă aspirația de auto-depășire pentru a atinge sublimul. Finalul răspunde dorinței ca totul să se termine cu bine.
- Micuțul are nevoie de imaginar, de ficțiune. Transformând lemnul într-o sabie puternică ori bățul într-un cal înaripat, copilul demonstrează puterea minții. E uimitor faptul că până și celor mai

instabili copii li se poate capta atenția cu ajutorul basmelor! Pe marginea acestora, copiii vorbesc, desenează, inventează jocuri.

- Poveștile, povestirile implică un mare grad de participare din partea copiilor, intelectual și afectiv; memoria, gândirea, voința și limbajul lor sunt supuse unui veritabil efort.

Astfel, trecerea de la o proiectare și predare integrată din clasa pregătitoare la monodisciplinaritate, se va face treptat. Chiar și în clasa a II-a, conținuturile programelor școlare lasă șansa de a organiza activități integrate.

Conținuturile programelor școlare la clasele III-IV sunt prea dense pentru a fi abordate tot timpul în manieră integrată. Totuși, se poate lucra integrat, în funcție de asocierea disciplinelor din orar, pe zile. Astfel, pot fi teme tratate integrat de cel puțin o zi, chiar o săptămână. Pot fi asociate disciplinele:

- Limba și literatura română – Educație civică – Istorie – Geografie – Arte vizuale și abilități practice – Muzică și mișcare;
- Științe ale naturii – Geografie – Matematică;
- Limba și literatura română – Științe ale naturii (exemplu: Textul nonliterar - Plante/ Animale).

Potrivit schemei orare stabilite, disciplina opțională poate fi asociată cu oricare dintre disciplinele menționate anterior.

În lecțiile de dobândire de cunoștințe se alocă cel mai mult timp disciplinei de la care provin noile conținuturi, celelalte subsumându-se. Orele de consolidare de cunoștințe, de recapitulare și sistematizare a cunoștințelor (sfârșit de unitate tematică, început și final de an școlar) oferă mai multe posibilități de abordare integrată.

Bibliografie:

- Bicaian Elvira- Olga, 2014, „Aplicații ale predării integrate la ciclul achizițiilor fundamentale”, Editura Vladimed- Rovimed, Bacău;
- Bocoș, Mușata, Chiș, Vasile, 2012, „Abordarea integrată a conținuturilor curriculare, particularizări pentru învățământul primar”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj- Napoca;
- Ciolan, Lucian, 2008, „Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar”, Editura Polirom, Iași.

ⁱ “In căutarea educației autentice” Editura Polirom, 2002, Autor Gabriel Albu, p.77, 78